SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

O, sokakta işsiz, savaşta ölü, siyasette yasaklı olmak istemiyor!

Üzerinde yaşadığımız toprakların en önemli üç sorununu kim sıralayacak olsa şunlardan söz eder; işsizlik, savaş ve anti-demokratik siyasal yapı. İşte Özgürlük ve Dayanışma Partisi tam da bunlara karşı bir siyasi kampanya başlatmış bulunuyor. Solu yeniden ayağa kaldırmak iddiasıyla ortaya çıkan ÖDP tam da bunlara karşı yaygın, etkin bir kitlesel mücadele açıyor. Biliyoruz, siz de orada, bu mücadelenin içinde olacaksınız... Başkaları için değil, kendiniz için bu mücadeleye omuz vereceksiniz...

■ HABERİ ve YAZILARI 4 ve 5. SAYFALARDA

Kürt kayıp aileleri İstanbul'da

Seni İstanbul'da da ararım oğul!

■ 12. ve 13. SAYFALARDA

Öğrenciler yine dövüldü

Harçları cop ve panzer savunuyor

■ HABERİ 6, 7 ve 8. SAYFALARDA

75 yıl önce Berlin

Talat Paşa'yı öldürene ne oldu?

■ YAZISI 2. SAYFADA

1 Nisan-30 Mart

Yılmaz Güney'in doğumu ve Kızıldere

■ YAZISI 24. SAYFADA

● TARİH: 30 MART 1996 ● SAYI: 59 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Mesut Yılmaz'ın tersi mi döndü?

Bu hükümetin nasıl bir hükümet modeli olduğu, onun attığı her adımda ortaya çıkıyor.

Uzun söze gerek yok.

Mesut Yılmaz başkanlığındaki bu hükümet doğrudan askeri bir darbe ya da açık bir muhtıra ürünü olmayan, ama doğrudan askeri bir darbe ya da açık bir muhtıra sonucu kurulmuş "cunta" tipi bir hükümete benzeyen bir ara rejim hükümetidir.

Kumanda merkezi onun dışındadır.

Adeta emirleri okuyan ve yerine getiren bir görüntü içindedir.

Mesut Yılmaz, 24 Martta bir basın toplantısı düzenledi. Medyanın "tarihi" dediği bir dizi öneriyle Yunanistan'a "müzakere" çağrısında bulundu.

Öneride yeni olan "Lahey Adalet Divanı"na gitmeyi hükümetin dışlamadığını söylemesiydi.

Bilindiği gibi Yılmaz geçmişte Türk-Yunan ilişkilerinde -iddialara göre- barışçı bir dönemecin alınmasını son anda önleyen 'şahin sınıfı'ndan bir kimseyken bir çırpıda 'güvercin sınıfı'na nasıl sıçamıştı? Kendiliğinden mi?

Sabah Gazetesi'nde 25 mart günü Sedat Sertoğlu şöyle yazıyor:

"Mesut Yılmaz dış politikaya yönelik bu önemli basın toplantısında son derece hazırlıksız bir görüntü içinde idi. Neredeyse 'kerhen' oraya çıkmış da konuşuyor havasındaydı. Önündeki kağıtlarda yazılanların bir santim dışına çıkamadı."

Yazarın gözlemi çok ilginç. Yazılanların "bir santim dışına çıkamama" durumu kişinin zorda olduğunu, inisiyatif olanağından yoksunluğunu, uzaktan kumandalı hareket ettiğini gösteren tipik bir belirtidir.

İsterseniz, bu iddiamızı ciddi bir kaynak aracılığı ile kanıtlayalım.

24 mart tarihli Hürriyet'te Mümtaz Soysal "Diplomatik Sürükleniş" başlıklı makalesinde şöyle yazıyor:

"Nedense bu hafta sonunda Avrupalı üç büyük Batılı ülkenin, hem de en yakın müttefiklerimiz olduğu söylenen Almanya, Fransa ve İngiltere gibi üç ülkenin dışişleri müsteşarları Ankara'ya gelmek gereğini duydular."

Soysal, bu ani ziyaretle Mesut Yılmaz'ın basın toplantısı arasında sıkı bir bağ olduğunu da vurguluyor:

"Nedense Başbakan ile Dışişleri Bakanı'nın yine bu hafta sonunda yapacakları basın toplantısının haberi de özenle ve önemle duyuruldu. Nedense bu basın toplantısının Türk-Yunan ilişkileri konusunda olacağı, alışılmışın aksine, yine bir gün öncesinden altı çizilerek ve üstü vurgulanarak defalarca ilan edildi."

Soysal ekliyor: "Böyle bir durumda ziyaretler ve basın toplantısı arasında rahatsız edici bir ilinti kurmadan durabilir misiniz?"

Duramayız elbette.

Demek oluyor ki, Mesut Yılmaz, Sedat Sertoğlu'nun deyimiyle 'kerhen' konuşurken içindeki 'şahin ruhunu' bastırıyor ve ona Batılı devletlerin dikte ettiği kağıdı okumakla yetiniyor.

'Güvercin'e benziyor mu? Bilmiyoruz.

Fakat Mesut Yılmaz'ın tersinin döndüğü, sağa gidiyorum sanırken sola doğru alpaladığı kesindir.

Evlere şenlik resmi "Nevruz" törenleri arasında Iğdır'da "Kürt sorununun yalnızca askeri yolla çözülemeyeceğini" açıklaması da, TCK'nun 312. maddesinin ve Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinin düşünce özgürlüğünden yana değiştirilme yönündeki açıklaması da, OHAL'i kaldırma, Kürtçe öğrenim ve televizyonu serbest bırakma açıklaması da ondaki bu 'tersine dönmüşlük' durumunu gösteren ör-

Seçim meydanlarında vaadlerinin tümünün tersini yapıyor...

Çünkü aynı Yılmaz, Çiller'in Bask modeline değindiği günlerde, 8. maddenin değiştirilmesinin gündeme geldiği sıralarda Kürt sorununu yalnızca askeri yoldan çözme yanlısı bir "lider" olarak göz dolduruyordu.

Bu değişiklik nedir?

Şu sıralar ABD'nin "PKK yok olmalıdır" türünden yaptığı gösterişli açıklamalar ortadayken, bu "ılımlı" görüntüler nasıl açıklanabilir? Tam da Almanya "PKK'nin ne olduğunu anlamışken" hükümet çevrelerinde dışa vuran "yumuşama" nedendir?

Hükümet "müttefik" devletlerin Kürt sorunundaki yaklaşımlarını elbette bizden çok iyi biliyor. Örneğin medyada alkışlarla karşılanan yukardaki türden konuşma ve tutumların ardında nelerin yattığını, bu kulağa hoş gelen demeçlerin Türkiye üzerindeki baskılara karşılık bir parmak bal anlamına geldiğini Mesut Yılmaz iliklerine kadar hissediyor.

Ve hükümet adım adım -kimilerinin çok "milli" bir tezmiş gibi sundukları- "Kürt sorununu PKK sorunundan ayırma" çizgisine doğru geriliyor.

27 mart tarihli Hürriyet'te Yavuz Gökmen'e kulak verelim: " DYP'nin bir ağır topuyla konuşuyorum: Türkiye'nin dünyada varolabilmesi için içeride politika değiştirmesi gereği, sanıyorum bazı dost ve müttefiklerimizce 'olmazsa olmaz' bir şart şeklinde ileri sürüldü."

Burada ondan paralel bir rolü var mı? Yine Yavuz Gökmen'e dönelim:

"Ben 'Mesut Paşa Hükümeti' derken, Silahlı Kuvvetlerin arzusunu kastetmiş (küçük bir manevraya benziyor aziz dostumuz Gökmen), daha sonra da 'bu hükümet önemli şeyler değiştirecek. Yılmaz or-

Başbakanlık koltuğunda da otururken şimdi böyle düşünüyor...

duyu iyi süzdü, bu yüzden başbakanlığı kaptı' diye yazmıştım."

Bu tanıklığa güvenebiliriz. Gökmen, Amerikalar'a gidip gelen Çevik Bir ve aynı vasıftaki generallerin Cumhuriyet gazetesi türü "Kemalist" ortodoksiden uzak teknisyenler ve pragmatikler olduğunu elbette bizden daha iyi biliyor. Belli ki ordu rasyonel düşünüyor. O, rasyonel düşününce "görevlendirilmiş Başbakan" da rasyonel düşünüyor. Yunanistan'la ilişkiler alanında eskiden söylediklerinden farklı konuşuyor, Kürt sorununda keza...

Bir başka örnek İran sorunudur.

Bilindiği gibi Yılmaz, Alman ekolündendir. 24 Aralık seçimleri sırasında, Çiller'i Amerikan selamı vermekle suçladığı zaman, o zamanki başbakan Yılmaz'a Almanca konuştuğunu hatırlatmıştı.

Evham içinde değiliz elbette. Örneğin Sedat Sertoğlu, andığımız makalesinde Yılmaz'ın Alman ekolünden olduğunu çağrıştırarak şunları söylüyor:

"Almanya, Yılmaz yüzünden Türkiye'yi çok seviyorsa, o zaman Yılmaz rahatlıkla Kohl'e (şunları ve şunları yapın türünden) önerilerini yapsın. Yapsın da alacağı cevabı da bir zahmet açıklasın."

Buradaki hata "Almanya'nın Yılmaz yüzünden Türkiye'yi sevdiği"nden söz edenleri eleştirmektir. Çünkü hiç kimse Yılmaz'ın Alman ekolünden olduğunu söylerken, Almanların da Türkiye'yi Yılmaz yüzünden sevdiğini iddia etmiyor. Durum tersine, Yılmaz, Almanları seviyor. O nedenle Almanca konuşmaktan hoşlanıyor. Daha doğrusu hoşlanıyordu...

İran meselesinde, tıpkı Almanlar gibi, Yılmaz da Amerikan baskısı altındadır. Türkiye'de şu sıralar, ordunun "şeriata başkaldıran" illegal açıklaması da, ansızın yakalanan ve İran hakkında "açıklamalar" yapan Çağırıcı'nın medyada yıldız haline gelmesi de, bu yakalanmanın Taşanlar'ı gazaba getirecek bir yöntemle Hürriyet gazetesine sızdırılması da, ardından Show TW'de 32. Gün Programında Deniz Arman'ın hazırlayıp sunduğu 'İslami hareket' dosyasında, iki örgüt militanının özel hücrede yapılan sorgulamalarının video bantlarının yayınlanması da, bu bantlarda İran'la ilgili müthiş ifşaatların da, bu bandın Show TV'nin eline polis dışında bir başka kaynak tarafından aktarılmış olduğu da, Cumhurbaşkanı'nın Mısır'daki terör zirvesinde "kendi terörüne karşı" bir ilaç bulamadığı halde, Amerikan keline anti-İran melhem arayışları da, İran'a ilişkin yeni bir politikanın oluşturulduğunu, Yılmaz'ın ünlü suskunluğu devam etse de bu politikanın son ordu ultimatumu ile artık yürürlüğe girdiği açıktır.

Şimdi sıra Yılmaz'ın, Almanya ve AB'nin tüm itirazlarına karşın İran'ı ABD silahıyla vurmasına gelmiştir.

Niçin acaba?

Çünkü İran'ın etkisi altında Irak Kürdistan'ında ilginç gelişmeler olmuştur. Barzani, Talabani ile ateşkes ilan etmekle kalmamış, aynı zamanda Abdullah Öcalan ile de ateşi kesmiştir. Tüm Kürtler tek bir cephede toplanmak üzeredir. Bu öyle bir kuvvettir ki, Saddam rejimine karşı ayaklanabilir, ayaklanırsa Amerikan desteğini alabilir, ya da İran ile birlikte Amerika'ya kafa tutabilir.

Hesaba katılması gereken bir güç ortaya çıkmıştır.

Türkiye'nin Kürt siyasetindeki maceracı çizgisi şimdi İran'la cephe cepheye gelişe yol açmış bulunuyor.

Bu ise Mesut Yılmaz'ın en istemediği iştir. Ama olmuştur ve Yılmaz şimdi bu çizgi üstünde "kerhen" koşmaktadır.

Yılmaz'ın tersinin dönüşüyle ilgili kanıtları arttırmak mümkün. Ama yapmayacağız. Bir sonuca varmaya çalışacağız.

İstisnai bir dönemden geçiyoruz. Sosyo-politik yapı analizcileri için son derecede uygun bir ortamdayız. Türkiye'de temsili kurumların komik durumu gözler önündedir. Yüzü "terminator"a benzeyen "muktedir" Yılmaz bile bu tiyatronun bir oyuncusudur. Zırhlıdır, elektroniktir. Uzaktan kumandalıdır. Ona kurşun işlemeyecektir. Yamandır. Çiller'in zırhı zayıftır. Amerikan giysileri meydandadır. O nedenle bütün işler, Yılmaz'a, Yılmaz'ın kabinesine iteklenen amansız milli savaşçılara, Mehmet Ağarlar'a, Ünal Erkanlar'a yaptırılacaktır. Böylesi milli açıdan inandırıcıdır.

Peki hep birlikte koştura koştura gittiğimiz seçimler, o seçimler sırasında vaadedilen işler ne anlam taşıyor?

Yılmaz seçimlere kendi bildiğince girmişti, başkalarının biçtiğince çıktı.

Biz, yani sosyalistler ne yapacağız?

Halk ne yapacak?

Siyaset ve ticaret

İşte size bir gazete manşeti: "ABD Büyükelçisi Grossman yabancılara 'Türkiye'de yatırım yapın' mesajı verdi." Üstü bu. Altta ise şöyle: "ABD'den Türkiye reklamı".

Tam da Cumhlurbaşkanı Demirel'in ABD ziyareti öncesi Amerikalı bizimle dalgasını geçiyor.

Yılmaz sıkışmış. Avrupa Birliği bastırıyor. Kimisi PKK ile masaya otur diyor. Bu arada basında Hindistan'ın kendi "terörist" gerilalarıyla masaya oturduğu bildiriliyor. ABD'nin askeri yayın organlarında Kürtlere özerklikten sözedenler çıkıyor. Bu arada, bütün bunları yapanlar hep bir ağızdan bizimkilere öpücükler gönderiyor, "PKK'yi fena yapacağız" diyorlar.

Tıpkı onun gibi, şimdi de 'ABD reklamımızı yapıyor' diye yazılara neden olan işmarlar gönderiyorlar.

Biz nereden bilelim..

Bilenlere soralım.

25 Mart tarihli Sabah'ta Güngör Mengi yazıyor:

"Bir grup Amerikan şirketi Türkiyede tarım yatırımları yapmak üzere araştırmalarda bulunuyorlardı. Ama Amerikan hükümeti 'Türkiye riskli ülke' uyarısı yaptı ve firmalar çekildi."

Eh, ticaret başka, dostluk başka....

Bakın nasıl oluyor.

Yılmaz ünlü 'Nevruz' töreni için Iğdır'a gitti ya. 'Ticaret siyasetttir' diyerek Ermenistan kapısı hakkında da konuştu. Şimdi millet sevinç içinde. "Ermenilerin Erzurum katliamı" hakkında dehşet iddiaları uçmuş yerini "ticaret" sevinci almış.

Iğdır Ticaret Odası Başkanı Tayyar Oral "Türk cumhuriyetlerine karayolu bağlantımız olalcak" diye konuşur-

Elbette ticaretten iyi anlayanlara sormak gerekir dış politika nedir diye...Ve cevap Sami Kohen'den: "Zamanımızın dışpolitika kavramı biraz da 'ticaret'e dayanıyor."

Eee? Evet, madem ki herkes ticaret diyor, dışişleri kadrolaşmasını nasıl yapıyor?

Manşet Hürriyet'in 27 mart tarihli sayısında şöyle:

"Meclis'in dışişleri işadamlarına emanet"...

Ne güzel değil mi?

Kafkasya'da petrol, Ecevit'in petrol yüzünden çok sevdiği Irak Türkmenleri'ne olan aşk filan derken, bir savaşa sürüklenebiliriz.

O zaman ticaretin ne olduğunu pek iyi anlayacağız.

Ticaret ile cinayet arasında, bugünün kapitalist dünyasında çok ince bir kıl vardır.

Tevekkeli bizim gençler askere gitme zamanı geli...

Kim bu Genelkurmay'daki üst düzey askeri yetkili?

Haydi, derhal emekliye ayırın !

Hürriyet Gazetesi'nin Politika köşesinde yazan Ertuğrul Özkök'ten şunları öğreniyorz:

Genelkurmay başkanlığında haftada bir J Başkanları Toplantısı yapılıyormuş.

J Başkanları ne demektir? Açıklanıyor:

J Başkanları Genelkurmay'ın yedi ana bölümünün başkanlarıymış.

İşte bu başkanların yaptıkları toplantılar Türk ordusunun "en üst değerlendirme" toplantılarıymış.

"Dünkü toplantının", diyor Özkök, "askeri konular dışında önemli bir maddesi daha vardı."

Malum bir tek Özkök biliyor. Bildiği için de yazıyor:

"Bir gün önce TSK adına yapılan açıklamanın değerlendirilmesi...Toplantıda bu açıklamanın değerlendirilmesi yapılıyor."

Sonuç? Sonuç resmi yüzlerde tebessüm. "J Toplantıs'na katılan üst düzey subaylar, bu açıklamaya gelen tepkilerden memnunlar."

Burada sözü edilen "açıklama" bilindiği gibi devletin resmi organı olan Anadolu Ajansı'na "TSK'dan üst düzey bir askeri yetkilinin yaptığı" muhtıra ya da ultimatom niteliğindeki açıklama. Açıklama, yani muhtıra ya da ultimatom, Jandarma Genel Komutanlığı'nın kışlalarda dini ibadete ilişkin bir genelgesine RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk'ün ve islamcı medyanın gösterdiği tepkiye bir yanıt...

Köktendinciler TSK yönetimini "din düşmanlığı" ile suçlamışlardır.

TSK da onları "maskelerinin düşmesinden telaşa kapılan şeriat özlemcileri, sahte dindarlar ve çağdışı kalmış gericiler, orduya cephe alanlar ve orduyu yapratmaya çalışanlar, Türk Silahlı Kuvvetlerine iğrenç dillerini uzatanlar" olarak nitelemiştir.

Karşılıklı suçlamaların gerçeği yansıtıp yansıtmadığı zerre kadar önem taşımıyor. Suçlamaların içeriği Türkiye'nin geleceğini tehdit edici bir kutuplaşmanın varlığını kanıtlıyor.

ANAP-RP koalisyonuna karşı TSK'nın bir öğretim üyesinden yapılan alıntıyla verdiği muhtıradan sonra bu çatışma, ordu ile köktendincileri karşı karşıya getiren ilk ve en önemli gelişme oluyor.

Bu dergide ordu ile islamcıların cephe cepheye geleceğine dair öngörü içeren bir çok yazı ve yorum yayınlanmıştır. O nedenle son gelişmeler bizim açımızdan bir sürpriz olmuyor. Burada asıl önemli sorun, bu çatışma karşısında takınılacak olan tutumdur.

Birincisi, "TSK adına bir üst düzey askeri yetkili"nin yaptığı bu açıklama herhangi bir meşru temele dayanıyor mu?

TBMM'nde bulunan partiler bu soruyu tartışmak şöyle dursun, sormaya bile cesaret edemiyorlar.

DYP Genel Başkanı Tansu Çiller ultimatomun yanında yer almıştır: "Bizim Silahlı Kuvvetlere olan güvenimiz, milletin bağrından çıkmış olan bu güce güvenimiz çok açıktır" türünden, ultimatomla ilgisi olmayan bir demeç vermiştir. CHP Genel Başkanı Baykal ise tam bir devlet partisi başkanı kimliği ile ortaya çıkmıştır. Sözleri aynen şöyle: "Siyasetçiler, TSK'dan elini çeksin. Silahlı kuvvetlerimiz darbe dönemlerinden bile yıpranmadan çıkabilmiştir. Bu yöndeki saldırıları kınıyorum..." Benzer demeçler diğerleri tarafından da verilmiştir.

Bunlar bu tutumlarıyla yüzlerindeki parlamentarist maskeleri sıyırıp atmışlar, militarist rejime olan yakınlıklarını tescil etmişlerdir.

Bize göre, TSK adına hiç bir yetkili hiç bir siyasal partiyi hedef alan demeç veremez, konuşamaz, hiç bir siyasal partiyi karşısına alamaz. Anadolu Ajansı'na yapılan açıklamanın hiç bir meşru temeli yoktur.

İkincisi, TSK adına yapılan bu açıklamanın sahibi, onun gerçek kimliği gizlenmiştir. Kimdir bu üst düzey askeri yetkili?

Açıklamayı destekleyen partiler böyle bir soruyu sormaktan kaçmaktadırlar. Hepsi açıklamayı kimin yaptığını elbette biliyor, fakat açıklamanın sahibini halktan gizliyorlar.

Genelkurmay Başkanlığı bu açıklama ile ilgili olarak herhangi bir yalanlamada bulunmayarak açıklamayı hukuki açıdan olmasa da politik açıdan sahipleniyor.

Biz, Mesut Yılmaz hükümetinden TSK adına yapılan bu açıklamanın gerçek sahibini derhal açıklamasını talep ediyoruz.

Ve Türkiye'nin yüzyüze olduğu uluslararası sorunlar ve iç gerginlikler açısından, mevcut hükümetin açıklamayı kim ya da kimler yapmışsa, sorumluları derhal emekliye sevketmesini istiyoruz. Türkiye bunu yapabilirse yeni darbelerin önünü keser. Türkiye dışında askeri darbelerin ardından sivil rejimlere dönmeye başarmış hemen her ülke ordunun bu gibi kıpırdanmalarına karşı sert önlemler alıyor, tepkiler gösteriyor. Bunun en yakın örneği Yunanistan'dır. En son 'Kardak krizi'nden sonra Yunan generallerinin önemli bir bölümü emekliye sevk edildi. Türk basını da 'Yunanistan karışıyor' diye kına yaktı! Oysa Yunan sivil otoriteleri bunu her fırsatta yapıyor ve doğrusu iyi de ediyor. Peki, bugün Türkiye mi, yoksa Yunanistan mı askeri darbe tehlikesine daha yakın?

Bu gidiş, ABD güdümündeki Türkiye'nin adım adım İran'la sonu savaşa açılan bir cepheleşmeye sürüklenmesinin adımlarıdır. İçte ise, laik-antilaik çatışmasının tehlikeli bir şekilde tırmandırılmasıdır. Bu kutuplaşmada orduya dayanarak üstün gelme hayali görenler, Türkiye'yi savaşa, iç savaşa ve askeri darbelere doğru itekleme dışında hiç bir şey yapamazlar.

Orduyu kışlaya, imamı camiye kapatacak güç, toplumsal muhalefet hareketidir, onun içinde mevzilenen sosyalistler, sol güçlerdir.

Beyaz Nokta ve anti-rüşvet laisizm

Herkes hizaya giriyor.

Girecekler elbette. Meçhul yetkililer ortalıkta cirit atıyor. İllegal muhtıralar veriyor.

Sen sen ol da korkma.

Şu da bir hakikat. Korkudan korkuya fark var elbette.

Örneğin süper sivil partilerimiz korktukları zaman "TSK milletin bağrından çıkmıştır" diye avaz avaz bağırırken, kimileri de duruma ayak uydurmanın marifetli yollarını buluyorlar.

İşte Beyaz Nokta Vakfı bu türden korkuyor.

Rüşvet hakkında hazırlanan raporda bu korku "bilimsel" ve "laik" bir üslupla dile gelmiş.

Bu vakıf rüşvete karşı savaş açarken Lockheed filan anlaşılır diye önlem almış, yanlış anlamaları gidermiş. Raporda rüşvete yol açan nedenler uzun uzun sayılıp dökülürken, öyle bir neden icad edilmiş ki, insan okuyunca uzun uzun düşünmeden edemiyor.

Vakfa göre "dini inançların siyasal amaçlarla kullanımı" rüşvete yol açan nedenlerden birisiymiş...

Biz dini inançların siyasal amaçlarla kullanılmasının ne büyük belalara yol açtığını bilirdik de, bu işin rüşvete de neden olduğunu hiç mi hiç aklımıza getirmemiştik.

Sanırız vakıf da böylesini aklına pek getirmemiş olmalıdır.

Yağmur yagdı böyle oldu der gibi, meçhul yetkili konuştu da böyle oldu demekten

'El teması yapmak, sarılmak ve okşamak'

Hayır, hayır... CINE-5'in vazgeçtiği erotik kuşağı SÖZ'de başlatacak değiliz.

İsterseniz okuyalım: "Karakola gelen (yakapaça getirilen diye okuyun) insanlarla iletişim kurma konusunda polis örgütünün büyük eleştiri alması, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nü bu konuda seminer vermeye zorladı." Seminerci Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Sosyal Psikiyatri Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Kemal Göğüş...

Muhtemelen şakacı bir zat bu bilimadamımız. Şöyle konuşmuş:

"Karakola gelen saçını başını yoluyorsa, ellerini tutup kendisine zarar vermesini önleyebiliriz."

Nasıl? Ne güzel değil mi?

İnsanın içi umutla doluyor. Bir düşünün geçmiş günleri...Karakola gidiyorsunuz. Neden gidiyorsunuz? Ne için olacak... polis götürmeyince kendiniz gidiyorsunuz. Adımınızı atar atmaz, saçınızı başınızı yolmaya başlıyorsunuz. İnsan haklarından nasibini almamış polis abileriniz, sizi seyrediyorlar. Lütfedip ellerinizi tutmuyorlar. Kendinize zarar vermenizi önlemiyorlar. Ve maalesef zarara uğruyorsunuz.

Bundan sonra bu iş böyle olmayacak. Karakola her nedense gidip kendi elleriyle saçını başını yolanlar, bu suretle kendi insan haklarına kendileri zarar verenler karşılarında polisi bulacaklar. Polis onların ellerini tutacak.

Buraya kadar iyi. Gerisi de şöyle:

"El teması yapmak, sarılmak çok yararlıdır..."

Başka?

Buyrun:

"Buinsanları okşamak, onlara sarılmak iyi sonuç verecektir..."

Şimdi insafla elinizi vicdanınıza koyun ve söyleyin: Bundan böyle adımınızı karakola atar mısınız?

Biz bırakalım Göğüş beyin, onu dinleyen polislerin bile "bu insan haklarına uymaz sayın hocam" diyerek gırgıra aldıkları seminerini, Yavuz Gökmen'den bir alıntıyla yazıya son verelim:

"Ankara'daki üniversite baskını görüntüleri dehşet vericiydi. Teslim olan genç yere düşürülüyor, sonra adeta linç başlıyordu. Olayı görüntüleyen gazeteciler de terörden nasiplerini alıyorlarlardı. 'Terör' sözcüğünü bilerek kullandım. Bu polislik değil, terördür. 'Polis seyirci kalamaz',

Asıl koalisyon: Türk-İş ve TİSK

ANAYOL hükümetinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı bir eski "proleter". Adı Emin Kul. Bir zamanlar Türk-İş Genel Sekreteri olmuş... Şimdi çalışanların yaşam koşullarından ve sosyal güvenliklerinden "sorumlu" bir bakan.

Ne büyük kadirşinaslık değil mi? Sermayenin iki partisi yılların "proleteri"ni alıyorlar, hooop bakan koltuğuna oturtuyorlar. İşçiler, kamu çalışanları, emekliler ve iş kazalarından dolayı malülen emekliler bu isabetli tayinden kimbilir ne kadar memnunlar.

Allah memnuniyetlerini arttırsın...

Gelgelelim bu Mesut Yılmaz bizim proleterimizin sınıf kardeşlerine hizmet etmesine pek de fırsat verecek gibi değil.

26 Mart tarihli Hürriyet'te şöyle bir haber var: "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na 'işveren' kökenli bir müsteşar arandığı öğrenildi. Müsteşarlık için Başbakan Mesut Yılmaz'ın Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Kubilay Atasayar üzerinde durduğu belirtildi. Yılmaz'ın işveren bir müsteşar atanmasını sağlayarak, işçi kökenli Bakan'a karşılık işveren kökenli müsteşar ile 'denge' aradığı ifade edildi..."

Hal böyle.

Ne müthiş bir "sınıf mücadelesi" değil mi? Türkiye proletaryası can havliyle bir hamle yapıyor ve hükümetin bir bakanlığını ele geçiriyor. Sermaye durumu hemen görüyor ve karşı atakla bakanın bir altına yerleşiyor. Emin Kul yüzünden bozulan "denge" böylece yeniden kuruluyor.

Ve Türk-İş'in çileli üyeleri bu olup bitene kahkahalarla gülüyorlar. "Emin Kul'un her tarafı proleter olsa ne olur" diyorlar.

Şu olur: Çalışma bakanlığı, gerçekte boğaz

ÖDP kampanyasının afişleri, bildirileri hazır...

'Katıl, birlikte değiştirelim'

Haber Merkezi - Özgürlük ve Dayanışma Partisi, ilk kampanyasının startını 1 Nisan Pazartesi günü veriyor. Tüm illerde aynı saatte bildiri dağıtılması planlanıyor. "Sokakta işsiz, savaşta ölü, siyasette yasaklı olmayalım. Katıl birlikte değiştirelim" başlığı taşıyan bildiri 500 bin adet basıldı. Bildiriler, İstanbul'da Kadıköy, Bakırköy ve Taksim meydanlarında, Ankara'da Kızılay Meydanı'nda, Trabzon, Ordu, Giresun illerinde de FİSKOBİRLİK önünde dağıtılacak. Parti Genel Başkanı Ufuk Uras ile İstanbul'daki MYK üyelerinin Bakırköy'deki bildiri dağıtımına katılacakları belirtiliyor. 100 bin adet basılan iki afiş de pazar günü tüm illerde kitlesel olarak duvarlara yapıştırılacak.

ÖDP, asıl olarak örgütlenme ve partinin tanıtımını amaçlayan bu kampanyayla kendisini sınama imkanı bulacak. Merkez Yürütme Kurulu'nun belirlediği takvim yer yer değişikliklere uğruyor. Kampanya Komitesi Sekretaryası görevini yürüten Hakan Tahmaz, bu durumun partinin henüz kurumlaşamamış olmasından kaynaklandığını ifade ediyor. 30 Mart Cumartesi günü yapılması düşünülen Basın Brifingi, 10 Nisan çarşamba gününe ertelendi. Tarık Zafer Tunaya bu brifingle birlikte kampanyaya bir start verilmesi planlanıyordu. Bu toplantının nisan ortalarına kaydırılması ve içeriğinin değiştirilmesi kararlaştırıldı. Buna göre nisan ayının ikinci haftasında yapılacak toplantıya kitle örgütlerinin, toplumsal muhalefet odaklarının, sendikaların temsilcileri davet edilecek ve ANAP-DYP koalisyon hükümetinin politikaları değerlendirilerek, ne yapılması gerektiği tartışılacak. Bu tartışmanın sonuçları, aynı zamanda ÖDP'nin sürdürdüğü kampanyanın sonraki gelişimine de katkı sunacak, diğer toplumsal muhalefet odaklarıyla birlikte hareket edilmesini sağlayacak.

Bölge toplantıları

Kampanya boyunca sık sık tekrarlanması düşünülen Bölge Toplantıları'nın ilki geçtiğimiz hafta sonu beş ilde gerçekleştirildi. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Samsun'da yapılan toplantılara, ÖDP'nin il temsilcileri katıldı. MYK temsilcilerinin kampanyayla ilgili bilgi aktardığı toplantılarda, ağırlıklı olarak örgütlenme sorunları tartışıldı. İl temsilcilerinin kendi çalışmaları hakkında verdikleri bilgilerin yanı sıra kampanyanın hangi illerde, hangi özgüllüklerle gerçekleştirilebileceği konuşuldu. FİSKOBİRLİK ve ÇAYKUR'un özelleştirilmesinin Karadeniz bölgesinde kampanyanın ağırlıklı konusu olması kararlaştırıldı.

Komitenin sekretaryasını yürüten Hakan Tahmaz bölge toplantıları hakkında bilgi verirken şu izlenimleri aktarıyor:

"Şu çok açık olarak görülüyordu; insanlar atılan her adımın, her kararın öznesi olmak istiyorlar ve bu konuda bir çaba ve katılımcılık var. Parti merkezinin bu kampanyanın genel içeriği ve teknik planlamasıyla ilgili birtakım kararlar almış olması yeterli olmuyor, insanlar bütün bunları sorguluyor. Bu da bizim istediğimiz bir şey. Yıllardır politikanın, toplumsal muhalefetin dışına düşmüş geniş bir kesimin politikaya susamışlığı ve bir şeyler yapma isteği bu toplantı-

Biliyoruz, siz de orada olacaksınız

Özgürlük ve Dayanışma
Sizi, bizi, hepimizi
Eyleme, sokağa, örgütlenmeye çağırıyor.
Örgütlenme kampanyamızı ülkenin "her yerinde, hep birlikte, yan yana" gerçekleştiriyoruz.
Emekçilerin, ezilenlerin, özgürlüğün, barışın, devrimin ve sosyalizmin partisi olarak genç, yaşlı, kadın, erkek çok kimlikli, çok sesli, çok renkli olarak "yeter artık diyoruz"; direnmenin adını koyuyoruz;
Özgürlük ve Dayanışma örgütleniyor.
31 Mart'ta afişlerimizle,
1 Nisan'da bildirilerimizle ülkenin dört bir yanındayız.
Ne geçmiş tükendi, ne yarınlar.
Dostlarımızla, arkadaşlarımızla, sevdiklerimizle, yitirdiklerimizle, kaybedilenlerle, unutmadıklarımızla hep beraberiz.
Cesaret, sözünde durma, dayanışma da bizimle beraber sokağa çıkıyor.
31 Mart'ta bütün İstanbul duvarlarını kırmızı, mavi ve beyaz renklerimizle donatalım.
1 Nisan'da saat 12.00'de Taksim'de, Kadıköy'de, Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda bildirilerimizle İstanbullulara, çalışanlara, emekçilere merhaba diyelim.
Bu çağrı herkese, hepimize, "katıl, değiştirelim"
Kendi kaderini değiştirmek için bir şeyler yapmak isteyen herkese bu çağrı.
Herkes herkesi haberdar etsin, kulaktan kulağa, dilden dile, elden ele ulaşsın haberimiz. Ülkenin dört bir yanı Özgürlük ve Dayanışma şenliğine dönsün.
Özgürlük ve Dayanışma örgütleniyor.
Biliyoruz siz de orada olacaksınız.

ÖDP ve sosyalizm

Şadi OZANSU

Türkiye sosyalist hareketinin kitlesel bir parti deneyimi ne yazık ki hala 1. TİP (Türkiye İşçi Partisi) deneyimiyle sınırlı. Bu alanda tek tarihsel referans kaynağını TİP oluşturmaya devam ediyor. Buysa, tüm eksikliklerine rağmen o deneyimin bizim için önemini azaltmıyor, tersine güçlendiriyor. Tarihinden dersler çıkartmayan bir mücadelenin kendi geleceğini inşa etmesinin zorluğu, hatta imkansızlığı herkesçe bilinir. Kuşkusuz hiçbir yeni girişim kendinden öncekilerin basit bir tekrarı ya da kopyası olamaz. Bu doğru. Ama yeni de kendi içinde geçmişi bir ölçüde kapsayacaktır.

Partimiz ÖDP fazlaca abartılmaması gereken bir ilgiyle karşı karşıya. Bunu her yerde ve bölgede görmek, gözlemek mümkün. Özellikle büyük kent varoşları ve taşra illeri bunun açık kanıtı. Bu ilginin kaynağında 16 yıllık bir baskı dönemi ve buna bağlı olarak iflas bayrağını çekmiş bulunan "sosyal demokrasi" var. Ama ÖDP sadece bu baskı dönemine duyulan tepkinin ve de ihanetini belgelemiş olan bu "sosyal demokrasi"nin enkazı üzerine yükselmekle kendini sınırlandıracak bir proje olarak görülmemelidir. ÖDP bunun çok ötesinde bir ufka sahip olmalı. Yani CHP ve

örümcek ağı gibi sarmış bulunan RP seçmeni için de bir çekim merkezi haline gelmelidir. Bütün bir toplumun veya tüm halkın değil, ama işçilerin, emekçilerin ve çalışanların çoğunluğunu kendi safına ya da programına çekemeyen bir partinin geleceği olamaz. Bunun bilinciyle hareket etmek gerekir. Bu noktada emekçi eksenli bir kitle partisinin nasıl inşa edilebileceğinin üzerinde düşünmek hayati önem taşır.

Kimse hayale kapılmasın: ÖDP başlangıcından itibaren işçi-emekçi ağırlıklı bir parti olmayacaktır. İlk elde toplumun bütün ezilen kesimleri, varoşların yoksulları, üretken olmayan emekçiler (kamu çalışanları), küçük burjuvalar, ezilen kadınlar, gençler partinin saflarını dolduracaktır. Hala ÖDP'nin ağırlığını oluşturan sosyalistlerin bundan kaygı duymalarını gerektirecek bir durum yoktur. Tersine bu katılımın hızlandırılmasına destek vermeleri gerekir. Bu kesimler uzun soluklu bir

coşkularıyla partileşme çabasına omuz vereceklerdir, vermektedirler. İşçi sınıfı ÖDP'ye katılmada bu kesimlere göre çok daha dikkatli, temkinli, ağırdan alan ve çekingen davranacaktır. İşçi sınıfı yere sağlam basmak isteyeceğinden, bir anlamda bu kesimlere göre daha "muhafazakar" olduğundan partimize yakınlaşmasını görerek, yaşayarak, sınayarak, ölçüp biçerek gerçekleştirecektir. ÖDP'nin programına, mücadelesine, politikalarına bakarak atacaktır adımlarını. Ve hiç paniklemeye gerek yok, işçi sınıfı ÖDP'ye en son gelecektir! Özelleştirme, SSK gibi konulardaki net pozisyonlarını, mücadelelerini ve eylemini gördükçe gelecektir! Geldiğinde nelerin olacağını hep birlikte göreceğiz. (Yeri gelmişken söyleyeyim: Geçenlerde Parti Meclisi toplantısı sonrasında Zonguldak'a gittim. İl yönetimi belirlenmiş, 250-300 kişi katılımlı toplantılar düzenleniyordu. Başkanlığını bir hukukçu olan Mustafa Akgün arkadaşımızın

Bu bileşim bile henüz Zonguldak işçilerinin ÖDP'ye eğilimli oldukları anlamına gelmiyor. Çünkü geniş madenci kitlesi hala burjuva partilerinin kıskacında ve il yöneticisi arkadaşlarımızın tümü de sosyalist eğilimli. Gene de bu gelişmeden bile çok keyif duyduğumu burada belirtmeden edemedim). Hep bilinir, işçiler bir burjuva partisinden diğerine sempati duymaya başladıklarında bile, eğer çok sert bir konjonktür sözkonusu değilse, geçişlerini ağır ağır yaparlar. Bunu bilerek hareket edelim.

Bütün bunlardan varmak istediğim sonuç şu: Kuşkusuz bir kitle partisi olmayı hedefleyen ÖDP'nin içinde çeşitli eğilimler olacaktır. Ama bu eğilimlerin içinde sosyalizm bayrağını yüksekte tutmak isteyenler kendinden ibaret bir sosyalizmi değil, sosyalizmin önkoşulu olan işçi sınıfının maddi gücüne yaslanmak zorundadırlar.

ÖDP'de işçi sınıfı sosyalizmi partimize işçi sınıfının katılımıyla hayat bulacak, canlanacaktır. İşte esas o zaman bu eğilimlerin önemi ortaya çıkacak ve partiye kan katacaktır. Bugün partideki tüm sosyalistlerin mücadelesi bu katılımı hızlandıracak kanalları açmak olmalıdır. İşin rengi, pozitif ayrımcılık (işçiler

larda da görülüyor."

Halka açık Parti Meclisi

Politikayı kitlelerle birlikte yapma ilkesini benimsediğini belirten ÖDP, mayıs ayında Parti Meclisi'ni Abdi İpekçi Spor Salonu'nda binlerce kişinin katılımını sağlayarak toplamayı tasarlıyor. Parti Meclisi'nin gündeminde kampanya motifleri; emeğin özsavunması, siyasal özgürlükler ve barış olacak.

Kampanya boyunca kitle örgütleri, sendikalar ve toplumun diğer yerel ve genel toplumsal muhalefet odaklarıyla birlikte hareket etmeye özen gösteren ÖDP, bu ilişkinin nasıl olacağını hazırladığı ilk bültende Kampanya Komitesi'nin Koordinatörü Erdal Kara'nın ağzından şöyle açıklıyor:

"Kitle örgütleriyle ilişkiler kurarken, onların bağımsızlıklarını zedelemeyecek ilişki biçimlerini temel almalı, daha da ötesi kitle örgütlerinin inisiyatifinin öne çıkması için gerekirse ÖDP'yi 'geri planda' tutma becerisini gösterebilmeliyiz."

Geleneksel solda süren her fırsatta örgüt propagandası pragmatizmiyle hareket etmeyeceklerini söyleyen ÖDP'liler, "Siyasal mesajlarımızın sahiplenilmesi ve bunları temel alan inisiyatiflerin gelişmesi ÖDP'nin adının öne çıkarılmasından kaçınarak gerçekleştirilebilir. Her fırsatta partinin adını öne çıkarmak, siyasal mesajlarımızın daha az insan tarafından benimsenmesine neden olabilir" diyorlar.

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ — kısa haberler

ÖDP yerel seçimlere katılıyor

■ Yüksek Seçim Kurulu'nun 2 Haziran'da yapılacak yerel ara seçimlere katılabilecek siyasi partilerle ilgili açıkladığı kararında, ÖDP'nin de yer alacağı belirtildi. Yüksek Seçim Kurulu, 23 Mart 1996 tarihli kararının bir örneğini ÖDP Genel Başkanlığı'na resmen gönderdi. Yüksek Seçim Kurulu kararına göre yerel seçimlere katılabilecek partiler şunlar: Anavatan Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Doğru Yol Partisi, Halkın Demokrasi Partisi, İşçi Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Refah Partisi, Millet Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Refah Partisi, Yeni Demokrasi Hareketi, Yeni Parti ve Yeniden Doğuş Partisi.

İSTANBUL

■ 23 ve 24 Mart günleri İstanbul'da çeşitli ilçe örgütlerinin açılış şenlikleriyle geçti. 23 Mart günü Bahçelievler ilçe örgütünün Zafer Sineması'nda düzenlediği şenliğe yaklaşık 2 bin kişi katıldı. ÖDP'nin anlatıldığı şenlikte, 'Yaşasın özgürlük ve dayanışma', 'Yaşasın halkların kardeşliği' sloganları atıldı. Gaziosmanpaşa ilçesi ise açılışını ilçe binasında yaptı. 300 civarında kişinin katıldığı açılışta üye kayıtları yapıldı. İlçe örgütü ayrıca 6 Nisan'da şenlik düzenleyecek. 24 Mart pazar günü Özpembe Düğün Salonu'nda yapılan Küçükçekmece ilçe örgütünün açılış şenliğine ise bin kişi katıldı. Arif Kemal ile yerel sanatçıların katıldığı şenlikte, Genel-İş, Birleşik Metal-İş, Eğitim-Sen 7 No'lu şube ve Tarım-Sen yöneticileri birer konuşma yaptılar. Beykoz ilçesinde düzenlenen ve yaklaşık 300 kişinin katıldığı tanıtım toplantısında ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Saruhan Oluç da bulundu. Ümraniye ilçe örgütü ise 31 Mart günü ilçe binasının açılışına hazırlanıyor.

ANKARA

■ Kampanya startı Kızılay Meydanı'nda, Ankara'daki MYK üyelerinin de katıldığı bildiri dağıtma eylemiyle 1 Nisan Pazartesi günü verilecek. Geçtiğimiz pazar, pazartesi ve salı günleri ÖDP genel merkezi öğrencileri ağırladı. Öğrenciler 3 gün boyunca binada açlık grevi yaptılar. Polis saldırısı nedeniyle yaralanan öğrencilerin tedavisiyle ilgilenen ÖDP'liler ayrıca gençlerin barınmak için ev bulmasını da sağladılar.

BURSA

■ Bursalı ÖDP'liler geçtiğimiz 24 Mart gününü parti binasının açılışını yapmakla geçirdiler. 500 civarında kişinin katılımıyla gerçekleştirilen açılışın ardından 72 aracın katıldığı bir konvoyla kentte tur atıldı. Daha sonra Genel Başkan Ufuk Uras, Altın Ceylan Tesisleri'nde bir söyleşi yaptı. Bini aşkın kişinin katıldığı söyleşide MYK üyeleri Yıldırım Kaya ve Zübeyde Kılıç da dinleyicilerin sorularını yanıtladılar. Akşam 20.30'da ise 400'ü aşkın Bursalının katıldığı akşam yemeğiyle binanın açılışıyla başlayan günün etkinlikleri sona erdi.

KARADENİZ

■ ÖDP'nin başlattığı kampanya öncesinde gerçekleştirilen bölge toplantılarından biri de Samsun'da yapıldı. 23 Mart Cumartesi günü yapılan toplantıya Amasya, Tokat, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Sinop, Artvin ve Samsun il ve ilçe temsilcileri katıldı. ÖDP Kampanya Komitesi Sekreteri Hakan Tahmaz'ın kampanyayla ilgili bilgi verdiği konuşmasının ardından tek tek söz alan il ve ilçe temsilcileri bulundukları bölgelerdeki durumu ve yapmayı tasarladıkları çalışmaları aktardılar. Toplantıda ayrıca Ordu temsilcisinin talebi üzerine 30 Mart'ta yapılacak olan Karadeniz Bölge Toplantısı'nın Ordu'da yapılması kararlaştırıldı.

HATAY

■ ÖDP Hatay İl örgütü bir Çevre Raporu yayınladı. ÖDP'nin çevrenin tahribine izin vermeyeceğini, oluşturacağı birimlerle düzenli aralıklarla Hatay'da "Çevre Raporu" adıyla araştırmalar hazırlayacağını belirten Hatay İl Başkanı Bülent Akbay, faaliyet gösteren çevre derneklerine de yardımcı olacaklarını ifade etti. Hatay'da deniz, hava ve kara kirliliğinin şehir halkını tehdit eden boyutlara ulaştığı belirtilen raporda doğanın dengesi düşünülmeden yapılan yatırımların yakın gelecekte ekolojik bir felakete yol açacağı kaydedildi. İl örgütü, Hatay İl Başkanı Bülent Akbay imzasıyla ayrıca Newroz ve öğrenci gençliğin eylemleriyle ilgili basın bültenleri yayınladı. Taleplerini dile getiren öğrencilere polisin saldırısını kınayan Akbay, ÖDP'nin gençliğin yanında olduğunu belirtti.

ALMANYA

■ ÖDP Rheinland-Pfalz Eyaleti Geçici Koordinasyon Kurulu, 24 Mart günü toplantı düzenledi. ÖDP yaklaşımlarının tartışıldığı toplantıda, geniş katılımlı tanışma ve kültür gecesinin düzenlenmesi kararlaştırıldı. Hessen'de kurulan ÖDP Girişimi de 30 Mart Cumartesi günü tanıtım toplantısı düzenleyecek.

İSVİÇRE

■ İsviçre'nin değişik kantonlarında örgütlenme çalışması sürdüren ÖDP'liler, çeşitli toplantılar düzenleyerek hem tanışıyorlar, hem de tartışıyorlar. Cenevre, Basel, Friburg ve Bern'de toplantılar düzenleyen ÖDP'liler, Zürich ve Lozan'da da toplantı hazırlıkları yapıyorlar. Basel'de yapılan toplantılara ortalama 40 kişi katılıyor; üye olanların sayısının ise 35'e ulaştığı belirtiliyor. Öte yandan Basel'de 15 Nisan günü, Friburg'da da 20 Nisan günü ÖDP Genel Başkan Yardımcısı

Kavrama güçlüğü

Hayri KOZANOĞLU

İnsanın, tüm yaşam alanları hakkında dört başı mamur bilgi sahibi olma iddiası taşıması, güncel tartışmaların her birinde kendinden emin bir edayla tavır alabilmesi kolay değı. "Yaşamın gizini çözdüm!" yanılsamasına kapılmak, bu güvenle her soruna kerameti kendinden menkul çözümler önermek için en uygun, dolayısıyla belki de en tehlikeli zemin gazetede bir köşeniz olması. Bu anlamda, kavrama güçlüğü çektiğiniz bazı konuları kendinize fısıldamanız bile, "ben bilirim" sendromundan bir parça sıyrılabildiğinizin olumlu belirtisi sayılabilir. Ama, bize 'aklın yolu bir' etiketiyle sunulan, önemli bir tepkiyle karşılaşmadığına göre toplumdan üstü kapalı onay da alan, ama sizin mantığınızda hiç karşılığını bulamayan dosyaların hızla kabardığını görünce endişeye kapılabiliyorsunuz. İşte o noktada izansızlığınızı okuyucuya itiraf etme zorunluluğu hissediyorsunuz.

En güncel örnek, idrakine yeni vardığımız Nevruz bayramımız. Bu yıla kadar Nevruz'u kutlama "cüreti" gösteren Kürtlerin başına gelen binbir belayı eşmekten diyelim vazgeçtik, şu yıla kadar Türklere "öz" bayramlarını kutlama olanağı verilmemesinin hesabını kim verecek? Hadi gençlerin önünde uzun yıllar var da, orta yaşı geçenlerimizin "kaybolan yıllarını" kim getirecek? Meğerse Nevruz'un bir Türk bayramı olduğu, sarı-kırmızı-yeşil renklerin de Nevruz çiçeğinin damarlarını, dolayısıyla bayramı simgelediği birçok değerli düşünürün malumuymuş, herhalde cehaletimizin derecesini tahmin edemediklerinden bu malumu ilama gerek duymadılar. İnsan kendi bilgisizliği karşısında paniğe kapılabiliyor, bilgi dağarcığının teğet geçtiği başka ölü noktalar da bulunmasından endişe duyuyor. Örneğin, hemen Nevruz sonrasına rastlayan Paskalya da aslında Türk ve Müslüman bayramı olmasın sakın. Hıristiyanların, İsa'nın göğe yükselişi bahanesiyle, şu anda tam kestiremediğim, ama muhtemelen tarihimizde dönüm noktası teşkil eden bir olayı gölgelemeyi amaçlamaları olasılığı çok mu düşük? Arkadan 1 Mayıs geliyor. Yoksa 1 Mayıs da işçinin, emekçinin filan değil, işverenin bayramı mı? Rantiyenin, spekülatörün, müteahhidin birlik, dayanışma, mücadele günü solcular tarafından işçilere mi maledilmek isteniyor acaba?

Paralı eğitim yanlısı tüm diplomalılar, önce kendi okudukları dönemin "olması gereken" harçlarını dolar üzerinden eğitim bütçesine katkı payı şeklinde bir ödeseler, sonra tartışmaya tekrar katıldıklarında tezleri daha inandırıcı olmaz mı?

Kavrama güçlüğüyle karşılaştığım çetrefil bir konu da, eğitimin özelleştirilmesi. Yüksek öğrenim görenlerin diplomaları sayesinde ileriki yaşamlarında yüksek bir gelir düzeyine ulaşacakları için bunun bedelini ödemeleri isteniyor, bu isteğin çok temel bir ekonomik kurala dayandığı vurgulanıyor. İnsan da, bunca "birikimli" akademisyen, köşe yazarı, düşünürün yakın zamana kadar böylesine temel bir kuralı neden dile getirmediğini merak ediyor. Örneğin, "10-15 yıl öncesine göre değişen ne?" diye sormadan edemiyor. Dünya Bankası bu öneriyi ortaya atana kadar bizi bilgilerinden mahrum bırakan yerli düşünürlere sitem etmek geliyor insanın içinden.

Acaba bu noktada, cesaretin dozunu artırıp, safça bir öneride bulunabilir mi? Paralı eğitim yanlısı tüm diplomalılar, önce kendi okudukları dönemin "olması gereken" harçlarını dolar üzerinden eğitim bütçesine katkı payı şeklinde bir ödeseler, sonra tartışmaya tekrar katıldıklarında tezleri daha inandırıcı olmaz mı? Herhalde diplomalarının getirdiği maddi avantajlar sayesinde bu ödemelerde zorlanmazlar, vicdani bir yükten de sıyrılmış olurlar.

Diğer bir çapraşık konu da milletvekillerinin özel sektörde görev alabilmeleri. Burada iş çevrelerinin, burjuvalaşma sürecini tamamlamış, olgun kesiminin, "kör gözüme" ilişkiler yerine, dolaylı "dostlukları" yeğlediğini vurgulayarak, haklarını yemeyelim. Burada akla takılan, işin ahlaki yönünden öte, milletvekilliğinin bu çalışmayla üstesinden gelinecek kadar kolay bir iş olup olmadığı. Eğer milletvekilliği bu denli zahmetsiz bir işse, üniversite hocalığı, doktorluk gibi kamu hizmetlerinde çalışanların neden göreverinden istifası gerekiyor? Diğer taraftan, polis kökenlilere rağbet bu denli yüksek olduğuna göre, bankacılık sektörü önemli bir güvenlik sorunuyla mı karşı karşıya? Peki, seçim kaybeden milletvekillerinden kamu sektöründe, kazananlardan ise özel sektörde yararlanılmasının açıklaması ne?

Yüksek okul diploması gibi milletvekilliği de, hem görev anında, hem sonrasında parlak iş olanakları getirdiğine göre, milletvekilliği de paralı olamaz mı? Vergi mükellefleri onlara para ödeyeceğine, onlar milletvekilliği harcı ödeyemezler mi? Üniversiteye zengin çocukları giriyor bedelini ödesinler mantığı, Meclis'e en zenginler giriyor, parasını ödesinler şeklinde tercüme edilemez mi?

Bilindiği gibi son dönemin popüler bir tartışması da, Sosyal Sigortalar'ın düştüğü durum ve emeklilik sisteminin özelleştirilmesi üzerine. Akla hemen şu sorular takılıyor: Sistem iflas edene kadar niye beklendi? Sosyal Sigortalar'a çok düşük faizli tahviller satarak kaynaklarını yutan devletle, şimdi rantiye kesime yüzde 60-65 reel faiz ödeyen devlet aynı devlet değil mi? Borç konsolidasyonu denince dudakları uçuklayan sermaye çevreleri, Sigorta'nın Devlet Yatırım Bankası'ndan alacaklarının konsolide edilmesi, bu kaynakların subvansiyonlu ihracat kredisi olarak kendilerine dağıtılması sürecinde niye itirazlarını yükseltmediler? Sosyal Sigortalar sistemi yerine önerilen özel emeklilik sigortası sistemi bu denli cazip de, serbest piyasa koşullarında halk özgür iradesiyle bu sisteme niye rağbet etmedi? Neden şimdi devlet eliyle sektörün cebren kalkındırılmasına umut bağlanıyor?

Ekonomi pek parlak durumda değilken, yatırımlar neredeyse durmuşken, banka kurma izni alabilmek için kuyrukların uzamasının, banka satışlarında piyasa rayicinin yüksek seyretmesinin anlamı ne? Sırf devletin faiz ulufesinden pay kapmak için mi acaba bu gayret? Devletin faizi faizle ödemek amacıyla, daha da yüksek faiz verme çabası nereye kadar gider? Yoksa, özelleştirmede engellerle karşılaştık, kamuya ait serveti bu yolla, "mahir ellere" teslim edelim, kendimizi de affettirelimin heyecanı mı yaşanan?

Gördüğünüz gibi birçok konuda benim kafam bulanık, aklıma durmadan yeni sorular takılıyor. Ya siz ne durumdasınız?

Öğretmenlerden sonra öğrenciler de Ankara polisinin saldırısına uğradı

Harçları polis ve panzer savunuyor

Setenay DOĞAY

Üniversiteli Öğrenciler Platformu 23 Mart'ta Çankaya'da Cumhurbaşkanı'nın rektörlerlerle üniversite sorunlarını ele alacağı görüşmeyi protesto etmek için Ankara'ya gidecekti. Kızılay Meydanı'nda yapılacak olan eylemin hazırlıkları günler önce başlamıştı. Nihayet yola çıkma vakti gelmişti. Cuma akşamı saat 22.00'de Haydarpaşa Garı'na gittiğimde öğrenciler toplanmışlardı bile. Aynı gün trende üç yüz kişilik yer ayırttırıldı. Yolculuk saat 23.00'de başlayacaktı. Sadece gidecek öğrenciler değil, yolcu etmeye gelen, ama farklı nedenlerden dolayı gidemeyen öğrenciler de heyecanı ve hüznü aynı anda yaşıyorlardı. Çağrılı oldukları halde, demokratik kitle örgütleri ve sendikalardan kimse gelmemişti. Öğrenciler yine yalnız bırakılmıştı. Gitar eşliğinde söylenen şarkılar, çekilen halaylar moralleri yükseltiyordu. Önceki akşamdan hazırlanan yolluklar ve garda öğrencilerin aldıkları torbalar dolusu peynir ve ekmek bir köşeye yığılmış, yolculuğa hazırdılar.

Benim gibi otobüsle gidenler de vardı. Trenle gidecek olanları yolcu edemeden hemen ayrılmak zorunda kaldık, çünkü biletlerimizi ayırtmamıştık. Bilet almaya gittiğimizde oradaki görevli "Ne bu ya? Ankara'da bir şey mi var? Öğrenciler Ankara'ya gidiyor" diye merakını belirtti. Biz, "kurnazlık" yaparak, "müze gezmeye gittiğimizi, öğrenci olduğumuz için hafta sonundan başka zamanımızın olmadığını" söyleyerek "çaktırmamaya" çalıştık. Saat 01.00 sularında hareket edecektik. Tüm işlerimizi bitirip otobüs şirketinin yazıhanesinde beklemeye başladık.

Okuldan tanıdığımız bir grup öğrenci üçer–dörder kişilik gruplar halinde peşpeşe gelmeye başladılar. Hiç kimseye belli etmeden (!) gelenlerle selamlaşıyoruz. Gelenler yirmi kişi kadardı ve birbirlerini tanıyordu. Diğer yolcular bizlere "tuhaf tuhaf" bakıyorlardı. Ne olup bittiğini henüz anlayabilmiş değillerdi. Belki gelecekte anlarlardı!

"Ankara yolcusu kalmasın" dendiğinde bütün öğrenciler aynı anda kalkıp gitti. Ve oyun bozuldu! Çünkü, öğrencilerin tedirginliği ve saklamak istedikleri ortaya çıkmıştı. Bizi gülme krizi tutmuştu. Her olayda böyle oluyordu. Ama bir türlü tam başarı elde edilemiyordu. Muhalif öğrenci olmak ne zordu. Yola çıktığımızda hepimizde bir sevinç ve bilinmezlik iç içeydi. İyi bir eylem olmasını umuyorduk. Bir süre sonra uyumaya başladık. Gecenin içinde uyandığımda her taraf kardı. Uyku sersemliğiyle burayı Ankara sanıp, "eyvah, biz şimdi bu havada nasıl eylem yapacağız" düşüncesini aklımdan geçirdim. Ancak henüz Ankara'ya gelmediğimizi anladım...

Yolculuğumuz sabah 07.00 sularında bitti. Herkes gruplar halinde dağıldı. Saat 12.30'da Güvenpark'ta toplanılacaktı. Ankara'daki öğrencilerle belirli bir saatte buluşup güvenli bir yere gittik. Sabahın erken saatleri olmasına rağmen polis Kızılay etrafında panzer ve sivil yığınağı yapmıştı. Toplandığımız yerde on-onbeş kişi olmuştuk. Dikkatimi çeken ilk şey, Ankara'daki öğrencilerin bu eylemle ilgili pek bilgilerinin olmamasıydı. Yeri ve saati bile tam bilinmiyordu. Halbuki eylem Ankara'da yapılacaktı. Bu öğrenciler "kim örgütlerse örgütlesin, Ankara'da gerçekleştirilen eylemlerin koordinasyonunun pek de sağlıklı olmadığını" söylediler.

Perşembenin gelişi çarşambadan belli olurmuş!

Saat 12.30'a doğru bulunduğumuz yerden birer - ikişer ayrılarak eylem alanına gitmeye başladık. Alınan kararlardan biri de toplanma yerine saatinden önce gidilmemesiydi. Herkes aynı anda toplanacaktı. Bu şekilde polisin müdahalesine karşı toplu bir şekilde tavır alınacaktı. Güvenpark'a geldiğimizde in–cin top oynuyordu! Bizim gibi zamanında gelenler de vardı, ama diğer öğrencilerin nerede olduğunu bilmiyorlardı. Birkaç dakika sonra iki bin kişilik bir kitlenin Kızılay'a gittiğini öğrendik. Hem de eylem saatinden yarım saat önce! Herkes çok sinirlenmişti. Ben de çok sinirli bir halde "bu eylem böyle başlarsa sonu ne olur" diye düşünüyordum. Koşturarak Kızılay'a vardık. Eylemin neden erken başladığının cevabını kimseden alamadım. Neyse dedim, yanlış anlama olmalı!.. Dakikalar ilerledikçe alanda toplanan insanların sayısı beş bin kişiyi geçmişti. Öğrencilerin yarısı kadar da izleyici vardı çevrede. Bir de polisler, panzerleriyle ve kurt köpekleriyle... Sendikalara ve demokratik kitle örgütlerine haber verilmesine rağmen onlar da hemen hemen yoktu. Antalya, Trabzon, Edirne, İstanbul, İzmir, Bursa, Giresun ve diğer illerden gelen öğrenciler bu eylem için Kızılay'da toplanmışlardı. Provokasyona gelmemek için ayrı ayrı pankartlar altında bulunan öğrenciler kendi aralarında zincir oluşturup kimseyi içlerine almamaya çalışıyorlardı. Buna rağmen onlarca sivil polis alanı zaptetmiş, her tarafa 'kulak misafiri' oluyordu.

Halaylar çekiliyor, marşlar söyleniyor ve sloganlar atılıyordu. İstanbul'dan gelirken herkes psikolojik olarak kendini "olaylara" hazırlamıştı. Çünkü o gün Cumhurbaşkanı rektörlerle görüşüyordu. Ve öğrenciler Çankaya'ya yürümeyi zorlayacaklardı. Tabii ki polisler de buna izin vermeyecekti ve dolayısıyla çatışma çıkabilirdi. Soğukkanlı olmak gerekiyordu. Provokasyona gelmemeliydik. Bir ara birisi eylemin bittiğini açıkladı. İstanbul'dan Üniversiteli Öğrenciler Platformu'ndan ayrı olarak gelen Öğrenci İnisiyatifi de ayrılanlar arasındaydı. Buna rağmen binlerce kişi alandan ayrılmıyordu. Çankaya'ya giden yola, polis sıkı bir şekilde yığınak yapmıştı. Saat 14.00'e doğru bir anda kitle Çankaya'nın tam tersi yöne doğru döndü. Şaşkındım. Acaba neden tam tersi yöne gidiliyordu? Kararın değiştirilmiş olacağını düşünsem de bu bana pek inandırıcı gelmiyordu. Çünkü İstanbul'da ve yolda Platform temsilcileri Çankaya'nın zorlanmasında kararlı olduklarını söylemişti. Yavaş yavaş sloganlar eşliğinde yola devam edildi. Daha önceden Platform pankartının arkasında sağlam, "bu işi bilen" altmış kişi bulunacağı söylenmişti. Ama gördüğüm kadarıyla pankartın arkasında hep örgütsüz insanlar yer almıştı. Gazeteci ordusu olarak biz önden giderken arkamızdan da binlerce öğrenci geliyordu.

Bu karar ne zaman alınmıştı?

Yürüyüşte kitleyle aramda elli-altmış metre vardı. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'ne yaklaşıldığında yolun diğer tarafına geçildi. Ben de garip bir şeyler olduğunu düşünerek oraya koştum. Öndeki öğrencilerin bir bölümünü oluşturan üç-dörtyüz kişilik bir kitleyle birlikte ben de fakülteye girdim. Okulun için-

Bir adım ileri, iki adım geri

23 Mart'ta Kızılay Meydanı'nda Üniversiteli Öğrenciler Platformu tarafından yapılan eylem sadece medya ve devlet tarafından eleştiriye maruz kalmadı. Bir başka düzlemde eyleme katılan/katılmayan tüm öğrenciler eylemin olumsuzluğunu eleştirdi. Üniversiteli Öğrenciler Platformu, yaklaşık iki ay önce 13 siyasi çevrenin, devletin üniversitelerdeki özelleştirmesine karşı, öğrenci muhalefetini yükseltmek için oluşturduğu bir örgütlenme.

TÖDEF/İYO-DER, Ekim Gençliği, Devrimci Proleter Gençlik, Özgür Gençlik okurları, DÖB, Devrimci Mücadeleci Gençlik, Sosyalist İktidar Partisi Öğrencileri, Barikat okurları, Partizan Gençlik, Yeni Demokrat Gençlik, Kaldıraç, Genç Sosyalistler, Genç Komünistler'den oluşan Ü.Ö. Platformu, adını ilk kez, 29 Şubat'ta Beyazıt Meydanı'nda yaptıkları eylem ve İstanbul Üniversitesi Platform, İstanbul Üniversite Öğrenci Koordinasyonu'na göre daha militan ve radikal eylemler savunuyor ve gerçekleştiriyor. Devrimci olan, ama herhangi bir siyasal örgüte veya gruba bağlı olmayan öğrencilerin de kısa bir zamanda sempatisini kazanan ve iyi bir çıkış yapan Ü. Ö. Platformu, işgalle birlikte yükselen öğrenci muhalefetini en üst noktaya taşımak için 23 Mart'taki rektörler toplantısı sırasında Ankara'da eylem düzenlemeye karar verdi.

Daha önce de farklı gruplar birçok kez Ankara'ya gitmişti. Ankara'da yapılan tüm eylemlerde polisin tutumu çok sert olmuş ve birçok öğrenci gözaltına alınmıştı. Dolayısıyla hem eski deneyimler, hem de rektörlerin Cumhurbaşkanı ile toplantı yapacakları Çankaya Köşkü'ne doğru yürüyüş zorlanacağı için her şeyin çok iyi düşünülmesi ve örgütlenmesi gerekiyordu. Günler İstanbul'da değil, ülke çapında tüm üniversitelerde yapıldı. Ankara'daki çalışmaları ise, Ü. Ö. Platformu'nun gönderdiği beş kişilik bir grup yapacaktı.

22 Mart'ta Ankara'ya giden sadece Ü. Ö. Platformu olmadı. Bunun yanında Öğrenci İnisiyatifi de 23 Mart'ta orada eylem yapacaktı. Hiç kimse bu eylemin yeri ve zamanını bilmiyordu.

Eylem günü yaşanan ilk olumsuzluk, buluşma saatinin yarım saat önceye alınmasıydı. 12.30'da Güvenpark'da toplanılması gerekirken kimi gruplar saat 12.00'de toplanıp Kızılay'a gitmişti bile. Bu yüzden de alana sokulacak olan pankartların bir kısmı dışarıda kalmıştı. Alanda atılan sloganlar ise, toplanma amacından ve taleplerden farklıydı. Hatta çevrede toplanan insanlar öğrencilerin burada neden toplandıklarını anlayamamışlardı bile.

Kararlar uygulanmadı

Eylemin güzergahının İstanbul'da belirlendiruyordu. Öğrenciler Çankaya zorlanacak diye gelmişlerdi, ancak ne yazık ki eylem planında olmadığı halde Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi işgal edilmişti. İşgal kararı, Eylem Komitesi'nin saat 12.30'daki toplantısında alınmıştı. Daha önceki kararlara rağmen Ekim Gençliği, Kaldıraç ve Devrimci Proleter Gençlik, DTCF'nin işgal edilmesinde ısrarlı olmuştu. Bazı gruplar bu kararı uygun bulurken, bazıları karşı çıkmış, bazıları çekimser kalmış, bazıları da böyle bir işgale tabi olmamak için alandan ayrılmıştı. İşin en olumsuz tarafı ise, bu ciddi ve eylemi sekteye uğratan yeni karardan kitlenin haberinin olmamasıydı. Daha da vahim olanı işgal kararı kitleye özellikle duyurulmamaya çalışılmıştı. DTCF'ye ilk girenler, dışarıda kalanları içeriye almak için çıktıklarında dışarıdakilerin habersiz oldukları ortaya çıkmıştı. Herkes şaşkındı.

Değişik kentlerden gelen tüm öğrenciler, Çankaya'ya çıkmak için gelmişti. İşgal öncesi söylentilerden biri, Platform'un pankartının arka-

deki bahçeye çıktık. İçeri girenler durdukları yerde zıplayarak "işgal nasıl olurmuş, görün siz" diyerek slogan atıyorlardı. Ononbeş dakika boyunca içeride ne olduğunu anlamaya çalışıyor, bir yandan da fotoğraf çekiyordum. Sinirlenmiştim. Çünkü Ankara'ya DTC Fakültesi'ni işgal etmek için gelinmemişti. Bu karar ne zaman alınmıştı?..

Sonradan öğrendik ki, saat 12.30'da EK (Eylem Komitesi) gelişmeleri değerlendirmek için toplanmış. Platform'un içinde bazı gruplar İstanbul'da alınan kararları lağvedip, bu öneriyi sunmuşlar. Karşı olanların bir bölümü ise bu kararı benimsemediklerini söyleyip alandan çekilmiş. Alandaki bölünme bunun için yaşanmış.

İçeride kimi gruplar insanlarını toparlamaya çalışırken her taraf pankartlarla dolmuştu. Birazdan bir öğrenci "arkadaşlarımız dışarıda, onları almak için bahçeye çıkıyoruz" dedi. Bundan sonra içerideki herkes yine tıkış tıkış bahçeye çıktı. Polis, bahçe kapısının önünde barikat kurmuş, dışarıdan içeriye girilmesine izin vermiyordu. Bahçedeki insanlardan bazıları dışarıdaki kitleye bağırarak "arkadaşlar ne bekliyorsunuz, içeriye girin" diyordu. Dışarıdaki insanlar şaşkındı. Ne olduğunu anlayamamışlardı. "Bu da nereden çıktı" der gibi birbirlerine bakıyorlardı. Ki durum gerçekten de buydu. Bu ara bahçedeki kimi öğrenciler bahçeyi çevreleyen demir parmaklıklardan atlayarak dışarı çıkmaya başladılar. İçerdeyse taşlar ve sopalar hazırlanıyordu. Dışarıdaki grupta önlerden birisi "İYÖ–DER nerede öne gelsin" diyordu. Hemen zincirler oluşturulup, öne geçildi. Polis barikatı aşılmaya çalışılacaktı. Ön grup bunu başardı ve bahçeye girdi. Çoğunluksa dışarıda kaldı.

Zaten ne olduysa bundan sonra oldu. Barikatı aşıp girenlerle bahçedeki öğrenciler polisin saldırısından kurtulmak için fakültenin içine girdi. Aşağı ve yukarıdaki tüm yollar polis tarafından tutulmuştu. Binlerce polis öğrencilerin üzerine her yönden saldırmaya başladı. İnsanların kaçması mümkün değildi. Her öğrenciye bir polis düşüyordu. Bundan sonra tek gördüğüm, yüzlerce polisin miğferleri ve kalkıp inen coplarıydı. Dakikalarca devam etti bu olay. Hem sesli sesli küfür ediyor, hem de bakıyordum olanlara. İçim dolmuştu. Bulunduğum demir parmaklıklardan her şeyi görebiliyordum. Bir ara dayanamayıp polislerin öğrencileri dövdükleri yere yöneldim. Bir gazeteci kolumdan tuttu ve "sen nereye gidiyorsun, orada taş atıyorlar "diyerek beni oradan uzaklaştırdı. Tekrar demir parmaklıkların üzerine çıktım. Kargaşa devam ediyordu. Sivil polisler ellerine geçirdiklerini yerlerde sürükleyerek hem dövüyor, hem de sürükleyerek götürüyorlardı. Kadın-çocuk demeden etrafta bulunan herkes coplardan nasibini alıyordu.

Ambülansların biri gidiyor, diğeri geliyor...

Gazeteciler de kıyasıya dövülüyordu. Eylemin başında görüştüğümüz gazeteci arkadaşların birçoğu gözaltına alınmıştı. Ortada çok sayıda sivil polis vardı. Olanları seyreden sıradan insanlar bile ayırt edilemiyordu. Polisler topladıklarını götürdükten sonra şimdi bütün gözler fakültenin içindeki öğrencilere yöneldi. Okulun sağından, solundan her taraf sarılmıştı. Panzerleri insanların üzerine sürüyorlardı. Okulun iç kısmındaki bahçe camlardan görülebiliyordu. Öğrenciler kaçıyorlardı, ama nereye bilemiyorduk. Yüzlerce polis okulun içine akın ediyor. Yetmiyor takviye geliyordu. Kızılay Meydanı'ndaki kitleden eser kalmamıştı ortada. Bir süre sonraysa birçok öğrenciyi dışarı çıkartmıştı polis. İçeride sadece on beş-yirmi kişi kaldığı söyleniyordu.

Bense ortada geziniyordum. Bir yandan oradan ayrılayım diyordum, ama diğer yandan durduğum yere çakılmış gibi bir yere gidemiyordum. Çevredeki insanların yanında duruyor ve olanı biteni anlamaya çalışıyordum. Tren istasyonunun oraya gittiğimde DTC Fakültesi'nin arka binasının çatı katında polisin içeride yakalayamadığı öğrencileri gördük. Slogan atıyor ve polisi taşlıyorlardı. Polis ise okulun tüm katlarını tutmuştu. Gergin bir bekleyiş vardı çevrede. Polisin saldırısından kurtulan kimi öğrenciler (belki halimden anlıyorlardı öğrenci olduğumu) yanıma gelerek kendilerinin bilmediği yeni gelişmeler varsa onları öğreniyorlardı. Bir kentten yetmiş kişi geldiklerini ve sadece altı kişi kaldıklarını söylediler. Okulun önünden gelip geçenler neler olduğunu soruyordu. Kiminin kardeşi, kiminin arkadaşı eyleme katılmıştı. Hiçbir haber alınamıyordu. Duymalarını istermiş gibi yanlarındaki polislere küfürler yağdırıyorlardı. O sırada okulun bahçesine ambülanslar gelmeye başladı. Ambülanslar birkaç kez geldi, gitti. Endişeleniyorduk. Çünkü içeride olup bitenlerden hiç haberimiz yoktu. Polisin içerdekilere nasıl davrandığını tahmin bile etmek istemiyorduk. Ambülansları gördüğümde durumun bir felaket olduğunu düşündüm. Yoksa başka türlü ambülans çağrılır mıydı öğrencilere?

DTC Fakültesi'nin önüne geldiğimizde içeriden bir yığın insan çıkmaya başladı. Bu insanlar da nereden çıkmıştı? İlk önce eylemci öğrenciler olduğunu sandık. Sonra anladık ki, sayıları 5 yüze yaklaşan bu grubu, Açık Öğretim Üniversitesi'nin sınavlarından çıkanlar ile konser ve tiyatro çalışmaları yapanlar oluşturuyordu.

Hızla gelişen gergin dakikalar geçmek bilmiyordu. Bu uzun bekleyişten sonra içeride kalan ve çatıya çıkan ne öğrenci, ne de polis kalmıştı. Seçebildiğim kadarıyla öğrencilerin dışarı çıkartıldıklarını gördüm. En sonunda da gazeteciler çıktı dışarıya. Gazetecilerin yanlarına gidip sorduğumda dedikleri tek şey şu oldu; "içerisi bir savaş alanı..."

ğıydı. Ama böyle bir şey olmadı, çünkü herkes kendi pankartının arkasında yürümeye karar vermişti. Platformun pankartının arkasındaysa örgütsüz, deneyimsiz öğrenciler vardı.

Okula herkes kendi pankartını alıp girdi ve platformun pankartı taşınmadı. Yollar ayrılmıştı bile! Eylemin neden Platform tarafından yapıldığı belli değildi. Tüm eylemlerde olduğu gibi dar grup çıkarları yine ağır basmış, ortak amaçlar ve talepler anında yok olmuştu.

İstanbul'dan bir adım önde olması düşünülürken, Ankara'da iki adım geriye düşülmüştü.

Eylemden sonra öğrenciler arasında büyük bir moral bozukluğu, üzüntü vardı. Siyasi bir kümeye bağlı olmadan, sadece duyarlılıklarından ortak taleplerini dile getirmek için Ankara'ya giden öğrencilerin birçoğu şimdi Platform'a güvenmiyor. Çünkü, Platform'a güvenerek her yerden gelen öğrenciler, kendilerine rağmen geliştirilen, dar grup çıkarlarının önplana çıktığı bu eylemde gözaltına alınmış, umutları zedelenmiş ve hiçe sayılmıştı.

yanında olan öğrenciler bu eylemde de yalnız bırakıldı. Her eyleme sadece birer temsilci gönderen sendikalar, demokratik kitle örgütleri bu eyleme de temsilci bazında katıldılar. Başından itibaren gelişmeleri izleyen/kollayan polis ise işgali fırsat bilerek her zamanki işlevini yerine getirdi ve yapabileceğinin azamisini yaptı. Birçok öğrenci, polisleri "ilk kez" bu kadar sert gördüğünü söylüyordu. Öğrencilere düşmanca saldırıyorlardı. Kurtulmayı başaranlar çok şanslıydı. Artık polisler, işin başında meşru eylemlere belirli bir hoşgörüyle davranıyor, ancak uygun bir ortamda acımasızca saldırıyordu.

Genel olarak kamuoyu ile iyi bir diyalog kurulamaması da başka bir olumsuzluktu. Eylemi izleyen duyarlı insanlar, emekçilerin olmamasını eleştiriyorlardı, ama öğrencilerin daha önceki eylemler sırasında ortaya çıkan ve kitle çizgisine uygun düşmeyen bazı tutumları dolayısıyla kendi dışlarındaki kesimlerden destek göremediklerini dikkate almalıydılar.

Öğrenci hareketinin meşruiyetini koruması ve

luma doğru etkili bir propagandanın gerekliliği bu eylemde bir kez daha ortaya çıkıyordu. Öğrencilerin, sadece doğru eylem biçimlerine değil, kamuoyu oluşturacak ve kitleselleştirecek araçlara ve çalışmalara da gereksinimleri var.

Platform'da da aynı yanlışlar yapıldı. Merkezden verilen kararlarda tabanın söz hakkı olmamasına rağmen, öğrenciler bu kararları benimseyerek Ankara'ya gittiler. Ancak Ankara'da binlerce öğrenci üç grubun aldığı bir karara tabi olmak zorunda kaldı. Böylece Platform, kendisine sempati duyan ve destekleyen insanları bile kaybetmeye başladı.

Yükselen öğrenci hareketinin geleceğini tehlikeye sokan ve gerilere sürükleyen bu eylem birçok yanlışlığı apaçık gözler önüne serdi. Yanlışlıkları düzeltmek için her şeyi baştan almak gerekiyor. Yeni tartışmalar yapılmalı, yeni çözüm yolları aranmalı.

Eylemi tartışan, Platform çevresindeki tüm öğ-

Faşistler panikte

Öğrencilerin meşru ve haklı taleplerine devrimci, solcu öğrencilerin sahip çıkmasından ve kitlesel eylemlerle mücadeleyi yükseltmesinden paniğe kapılan faşist odaklar alelacele 'Üniversiteli Öğrenciler Birliği' adı altında bir örgütlenme oluşturdular. Geniş öğrenci kitlesinden tecrit olma korkusuna kapılan faşistler öğrencilerin haklı taleplerine sahip çıkan afişleri bir çok üniversiteye asarken 31 Mart'ta da Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde bir kurultay düzenlemeyi ihmal etmediler. Faşist ve gerici özellikleriyle tanınan öğretim üyelerinin ve ANAP Adana milletvekili Profesör Orhan Kavuncu'nun davetli olduğu kurultayda 'Üniversitelerin ve öğrencilerin genel problemleri'nin tartışılacağı duyuruluyor. Bu kurultayı gelenekselleştirip her öğrenim döneminde tekrarlamayı düşünen faşistlerin öğrenci kitlesini ne ölçüde etkileyebileceği biraz da devrimci ve solcu öğrencilerin mücadelesine ve akıllıca hareketlerine bağlı olacak.

Başta paralı eğitim ve harç sorunu olmak üzere öğrenci hareketinin kitlesel mücadelesine konu olan pek çok haklı ve meşru talebe sahip çıkan faşist-gerici 'Üniversiteli Öğrenciler Birliği Müteşebbis Heyeti' afişlerinde dile getirdiği talepler arasında 'Türk cumhuriyetlerinden ve kardeş ülkelerden gelen öğrencilerin genel anlamda karşılaştıkları sorunlar' gibi maddelerin de yer alması dikkat çekiyor. Oluşturdukları insiyatifin "hiç bir siyasi kurum ve kuruluşun etkisi altında olmadığı" yalanını da söylemekten geri durmayan faşistler şöyle diyorlar: "Birliğimiz, devletin üniter yapısından, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünden taviz vermeden sivil ve katılımcı bir yönetim anlayışıyla oluşturulmuştur ve bu anlayışta olan her üniversite öğrencisine açıktır."

Bu afişleri astıkları İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi faşistlerle devrimci öğrenciler arasında ilk ciddi kavgaya sahne olurken, sıradan öğrencilerin faşistlerin bu oyununa gelmeyecekleri umuluyor. Ancak bununla birlikte devrimci öğrencilerin de faşistlerin girişimlerini püskürtme işini de ciddiye

Koordinasyon'un ve Platform'un Ankara yolculuğundan izlenimler

Yine yan yana, yine yollarda...

Deniz Pekşen

Yaklaşık 150 öğrenci akşam saat 22.00'de Haydarpaşa garını doldurduk. Bekleme salonu sloganlarımız, türkülerimiz ve halaylarımızla sarsılıyordu. Ellerimizde İstanbul Üniversitesi Öğrenci Koordinasyonu'nun amblemi olan bayrakları coşkuyla sallıyorduk. Trende yerlerimizi alırken bayraklarımızı da kompartımanda pek çok yere asmış, pencerelerden sarkıtmıştık. Yolculuk boyunca türküler, sloganlar susmak bilmedi. Hiçbirimizin uyumaya niyeti yoktu. Söylenmedik türkü kalmayana ve seslerimiz kısılana kadar şarkılar, türküler söyledik. Trenin ilk ara verdiği istasyona geldiğimizde bir problemle karşılaştık. Tabii ki problemi yaratan yine polislerdi. Ellerimizdeki ve pencerelerin üzerindeki bayraklarımızı "tehlikeli" bularak almak istediler. Ama biz vermemekte kararlıydık. Büyük bir mücadeleden sonra bayraklarımız bizde, polisler ise istasyonda kaldı ve yolumuza devam ettik. O "çok tehlikeli" olan bayraklarımızı elimizden alamayan polis buna çok kızmış olacak ki, sonraki istasyonlarda yine karşımıza çıktı. Bu defa ise bayraklarımızdan birisini elimizden zorla alarak sonunda kendilerini tatmin ettiler. Ama yine de coşkuluyduk, yine de neşeliydik. Ellerimizden alamadıkları bayraklarımızla yolumuza devam ettik.

Gündüz yapılan Kadıköy mitingi nedeniyle yorgun olmamıza rağmen herkes uyumamak için direniyor ve türküler söylüyordu. Ancak saatler ilerledikçe kimi arkadaşlarımız uykuya yenik düştü. Ama bununla birlikte uyumayıp sabaha kadar türkü söyleyen bir grup arkadaşımız da vardı.

Ankara Garı'na indiğimizde "Ferman devletin, üniversiteler bizimdir" sloganıyla karşılanmak bizi şaşırttı. Bizi karşılamaya gelen, coşkumuza coşku katan Eskişehir Üniversitesi'nden arkadaşlarla birleştik ve garı halaylarımızla, türkülerimizle ve sloganlarımızla inlettik. Bizi garda bekleyen başkaları da vardı. Destek veren halkın yanı sıra her an saldıracakmış gibi bize bakan çok sayıda polis de gardaki yerini almıştı. Ayrıca hepimizi çekebilmek için elinden gelen her şeyi yapan polis kameramanı da gözümüzden kaçmadı. 1 saat kadar kaldıktan sonra polisin gardan çıkarken en ufak ayrıntılara kadar yaptığı aramayı geçip Ankara yollarına döküldük. "Susma, sustukça sıra sana gelecek, çocuğun okula gidemeyecek", "Param yok, derdim YÖK" sloganlarıyla Danıştay'ın önüne geldik. Orada Ankara Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu'ndan arkadaşlarımız caddeyi doldurmuştu. Onlarla birleştikten kısa bir süre sonra DİSK, Tüm Bel-Sen ve Eğitim-Sen sendikalarının üyesi bir grup emekçi de bize katıldı. "İşçi, memur, gençlik alanlarda birleştik", "Parasız sağlık, parasız eğitim" sloganlarıysa bizi daha da bir kaynaştırdı. Ardından aramızdan seçtiğimiz temsilci arkadaşlar Danıştay'a giderek harçların kaldırılması için dava açtılar. Yaklaşık 3 bin 500 kişilik bir kitleyle Kızılay'dan Milli Eğitim Bakanlığı'na kadar yürüdük. Sloganlarımızı ard arda haykırıyorduk. Eylem boyunca panzerleri ve coplarıyla beklenen polisler saldırmak için "maalesef" bir bahane bulamadılar. Başarıyla tamamladığımız eylemin ardından Eğitim-Sen'in temin ettiği yemekleri yedik ve tekrar gara döndük. İki gün süren yolculuğun yorgunluğu herkesin gözlerinden okunuyordu. Yine de sloganlar durmak bilmiyordu. Ankara Garı'nda son kez kazandığımız zaferin verdiği coşkuyla belki de en geniş katılımlı halayımızı çektik. İki gün önce yine Ankara'da polisin vahşice saldırısıyla sindirmeye çalıştığı öğrenciler yine coşku içindeydiler. Bir anlamda iki gün önce ortaya çıkan olumsuzluklar aşılmıştı. Kamuoyu yeniden biz öğrencilerin lehine etkilenmişti.

Tren yola koyuldu ve artık kutlama zamanıydı. Kişisel gösteriler sergilendi, gruplar oluşturularak çeşitli oyunlar oynandı. Bir süre sonra ise koltuklar sahipleriyle tanıştı ve İstanbul'a kadar deliksiz bir uyku çektik.

Ankara'da coşkulu bir buluşma

İsmet DOLAY

Üniversite Öğrencileri Platform'un önceden kararlaştırdığı gibi 22 Mart günü saat 22.00'de Haydarpaşa Garı'nda buluştuk. Doğrusu insanların bu kadar ateşli, bu kadar coşkulu olacağını beklemiyorduk.

Polisin tüm engelleme girişimlerini işte bu coşkuyla, bu kararlılıkla kıracaktık. Polisler de böylesi bir ilgiyi, inancı beklemiyor olmalılar ki, şaşkınlıkla bakınıyorlardı.

Türkülerle, halaylarla ilerleyen saatler 23.30'u vurduğunda, sloganlarla, coşkumuza coşku, inancımıza inanç katarak kendimizi trende bulduk. Bu arada "Uğurlama Komitesi"nin çalışmalarını, desteğini gözardı etmemeliyiz.

Trende, bir süre yer bulma kargaşası yaşandı. Biletlerimiz numarasız olduğundan herkes boş bulduğu yerlere oturmuştu. Böyle olunca da dağınıklık kaçınılmaz hale geldi. Ancak, daha sonra trendeki diğer yolcularla bağlantı kurularak, onları da arkalara geçirip, hep bir arada oturduk.

Doğrusu, yaklaşık 12 saat süren yolculuğumuz boyunca hiç ama hiç kimse inancından, kararlılığından, coşkusundan bir şey kaybetmedi. Ankara Garı'na indiğimizde herkesin sesinin kısık olması bunun çarpıcı bir göstergesiydi.

Yolculuğumuz boyunca tüm gereksinimlerimizi, Platform tarafından toplanan paralarla karşıladık. Ekmek arası peynir, bisküviler ve şişe suları yiyecek içeceklerimizdi.

Bence yolculuğumuzun en güzel anı Eskişehir'de; İzmir, Kütahya ve Bursa'dan gelen arkadaşlarımızla karşılaşmamızdı. İşte o anda insanlar yorgunluklarından sıyrılıp ayağa kalktılar ve yeniden türküler, marşlar, sloganlar haykırdılar; "geliyoruz Ankara", dercesine.

Bu noktada tek üzüntümüz üç ilden gelen arkadaşlarımızın sayılarının 100 dolayında olmalarıydı. Bu arada Platform yaklaşık 250 öğrenciyle (önceden giden arkadaşlarımız dışında) trendeydi.

Gardaki buluşmadan sonra yolculuk daha bir keyifli, coşkulu hal aldı. Öğrenciler kısa süren bir mola sonrası yeniden hareketlendiler ve sloganlarını haykırmaya başladılar.

Bu noktada asıl güzel olan, kimi arkadaşlarımızın trendeki yolcularla iletişim kurup, onlara öğrencilerin istemlerini, amaçlarını ve bu doğrultudaki eylemliliklerini anlatıp içimizdekileri insanlarımıza taşımalarıydı. Böylelikle o insanlara, onları önemsediğimizi, bir anlamda mücadelemizin onların da mücadelesi olması gerektiği ve öyle de olduğu anlatıldı.

Ankara'ya yaklaştıkça insanlar daha bir heyecanlanmaya başladılar. Sonuçta polisin engellemeleriyle karşılaşabilirdik. Ama her ne olursa olsun önümüze çıkan engelleri kırıp, eylemimizi yaşama geçirecektik. Bu sırada, cep telefonuyla kurduğumuz bağlantı sonucu bizden önce Ankara'ya ulaşan arkadaşlarımızın hiçbir engelle karşılaşmadığını öğrendik.

Tabii, bu da belli bir rahatlık doğurdu. Ancak bir problem çıkması durumunda Sincan'da inmemiz söz konusuydu. İnançlı, coşkulu, ama bir o kadar da yorucu bir yolculuk sonunda Ankara'daydık işte. Polisin aldığı yoğun önlemlere (neyin önlemiyse!) karşın yine polis barikatını aştık ve eylem alanına doğru yola koyulduk.

tümzamanlaryayıncılık

Rose MACULAY
Trabzon Kuleleri
İngiliz Misyonerler Karadeniz'de
Çev: Billur C. Tiğrek

Marton RHUE
Dalga
Çev:Zeynep N. Ökter
1984 Alman Leseratten Ödülü

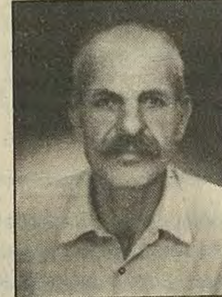

Immediast Bildirgesi- Naom CHOMSKY
Medya Denetimi
Çev: Şen Süer

Ahmet KAHRAMAN
Cici Basının Sefalet ve Rezaleti

Tel: (0216) 349 43 14 • (0216) 349 43 15

Siz güneşe gömüleli
Amik Ovası'nda türküler ağıttır artık.
Bacaların dumanı acıyla tüter her akşam.
Siz gideli hayın tuzaklar utançtan gizlenir.

Siz güneşe gömüleli, ince Samandağ yağmuruyla toprağa
Sağnak sağnak Mehmetler, Yahyalar düştü
Öğrenerek büyük sabrın sonsuzluğunu
Başı dik bir yiğitlikle gülümsedi
"Ben Mehmet'im, ben Latifeci'yim
Babayım ben, kardeşim, oğulum boy boy,
Dokunursa zafer zafer namlu kokarım" diye haykırdı her biri

Siz güneşe gömüleli
Yurdum, yurdumuz sizi hiç unutmadı.
Ehlen ve sehlen babamız
Ehlen ve sehlen yoldaşlarımız

Samandağ eski HADEP İlçe Başkanı Mehmet Latifeci ve babası Yahya Latifeci'nin, katledilişlerinin birinci yılında 31 Mart 1996'da; Sutaşı köyündeki mezarları ziyaret edilecektir.
Anıları mücadelemizde yaşayacak.
Ailesi ve yoldaşları adına
Havana Latifeci

Zapatistalar'dan kıtalararası toplantı çağrısı

İnsanlıktan yana, neo-liberalizme karşı

Deniz CANTÜRK

Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu (EZLN), bir çağrı bildirisi yayımlayarak dünya halklarının neo-liberalizme karşı mücadelesini görüşmek ve daha örgütlü duruma getirmek amacıyla kıtalararası bir toplantı önerdi. Dünyanın her ülkesinde neo-liberalizme, yani kapitalizmin bugünkü idelojik ve politik görünümüne karşı mücadele eden her türlü örgüt, grup, insiyatif ve yayın organına seslenen EZLN bildirisi önce Nisan ayı içinde her kıtada birer ön toplantı yapılmasını ardından da Temmuz ayı sonunda Meksika'da EZLN'nin mücadele ettiği Chiapas eyaletinde esas toplantının gerçekleştirilmesini öneriyor.

Şu anda dünyadaki en saygın ve etkili örgütlerden biri olması dolayısıyla uluslararası düzeyde ciddi bir yankı bulan bu çağrının kapitalizme karşı tek tek ülkelerde yürütülen mücadelenin uluslararası düzeyde ortak bir platforma taşınması açısından yeni olanaklar sağlayabileceği umuluyor.

Nisan ayı içinde yapılacak ön toplantılar Avrupa kıtası için Berlin'de, Amerika kıtası için La Realidad'ta (Meksika), Asya kıtası için Tokyo'da, Avustralya kıtası için Sidney'de, Afrika kıtası için ise Johannesburg'da gerçekleştirilecek. Ondan sonraki esas kıtalararası buluşmanın ise 27 Temmuz'dan 3 Ağustos'a kadar Meksika/Chiapas'taki Zapatist 'Aguscalientes'de gerçekleşmesi bekleniyor.

ÖDP ve SÖZ dergisi ilgileniyor

EZLN'nin bu çağrısıyla ilgilenenlerin içinde Türkiye'den Özgürlük ve Dayanışma Partisi de var. Avrupa kıtası için Berlin'de düzenlenmesi beklenen ön toplantıya katılmayı düşünen ÖDP konuyla ilgili olarak önümüzdeki günlerde kararını kesinleştirecek. Ayrıca dergimiz SÖZ de EZLN'nin bu çağrısıyla ilgileniyor ve Berlin'deki ön toplantıya katılmayı düşünüyor.

"İnsanlıktan yana ve neo-liberalizme karşı birinci kıtalararası toplantı" çağrısının metni şöyle:

Kadın ve erkek kardeşler!

Son yıllarda paranın gücü kendi kriminal yüzüne yeni bir maske geçirdi. Paranın iktidarı sınırları aşarak, ırk ve renk ayırımı gözetmeksizin her türlü değeri yerle bir etti. İçtenliği yaralayıp, umudu öldürdüler. İmtiyaz sahiplerinin, zenginliğin ve cezadan muafiyetin tarihsel suçları, neo-liberalizmle isim değiştirdi. Şimdi o yoksulluğu ve umutsuzluğu demokratikleştiriyor.

Yeni bir dünya savaşı tezgahlanıyor, ama bu sefer tüm insanlığa karşı. Tüm dünya savaşlarında olduğu gibi,

Meksika'nın Chiapas eyaletinde yürütmekte oldukları mücadele dolayısıyla şu sıralarda uluslararası düzeyde en saygın ve etkin örgütlerin başında gelen EZLN'nin çağrısı ciddi bir yankı yarattı.

konusu. Globalleşme sloganı altında öldüren ve gazla zehirleyen modern savaş çağrısı yapılıyor. Dünyanın yeniden paylaşımı, iktidarın iktidarla, yoksulluğun yoksullukla yoğunlaşmasından oluşuyor.

Dünyanın yeniden paylaşımı 'azınlıkları' dışlıyor. Yerliler, gençlik, kadınlar, homoseksüeller, lezbiyenler, renkliler, göçmenler, işçiler, köylüler; yani dünya genelinde üretenler iktidar için lüzumsuz bir azınlığı oluşturuyorlar. Dünyanın yeniden paylaşımı asıl çoğunluğu dışlıyor.

Finans kapitalin modern ordusu ve yolsuzluk hükümetleri saldırıyor ve güçlerinin yettiği her şeyi, bildikleri tek bir yöntemle işgal ediyorlar: Mahvederek. Dünyanın yeniden paylaşımı insanlığı mahvediyor.

Dünyanın yeniden paylaşımında sadece paraya ve onun uşaklarına yer var. Onun hizmetindeki kadınlar ve erkekler makinalarla bir tutuluyorlar. Yalan hüküm sürüyor, basında ve iletişim araçlarında kendini çoğaltıyor.

Yeni bir yalan bize tarih diye yutturuluyor. *Umudun yenilgisi* yalanı, değerlerin yenilgisi yalanı, insanlığın yenilgisi yalanı...

Bize insanlık yerine borsa kurlarını, değerler yerine sefaletin globalleşmesini, umut yerine boşluğu, yaşam yerine uluslararası pislikleri, rezaletleri sunuyorlar.

Neo-liberalizmi yaratan uluslararası rezalete karşı uluslararası umudu inşa etmeliyiz. Birlik; sınırların her iki tarafının, dillerin, renklerin, kültürlerin, cinsiyetlerin, stratejilerin, fikirlerin, yaşayan insanlıktan yana olanların birliği.

Enternasyonal umut, bizi yıkıma uğratan şeylerin öbür yüzü olan 'umut bürokrasisi' değildir. Enternasyonal umut, yeni tariflemeler ve yeni kostümler içindeki iktidar *değildir*. Bir nefes, *evet;* değerlerin bir soluk alışı. Bir çiçek, evet; bir umut çiçeği. Bir şarkı, evet; bir yaşam şarkısı...

Onur, milliyetsiz her anavatandır, aynı zamanda köprü olan her gökkuşağı, kimin kanını hareket ettirdiği önemli olmayan her kalbin mırıltıları, sınırlarla, gümrüklerle, savaşlarla dalga geçen her isyancı gerçek korkusuzluktur. Umut, her türlü konformizmi ve yenilgiyi reddeden, her türden itaatsizliktir.

Kendi kendimizi yönetme hakkı, hakkaniyet içerisinde yer alma ve verme hakkı bize farz olan yaşam biçimidir. Bu nedenlerden dolayı EZLN, sınırın her iki tarafındakilerle, ırklarla ve renklerle birlikte yaşamın şarkısını söyleyenlere, cinayete karşı mücadele edenlere, umudun çiçeğini ve umudun soluğunu paylaşan, demokrasi, özgürlük ve adalet için, insani değerler için mücadele edenlere, neo-liberalizmin dünya genelindeki hırsızlıklarına karşı mücadele etmeye çalışan, ortak bir gelecek için, daha iyi bir yaşam umudu ve insanlık için uğraşan herkese sesleniyor.

EZLN tüm bireylere, gruplara, kolektiflere, hareketlere, sosyal, politik ve vatandaş örgütlerine, tüm sendikalara, komşu örgütlere, kooperatiflere, geçmişin ve geleceğin tüm solcularına, hükümet dışı örgütlere ve dünya halklarının dayanışması için mücadele eden gruplara, yerlilere, entelektüellere, öğrencilere, müzisyenlere, işçilere, sanatçılara, öğretmenlere, köylülere, kültür inisiyatiflerine, gençlik hareketlerine, alternatif basına, çevrecilere, gecekondularda yaşayanlara, lezbiyenlere, homoseksüellere, feministlere, pasifistlere, evsiz tüm insanlara, yurtsuz, işsiz, ekmeksiz, hasta, eğitimsiz, özgür olmayan, eşit olmayan, bağımsızlıkları, demokrasileri, barışı olmayanlara, anavatansızlara, yarını belli olmayanlara sesleniyor.

EZLN; ırk, renk ve sınır ayırımı tanımayanları, umudu silah ve arma yapanları Nisan ve Ağustos 1996 tarihleri arasında, 5 kıtada yapılacak olan, 'insanlık için ne-oliberalizme karşı ilk kıtalararası buluşmaya' davet ediyor.

Balkan Savaşı, medyanın rolü ve Peter Handke

Cemalettin EFE

Avusturyalı ünlü yazar Peter Handke, Balkanlar'daki savaşla ilgili olarak geçen Kasım ayında, " Tuna, Sava, Morova ve Drina nehirlerinde Bir Kış Yolculuğu veya Sırbistan İçin Adalet" başlığını taşıyan gezi notlarını yayınladı. Notlar, Almanya'da yayınlanan günlük gazete 'Die Süddeutsche Zeitung' sütunlarında yer aldığında, önde gelen batı medyası ve yazarları yoğun bir karalama kampanyası başlattı. Gazetede yayınlanmasından bir süre sonra da Schurkamp Yayınevi gezi notlarını kitap olarak bastı.

Peter Handke uzun bir süredir Paris yakınlarında sakin bir hayat sürüyor, ama bir yandan da Balkanlar'daki kaosu, Batı medyasının bölgeyle ilgili değerlendirmelerini çok yakından izliyordu. O arada Sırbistan'a bu yolculuğunu gerçekleştirdi ve ardından da üzerinde fırtınalar kopan bu gezi notlarını yayınladı.

Handke, özellikle Avusturya'nın Habsburg İmparatorluğu döneminden günümüze uzanan Sırp medyasının topyekün olarak yürüttüğü tek yanlı propaganda bombardımanının haksızlığını, şair ve yazar sorumluluğu içinde tartışmaya çalışıyor.

NATO'nun Yeni Dünya Düzeni bağlamındaki fütursuz tutumunu eleştirmenin yanı sıra Almanya'nın bugünkü tavrının altında yatanın Nazi döneminden kalan kuyruk acısının bir yansıması olduğunu ileri sürüyor. Zaten Avusturya ve Almanya'da Sırp halkına dostça yaklaşımın çok zayıf olduğunu hatırlatan Handke, son yıllarda bu ülkelerde Sırp düşmanlığının iyiden iyiye kışkırtıcılık düzeyinde güçlendiğine dikkat çekiyor. Avusturya ve Almanya'da Sırp halkının savaşta karşılaştığı haksızlıklardan söz etmenin, egemen medya tarafından adeta "ahlaksızlık" ve "ırkçılık" olarak algılanmakta ve kimse kolay kolay buna karşı bir şey söyleme cesaretini gösterememektedir.

Peter Handke gibi ünlü bir yazarın gösterdiği bu cesaret açıktan yok sayılamadığından, en azından belirli tartışmaların gündeme gelmesini bir tabunun kırılmasının başlangıcı olarak algılamak içeriğin doğru olup olmadığından çok, alışılagelen tutumu reddeden, farklı anlayışın tabu olmaktan çıkarılarak, toplumda tartışılmasıdır.

Tam da bu konuda Peter Handke şöyle diyor: "Naziler Üçüncü Reich döneminde toplumda kendilerine göre yeni bir dil buldular ve bununla çok da başarılı oldular. Günümüzde de medya birlikleri benzeri biçimde bir dil oluşturarak, topluma kendilerini dayatmakta ve bunda başarılı da olmaktalar. Ben buna 3. Reich diyorum."

Yazarın kitleye açık toplantılardaki tartışmalarda eleştirdiği bir konu da "sol" medya ve "sol" gazeteciler. Bu kişilerin gazetelerinin tutsakları durumunda olduklarını, olmayan olayları oluyormuş gibi yansıttıklarını, fotomontaj ve sahte fotoğraflarla kitlelerin duygularını manipüle ettiklerini söylemekte ve bu tutumlarını timsahın gözyaşlarına benzetmekte.

Görünen o ki, Peter Handke'nin "Sırbistan İçin Adalet" kitabı, medyanın kölesi durumundaki yazar çizer takımını zor duruma soktuğundan, uzun bir

Muhalefetin etiği ve tartışılmayan ırkçılık

Suça ortaklıktan nasıl kurtulacağız?

Yelda

Evet, her şey birbiriyle ilgilidir. Muhalefet parçalı olabilir, ama çeşitli ezilme biçimlerinin olduğunu yoksaymadan. Tabii bu dediğim, sınıfsız, sömürüsüz, ezme-ezilme ilişkilerinin olmadığı bir dünya talep ve vaat edenler için geçerli.

Her tür iktidar ilişkisini ret ettiğimizde,görülmeyen, gizli egemenlik ilişkilerine de dikkat çekeriz: kendini sosyalist olarak tanımlayanların cinsiyetçiliğe de karşı olmalarını, doğanın tahrip edilmesine karşı çıkanların, Kürt kimliğini tanımalarını da isteriz.

İktidar ilişkilerine kafa yormaya başlayınca ben kimim sorusu gündeme gelir; cinsiyetin, etnik kimliğin...

Birinin karısı, birinin annesi miyim? Kadınım. Erkekler, bizi ezen cins... Farkında olmadan nerelerde kendimi ezdiriyorum?..

Biz neden yoksuluz? Çalışıyorum, ama kazanamıyorum. Bu nasıl oluyor? Burjuvazi, bizi sömüren sınıf... Devletin öz evlatları...

Zelal, Kürt. Zulal, Ermeni. Roni, Yahudi. Ergül, Alevi. Mehmet, Zaza. İsa, Süryani. Hata, Yezidi. Ben? Seçim yapabilecek durumda değilim. Önce nerede durduğumu bilmeliyim. Ezilen mi, ezen mi?

Çoktan bu dünyadan göçmüş dedemi didikleyip durdum:

Ahlat'a gelirken son derece yoksul olan, sadece bir uyuz eşeği olan dedem nasıl oldu da Silvan'ın bir dönem zenginlerinden oldu? Bugün, 'ha evet Mercuri arabası, oteli olan adam' diye hatırlanan dedem... Babaannemin, nimetlerinden yararlanamadığı bu zenginlikten şikayetleri: Her gün "karı-kız", içki, kumar, zevk sefa âlemleri, eve sabah gelmeler; evin avlusunda Kürt kadınlara yıkatılan otel çarşafları...

Birilerinin emeğine, malına, mülküne kondu da mı mirasyedi gibi yaşadı? Ermenilerin? Kürtlerin? Süryanilerin?..

Evet, sermaye, birikmiş artı değerdir. Ama sadece bu değildir. Bir kere, ilkel birikim diye bir şey var, pek konu etmediğimiz. Sömürgeleştirmede, işgalde mala mülke el koymalar hani...

Devam ediyorum, varsayıyorum: Diyelim ki, dedem Süryanilerin mallarını işgal etmiş olsun, yiye yiye bitirememiş de, babama, ondan da bana kalmış olsun... Bugünkü bakışımla bunu farkettiğimde ne yapmam gerekir? İtiraf, özür mü? Sonra, başka? O varlıkları bir Süryani vakfına bağışlamam...

Dedem, nasıl sahip olduğunu bilmediğim zenginliklerini har vurup harman savurmasaydı, bana kadar ulaşsaydı, bunları

Ortada birşey yokken, kimse birşey yapmamışken birileri çekip gittiler mi? Artık bunları sorgulamak gerekmiyor mu?

kaybedecek bir çöpüm olmadığı için rahatlıkla iddia ediyorum: Malım olsaydı bağışlardım.

Yukarıda ne güzel, ne erdemli laflar ettim değil mi? Hayır. Son cümleme dikkat: "Malım olsaydı bağışlardım." Kimin malını kime bağışlıyorum?.. Egemen konumum öyle sağlam ki ve bunu öylesine içselleştirmişim ki, varsaydığım mal(lar) üzerinde aslında benim hak sahibi olduğumu, ama yüce gönüllülüğümle lütfedip hediye ettiğimi anlatıyorum bu cümleyle. Mevcut durumda Süryanilere göre o kadar tepedeyim ki, değilmiş gibi yaptığımda sadece samimiyetsizliğimi açık etmiş oluyorum; 'mallarını iade ederdim' demek aklıma gelmiyor...

Kendimi biraz olsun gözden geçirebilmemde mülksüz bir kadın oluşumun etkisi olsa gerek. Soyumda sopumda Ermenilik, Yahudilik aramak boşuna...

Irkçılık ve milliyetçilikten arınmak öyle kolay değil; yasaklar, yasalar, tabular bilgiye ulaşmanın önünde engel.

Azınlıklara güzelleme

Sevgili meyhaneci Vasil vardı, sevgili Silva, sevgili Çingene.. Kuru kuru kurban olayım türünden sevgi sözcükleri... Geçelim bunları. Ne kadar iyiydik ile başlayan nostaljik söylem, son tahlilde azınlıkları suçlamaya varır. Öyle ya, siz onları o kadar seviyordunuz da, 'o kadar iyiydik' de niye gittiler... Demek ki ortada bir şey yokken oldu olanlar. Hatta daha ileri gidip şunu da diyebiliriz: Biz bir şey yapmadık, siz çekip gittiniz... Azalırken neler oldu, bunda bizim payımız nedir, bunlara gelelim artık.

Sırf etnik kökeninden dolayı, içinde çeşit türlü insanın olduğu grubu/grupları, topunu birden niye sevelim ki... Aynı topraklarda yaşadığımız bazı

pürpak olsun ki. 'Onlar' insan değil mi! İnsanları etnik kökeninden dolayı 'sevdiğinizde', size defolu malı kakalayan tüccar, azınlık olduğunda şaşırır, kırılırsınız. Tüccarın tüccarlığında etnik köken ararsınız, ki bu, ırkçılığın ta kendisi olur...

Kendinizi kaptırırsanız Yahudiler iyidir, Rumlar hoştur, Aleviler merttir, Ermeniler güzeldir bilmem neye; topuna olumlu özellikler atfettiğiniz için birileri size 'ırkçılık yapıyorsun' dediğinde feci haksızlığa uğramış hissedersiniz kendinizi. Ne münasebet, siz onları çok seviyorsunuzdur! Gelgelelim günün birinde, mesela Can Kozanoğlu'nun değindiği gibi *, polis şakşakçısı bir Çingeneyle karşılaşırsanız, onun Çingeneliğinde suçu arayabilirsiniz. Bu durumda ya 'o Çingene sayılmaz' diye kendinizce etiketleyeceksiniz ya da 'Çingeneler böyleymiş aslında' diyeceksiniz. Ki bu da, ırkçılık yapmak olacaktır.

Onlar, benimkiler

Muhalif hareketlerin yeterince gündemine girmeyen etnik gruplar hakkında (görece) fazla söz söyleyince, böylesi nostaljik/romantik söylemlerle karıştırılabiliyorsunuz. Azalırken sayfalarını yapan kişi olarak ben de konuştuğum bazı insanlardan bu izlenimi edindim: 'Siyahları' sevdiğimi zannediyor kimileri.

Dişçim seninkilerden, Süryaniymiş biliyor musun...

Kayınvaldemin mahallesinde seninkiler, Yahudiler vardı.

Seninkiler (Ermeniler) Türkçe gazete çıkarıyorlarmış, ha?..

Bu şekilde, "o sevdiğiniz siyahlar" size ait tanımlanıyor. Önceleri bunların ne anlama geldiğini, neye işaret ettiğini bilemiyordum; hatta hoşuma gidiyordu. Başka negatif tepkilerle birleştirdiğimde gördüm ki, aslında siz 'onlara' ait görülüyor, ötekileştiriliyorsunuz.

Bu konuda yazdığımdan azınlık hayranı olduğum sanılıyor galiba. Kimi zaman uyarılıyorum: "Gördün mü bak, falanca da maço"... (Falanca, Yahudi bir erkek.) Sanki ben azınlıklar cinsiyetçi olmaz diyorum.

Diyelim ki, Kürtler lehine konuşan, ama aynı zamanda feci maço bulduğum Türk konuşmacıyı, eleştirimi saklı tutup, benim söylemeye cesaret edemediklerimi söylediği için alkışlamışım. Aynı düşünceyle aynı tutumu bir Ermeni konuşmacı için aldığımda gelen tepki: "Ermeni olduğu için alkışlıyorsun değil mi! Doğru söylüyor, ama nasıl da erkek erkek bağırıyordu. Artık bunları göremiyorsun!"...

"O eleştirdiğin Falanca var ya, o da dönme. Söyleyeyim de, bil." Selanikli Falanca bana göre bugün Kemalizmden kopamamış davranışlar gösterse bile, ben onun dönmeliği karşısında eğilip, milliyetçiliğine eyvallah diyeceğim sanki...

Benim herhangi bir tezimi çürütmek için söylenen, "Ama Filanca da öyle diyor" ... (Filanca'nın özelliği Ermeni oluşu.) Ermeni adı duyduğumda akan sular duracak! Çünkü azınlıklara öyle koşulsuz saygı duyarım ki, o anda görüşlerimi değiştirebilirim! Rumlar aleyhine laf eden bir Ermeni ise, bir bildiği vardır! Ne de olsa Rum veya Ermeni, ne farkeder, azınlık işte!

Tehlikeli bir bakış... Bu bakışla, 'Ermeni soykırımının olmadığı şuradan belli, Yahudi Bernard Lewis bile bunu söylüyor' diyebiliriz... Ya da şunları diyen Abdülmelik Fırat'ı Kürt olduğu için onaylamamız, en azından sessiz kalmamız gerekir:

"(Yaşar Kemal beni) aramadı. Arayabilir de, Yaşar Kemal'in hanımı İsrailoğullarından Hz. Meryem'in kızkardeşidir, o bırakmıyor. Yoksa o beni çok severdi. ..İsrailoğulları'nın Kürtler'in aleyhinde lobileri var dünyada. Yaşar Kemal de bizim Kürt aydınımız, onu da bir

"Azalırken"e Gelen

Yunan solunun milliyetçiliği meselesi

Geçen haftaki 'Yunanlar bizden daha milliyetçi dediğinizde, sakın tarihî düşmanlıktan etkilenen siz olmayasınız?..' başlıklı yazıma cevap gönderen Özlem Onaran'a teşekkür ediyorum. Niyetlerimizin iyiliğinden hiç kuşkum yoktu zaten.

Sevgili Yelda,

Atina'da Spartaküs - OKDE'nin düzenlediği panel ile ilgili izlenimlerimi aktardığım yazıya dair "eleştiri"lerini keşke kafandaki bir "milliyetçi solcu" tip varsayımıyla yazmasaydın. Yazının derdi, senin yorumladığın gibi, "BÜTÜN" Yunanlıları milliyetçi diye nitelemek, ya da Yunan solunun ne kadar milliyetçi olduğunu kanıtlamak hiç değil; aksine Yunanistan'da milliyetçiliğe, militarizme ve savaş olasılıklarına karşı enternasyonalist solcu bir muhalefetin muhataplarını ve olanaklarını aktarmak. Yunanistan'daki duruma, özellikle de siyasetin ekseninin milliyetçiliğe nasıl kaydığına dair bölümleri, esas olarak Yunanistan'dan devrimcilerin ağzından aktarmaya çalıştım. Yunanistan'daki enternasyonalist solcuların kendi ülkelerindeki milliyetçilikle ilgili saptamaları; savaş ve militarizm karşısında sınırların ve uluslararası anlaşmaların "kutsallığı" fikrini aşan, "ulusal" mutabakatlar yerine emekçilerin ortak inisiyatifine dayanan bir mücadelenin olanakları ile ilgili -benim de paylaştığım-

Burada yapılması gereken, "milliyetçilikleri teraziye koymak" değil kuşkusuz; tersine farklı ülkelerde milliyetçiliklerin farklı dinamiklerini ortaya koymak. Örneğin, Yunanistan halkı için Türkiye'yle ilişkilerin ağırlığını, Türkiye'deki insanlar için de Kürt sorununun ve süregiden savaşın belirleyiciliğini açığa çıkartmalıyız. Ama diğer tarafta bütün bu tarihsel farklılıkları aşan ortak bir mücadele zeminini de yaratmak zorundayız.

Öte yandan, Spartaküs-OKDE grubunun Kardak-İmia krizinin hemen ardından bir toplantı düzenlemesi onların bu konudaki duyarlılıklarının, yükselen milliyetçiliğe karşı mücadeleye verdikleri önemin bir göstergesi; bu da senin düşündüğünün aksine bir suçlama ifadesi değil, bir övgü ve aynı zamanda Türkiye'den bir solcu olarak benim açımdan bir mahcubiyet ifadesi. Ama bu noktada Yunanistan'da milliyetçi bir zeminde duran solla enternasyonalist solu da ayırt edebilmek gerekiyor. En azından toplantıya katılan, maocu, troçkist, anarşist, vicdani ret hakkını savunan, antimilitarist vb. çok çeşitli grupların kendi ülkelerindeki miliyetçilikle ve bunun sol üzerindeki etkileriyle ilgili söylediklerini duymazdan gelemeyiz.

Sanırım birbirimizi daha iyi anlamaya ihtiyacımız var.

YAĞ

Siz hepiniz deniz -fırtınalı ve büyük-
Ben o denizin içinde

Ben o denizin içinde bir yağ damlası
Katışık ve üvey

Ben yağ damlası
Hülyalı -dalganın yüzeyinde

Siz hepiniz deniz -fırtınalı ve büyük-
Deniz yüreğimin içinde

Zahrad, Yağ Damlası, İyişeyler Yayıncılık.

İsrailoğlu yakalamış, bizi aratmıyor. Ben onu aradığım zaman yine hanımı ulaştırmadı. Eminim telefonları bırakmıyor..."**

Bir halkın (halkların) neredeyse yok edilmiş olmasında benim payım nedir, bugün nerede duruyorum buna bakarım, ama mesela ben yalancının Ermenisini de sevmem.

Muhalefetin etiği

Aydın namusu deniyor ya cinsiyetçi bir söylemle; bu değil ama, muhalefetin etiğini tartışmamız gerekiyor. Sen de ezmeyeceksin, benim anladığım bu. Hatırla, öğren, itiraf et, özür dile, gereğini yap...

"Oyalanma -diyor Octavio Paz- bizim her zamanki halimizdir. ..Eğer edimlerimizi ve düşüncelerimizi yoklamak cesaretini gösterebilseydik, küçücük dönekliklerin, gerek kendimize, gerek başkalarına karşı ufak ihanetlerin izlediği, sayısı ve anık istek ve kıskançlıklardan dolayı suçlu olduğumuzu itiraf etmemiz gerekirdi. Ama dün yaptıklarımızı bile anımsayabiliyor muyuz? Günahımız dağınıklık ise cezamız unutmadır." (Şükrü Erbaş, 10. 3. '96, Demokrasi)

İfade edebilmeyi en çok istediğim, kendi avantajını gözden geçirmenin ne demek olduğu... İnsanların egemen konumlarını kabullenmeleri neden bu kadar zor, yaralayıcı? Bu direnişin altında ne var?

Pozitif Ayrımcılık

Diyelim, kadın kadına toplanmışız. Bir sonraki toplantıyı ne gün yapalım? Salı olmaz, ÖDP'lilerin bildiri dağıtma günü... Çarşamba uymaz, İHD'nin yönetim kurulu toplantısı... Perşembe anti-nükleer... Cuma Habitat toplantısı vs... Herkes pazar gününü tercih ediyor, çocuklu kadınlar hariç.

Bu durumda, "Pazar günü olsun, n'apalım, çocuklu kadınlardan gelebilen gelsin" diyen kadın bir feministse oturup düşünmek lazım; muhalefetin etiğini, pozitif ayrımcılığı...

Feminist olunca, kendinizdeki içselleşmiş erkek Çocuk haklarıyla ilgilendiğinizde, çocuklarla (varsa, çocuğunuzla) ilişkinizi gözden geçirirsiniz. Hiyerarşik yapıyı ha deyince düzeltecek bir sihirli değnek olmadığından önlemler ararsınız. Ayrımcılığa uğrayanlar lehine pozitif ayrımcılık talep edersiniz, uygulamaya çalışırsınız... Eşitsizlikten kaynaklanan dezavantajları telafi etmeye yönelik talepler ise, egemen durumdakilerin 'fazla' olan haklarını geri almaya yönelik olacaktır. Siz hem mevcut sisteme muhalif, ama hem de egemen konumda olduğunuzda iktidar olduğunuz alanlardan vazgeçebilecek misiniz?..

Hak ihlallerine karşı çıkan, kendisi de ihlal etmemeye, çifte standartlı olmamaya çalışır. Ekolojist söylemi benimsediğinizde, içermeye çalıştığınızda, plastik tüketmemeye çalışırsınız, çalışmalısınız...

Neden muhalifiz?

Biz niye muhalefet ediyoruz sisteme? Neden muhalif olduk? En basitinden, haksızlığa uğradığımızı gördüğümüzden, yoksulların durumuna üzüldüğümüzden, herkese, ama herkese eşitlik isteyecek bir vicdana sahip olduğumuzdan: İşçiler sömürülmesin, kadınlar ezilmesin, sakatlar aşağılanmasın, çocuklar istismar edilmesin vb... İyi kalpliyiz yani...

Muhalefetin etiği diye ifade etmesek de, sosyalist ahlak-devrimci tavır desek de, zamanında da bu tür şeylere kafa yorardık, kendimizi dönüştürmeye çalışırdık.

Bu anlayışla -ve epeyce abartarak-, solcu olduğumda ilk işim, babamın küçük kahvesi için evimizde stokladığı çayları, şekerleri aşırıp -bu hırsızlıkta bir sakınca görmeyip!- Kuzguncuk Kültür Derneği'ne taşımam olmuştu. Babam yanında bir kişi çalıştırıyordu, artı değer ediniyordu!

Bu kadar abartık değilse de, hâlâ, neye karşı çıkıyorsam, bende de var mı diye bakmaya çalışıyorum. İtiraf edebildiğim, yakalayabildiğim kadarını sayıp döküp, önemsediğim, değerli bakıyor, kendimle uğraştığım gibi onlarla da uğraşıyorum.

Önyargılardaki, genellemeerdeki ırkçılığa parmak basınc, bunun saldırı olarak algılanması: "Şimdi bana ırkçı mı diyorsun! Beni Nazilerle aynı kefeye mi koyuyorsun!" Irkçı olmakla, bunu seçmekle, ırkçılık yapmak arasındaki farkı henüz tartış(a)madığımızdan birbirimizi anlamakta zorluk çekebiliyoruz kimileriyle

"İtiraf, bizim kültürümüze göre değildir (nokta!) Hıristiyan geleneğinde vardır günah çıkarma." Yalçın Küçük'ten aşırılmış böylesi sözlerle ise daha uzun zaman

"Eleştirinde haklı olabilirsin, ama o tarzın yok mu, o tarzın..." diyenler haklı; böylece haklılığım güme gidebiliyor... Ama özellikle de, eleştiri konusu milliyetçilik, ırkçılık olunca bunun çok kolay olduğunu gözlemliyorum.

Tarz'dan kastedilen ise, somut örnekler veriyor olmam. Çeşitli sözler, tavırlar anlayışımızı yansıtmaz mı; farkında olsak da olmasak da. Sözkonusu anlayış(lar) başkalarını da ilgilendirdiğinden, ilgilenilmesi gerektiğini düşündüğümden, örnekliyorum... (En azından, özel alan politiktir diyenlerin bunu anlamasını bekliyorum.) Düşünmeden ettiğimiz bir sözün, tutumun hangi anlayışı temsil ettiğini göstermek gerektiğini düşünüyorum. Elbette soyutlayarak, örneklemeden de derdimi anlatabilme maharetimin olmasını isterdim. Ayrıca, dolaylı sözlerden kimsenin kolay kolay üstüne alınmadığı da bir gerçek... (Yazılarımın başlıkları bizi, bizimkileri sarsmaya yönelik olduğundan, mesela 'PKKli Ermeni, Çizmeyi Aşan Rum, Soykırımı Hakeden Yahudi' biçiminde olabiliyordu. Ama bu arada 'benimkileri' taciz ettiğimi farkettiğimde kendimi kötü hissettim.)

"Oysa bilirsiniz, her öykü biraz yanlış adrese gider. Acıyı, yine acı çekme yeteneği olanlar duyar. Yani, bu öykü de açık yaralara dokunacak. Sorularla yaralanmamış sağlam bedenler, yine otobüslere binip 'becermeye' gidecekler... Bu 'için' değil, 'yüzünden'..." (Bütün Kadınların Kafası Karışıktır, Ece Temelkuran, İletişim Yayınları, '96)

Evet, uzmanlar "için" yazar, yazabilir. Öğretici yaz, yapıcı ol, bu taktiği kullan uyarıları işte bu yüzden bana uymuyor.

Belki doğrudan o söz ettiğim gruplardan birine dahil, Yahudi, Yezidi, Rum falan olsaydım, ne demek istediğimi daha mı iyi anlatırdım acaba?.. Yoksa?.. 'Azınlık' solcular neler yaşar acaba?..

Azalırken'i besleyenler

Azalırken'i merakla izleyen (tecessüsle değil), desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma haksızlık, nankörlük etmeyeyim; aşağıdaki gibi örnekler hiç de az değil:

Görmüşsündür herhalde, Evrensel gazetesinde 'gâvur' yazıyor, çok canım sıkıldı, sen yazarsın.

Eski bir Türk filmi gördüm, 'Üç Arkadaş'. Orada Ermeni tipi olumsuz değildi. Ermenilerin olduğu, olumlu tip olarak yer aldığı son film miydi acaba?

Çingenelerle ilgili bir yazı var, sana fakslayayım...

Sen bu işlerle ilgileniyorsun, Ruhi Su Tehcir'den kalma bir Ermeni imiş; araştırsana...

Bende Dido Sotiriu'nun kitabı var, senin ilgi alanına giriyor, ister misin?

Bak burada seni ilgilendiren bir haber var, Ermeni soykırımıyla ilgili, sana vereyim istersen, bana lazım değil...

İşte böyle, arkadaşlarım, dostlarım, tanıdıklarım sağolsunlar ilgilerini esirgemiyorlar. Yaptığım işi şu veya bu şekilde besliyorlar. (Az sayıda olsa bile) Azalırken'in okunuyor, hakkında konuşuluyor olması hoşuma gidiyor. Hele ki, nostaljiyle sınırlı kalmayıp, ayrımcılığa dikkat çekildiğinde:

"Annem Ermeni komşularının cenazesine kiliseye gider. Bizim orada Ermeniler Paskalya'da konu komşuya çörek dağıtırlar. Ama maalesef yemeyip çöpe atanlar oluyormuş, gâvur ekmeği diye..."

* *Can Kozanoğlu, Birikim, Mart '96*

** *Abdülmelik Fırat'la*

Arkadaşça dokunmalar

"Bu yeni oluşumun (ÖDP'nin) bir kere kendine özgü bazı malları bir daha geriye almamak üzere ilk limanda bırakmasını yararlı görüyorum.

Bunun başında da bu Kemalist alışkanlıklar geliyor. ..Otoriterlik mesela. Devletçilik. Gizli, başka yaftalar altında sunulan milliyetçilikler, izolasyonist eğilimler..."

Murat Belge
Milliyet, Entellektüel Bakış, 6. 3. '96

"Bir nüfus kağıdı ve banka cüzdanı öbürkülerinden ayrı duruyordu. Memure onlara her sıra geldiğinde bir kenara itip daha sonra gelenlerin işlemleri ile uğraşıyordu. Bu ittirmece tam bir saat sürdü. Bir ara kenarda oturan elli yaşlarında bir bayan memurenin yanına gidip bir şeyler söyledi. Memure sesini yükselterek "Beklemesini bilin. Bu ülkede her şey sizin isteğinize bağlı değil" dedi. Kadıncağız sesini bile çıkarmadan gidip yerine oturdu. ..Olayın aslı, o bayan Ermeniymiş. T.C. vatandaşı ve doğma büyüme İstanbullu. ..O sıradan memurenin insanları kategorize etmesini esefle kınıyorum. Onun Ermeni olmasının ya da nüfus kağıdında Hıristiyan yazmasının sana ne zararı var? Hangi ülkede yaşayacağını sana soracak değil. Senin gibi yüzlerce insan bir başkasını ezerek yaşıyor bu ülkede. ..Eskiler sizin gibiler için çok güzel bir söz kullanmışlar. 'Köpeksiz köy buldunuz, deyneksiz geziyorsunuz.'

Tüm Leman yazar ve çizerlerine yerçangutyunner (mutluluklar).

Not: Üstteki Ermenice kelimeyi bana yazan Haçik Şakaryan'a sevgiler.."

Serap Çaldar,
Leman, 24. 3. '96

"Son günlerde Federal Almanya Meclisi'nde Kurt Tucholsky'nin 'Askerler katildir' deyimi tartışılıyor. ..Bizde değil katil, eskaza yanlışlıkla barış sözcüğünü bile kullanmanın karşılığının üç-beş yıldan başlayıp binlerce yıla uzanan cezalar olduğunu düşünürsek, bu Almanların çok garip bir toplum oluşturdukları önermesini ileri sürebiliriz sanıyorum! Tabii umarım bir daha bakıp bakıp bizi kendilerine örnek almazlar; en son bizi örnek almaları 60 milyon insanın yaşamına ve tarihin en çirkin savaşına mal olmuştu."

Çiçek Bacık

Kürt analar kayıp çocuklarının fotoğraflarıyla İstanbul sokaklarında...

Seni İstanbul'da da ararım oğul!

Ayla ÖNDER

Ekrandaki beyaz sayfaya öylece bakıyordum. Harfleri peşpeşe diziyordum sözde... Silip silip yeniden yazıyordum. Teybi tekrar tekrar dinliyordum. Hani derler ya, 'kelimelerle anlatılamaz'.. Buna benzer bir durumdu. Aslında o öyküleri, 'kayboluş öykülerini' ilk kez de yazmıyordum. Her cumartesi, Galatasaray Lisesi önünde toplanan insanların arasında bu kez yer alan o "yazmalı" kadınlar, öykülerini Kürtçe anlatmaya başlayınca iş değişmişti. Dilini bile bilmediğim, toprağına hiç ayak basmadığım bu insanları nasıl yazabilirdim?

Bir kadın Kürtçe konuşuyordu. Genç bir erkek çeviriyordu Türkçeye. Kadının yüz çizgilerinden, mimiklerinden düşüncelerini okuyabilirim diye düşünüyordum. Gözlerine dikkatle bakıyordum. Onun duygularını 'Türkçe okuma' çabasındaydım. O Kürtçe feryat ediyordu. Dakikalar sürdü anlattıkları. Yüz ifadesi. bakışları, ses tonu.. Beynimde bu sesler kıvranıyordu.

Nusaybinli Abdüllatif'in karısı, Diyarbakırlı Ali'nin karısı, Liceli Muharrem'in annesi, Liceli Çayan'ın babaannesi, Diyarbakırlı Ahmet'in kardeşi, Kulp'lu Mehmet Selim'in oğlu, Hazrolu İbrahim'in babası, Kulplu Raif'in oğlu... Tam 25 'kayıp'ın, 'kayboluş öyküsü' anlatılacaktı. Bu 25 kişinin anası, babası, kardeşi, amcası, karısı, çocuğu ilk kez Galatasaray Lisesi önünde her cumartesi yapılan kayıplar için oturma eylemine geliyorlardı.

1991'den bu yana 218 kişi kaybedilmişti 'ora'da. OHAL sınırları içinde bu insanların 'kemiklerini' bile bulamamıştı yakınları. Ve 20 Mart gecesi Diyarbakır'dan bir otobüse binip İstanbul'un yolunu tutmuşlardı. Kadınların hepsi beyaz yemeniyle sarmıştı başını. Sadece 25 kayıp insanın yakınıydı bunlar. Çoğu yanlarında küçük çocuklarını da getirmişti.

O gün, yani 23 Mart günü, yani 'gözaltında kayıplar' için oturma eylemi yapılan 44'üncü cumartesi, Galatasaray Lisesi önünde yakınları kaybolan Türk analar, babalar, Diyarbakır'dan gelen 'misafirleri' ön taraflara oturttular. Fotoğrafları kucaklayıp yere çöktüler. Kayıpların tamamı erkekti. Sözü bu kez onlara verdiler.

Oğlumun resmini panoya koyun

Oturma eylemi bittikten sonra, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Kayıplar Komisyonu ziyaret edilecekti.. Kayıplar defterine, kaybedilen yakınlarını 'kayıt ettirmek' üzere İHD'ye geldiklerinde bir 'resmi' merciye girmişçesine çeki- düzen vereceklerdi kendilerine. Bu ruh hali içinde ilk gün kendilerine verilen yemekler boğazlarından geçmemişti.

Bu 'misafirlerin' ardından İHD medyanın akınına uğradı.

23 Mart Cumartesi günü Galatasaray Lisesi önünde 44 haftadır yapılan kayıplar için oturma eyleminin Diyarbakır'dan gelen Kürt 'misafir'leri vardı. Umutla geldiler, kendi dillerinde dertlerini anlattılar ve döndüler...

'Misafirlik' üç gün sürmüştü. Kürtçe çevirmenler onların sözlerini, ya da acılarını, nefretlerini, Türkçeye çevirdi. Kalemler yazdı, kameralar çekti. İlk defa köyünden çıkmış kadınlar vardı aralarında. Ve onlar 'Türkleri' sadece tankla, topla, polisle ve askerle tanımıştı. Devletin 'güçleri' çocuklarını alıp götürmüştü.

Hepsi kaybolan yakınlarının fotoğrafını getirmişti. Kimi naylonlara sarmıştı. Büyütülmüş, çerçevelenmiş fotoğrafları olanlar şanslıydı. Diğerleri mahçuptu. Küçücük vesikalık fotoğraf dikkati çekmiyordu. Ve en kötüsü onlar, oğullarının 'bulunamayacağını' düşünüyordu. İHD Kayıplar Komisyonu aldı bu vesikalık olanları. Bir fotoğrafçıda büyütüldü hepsi. Onları ellerine alan anaların gözleri başka bakıyordu. Büyük bir pano hazırlanmıştı. Sığdırmak zor oldu 25 fotoğrafı. Gözlerini kırpmadan izlediler. Bir kadın yükseltti sesini. Kürtçe dövünüyordu. Komisyondakiler şaşkındı. Çevirmeni çağırdılar. Türkçesi şuydu; "Ananın oğlunun fotoğrafı yokmuş o panoda. Ona haykırıyor." Neden? "Panoda resmi olmayanın çocuğu bulunmayacaktı!" O, öyle düşünüyordu. 2 yıldır, 5 yıldır nerede oldukları meçhul, ama kimlerin aldığı açık olan bu insanların fotoğraflarının asıldığı pano TV kameralarına alındıkça, flaşlar patladıkça annelerin, babaların, eşlerin eğik başları, çökmüş omuzları yukarı kalkıyordu. Özellikle kadınlar için "tılsımlı" bir şeydi sanki.

İki oğlu kayıp ana niye bağırıyordu peki? Çocukları, panoda ayrı ayrı yerlere asılmıştı. Çevirmen yine derman oldu derdine. "Çocuklarımı ayırmayın" diyordu bu yaşlı kadın. İşte yanyana getirilmişti iki oğulun fotoğrafı. Gözyaşı dindi!

"O anda fotoğrafla sanki özdeşleşmişti anneler. Sanki oğluyla kucaklaşıyordu. Sanki bir açık görüş yapıyor gibiydi. Oğlunun fotoğrafını elinde tutuyor, karşıya bakıyordu. Kameraların karşısına ilk kez geçiyor, ilk kez 'Bakın bu benim canım, ciğerimdir. Devlet almıştır onu elimden' diyordu. '91'den beri ilk defa derdini...
"merci" bul...
Kameraları, ...
gelen gazete...
anlamda bir ...
algıladılar." ...
Fatoş bunlar...
anlatıyordu.

'Çocukları... yemeyin!

Galatasa...
oturma eylem...
dönüşte ince...
yağmur Fato...
kafasında bi...
iz bırakmıştı...
ıslanmasın d...
fotoğrafları ...
istemişti bir...
müthiş bir te...
göstermişti. ...
oğlunu bir k...
elinden alıyd...
fotoğrafı top...
diyordu Fat...

Gazeteci...
geliyor, biri ...
şehre zorla g...
zorunda kal...
gelmişti. İst...
yakınları ka...
ve Kürt ana...
yanlarında...
'yabancı' i...
ilgileniyord...
Türktü bu s...
yaklaşanlar.

Kürtçe b...
gazetecilerle...
konuşuyorla...
diğerlerinde...
ürküyorlard...

Hiç süsl...
kestirme yo...
anlatıyorlar...
bir baba ga...
şöyle demiş ...
anlardı! Ço...
kaybedenle...
tasvir ediyo...
yemeği sevi...
söyleyin. K...
keselim, ta...
keselim, ye...
Ama ne olu...
çocuklarımı...

Oturma ...
ardından er...

Kadriye Tanrıverdi

'Bize kurban kesin ana'

Oğlum Mehmet ve Muharram Tanrıverdi kayıptır. Biz önce Lice'nin Dilbek köyünde yaşıyorduk. Sonra köyü ateşe verdiler. Bazı evlerle ahırları yaktılar. Hayvanlar da ahırda yandı. Sonra köyden Lice'ye göç ettik. Asker oraya da geldi. Bundan sonra asker yine gitti köye. Köydeki diğer evleri de yaktı.

Her seferinde 9 -10 evi yakıyorlardı. O köyden 7-8 kişiyi de öldürdüler. Sonra '94 Nisan'ında Lice'ye geldiler. Lice'yi de yaktılar. İnsanlar oradan da Diyarbakır'a göç etti.

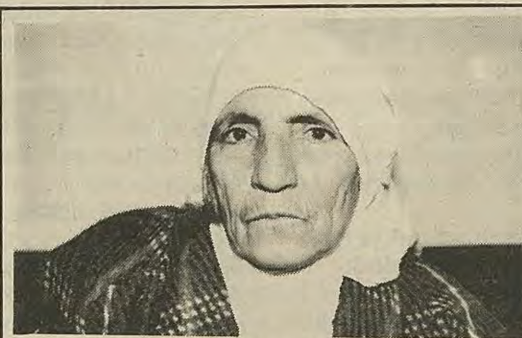
Diyarbakır'ın Karşı Mahallesi'ne yerleştik. Burada da peşimizi bırakmadılar. Bir gece eve baskın oldu. Önce altı kişiyi evden götürdüler. Öbürlerini bıraktılar. ... bırakılmadı. Geride iki çocuğum kaldı.

Eve askerle polis beraber geldi. Çocuklarımı götürdükten sonra onlardan bir daha haber alamadım. Oğullarımı sormak için Lice komutanlığına gittim. Bana 'Bizde yok, Alay Komutanlığı'na gönderdik' dediler. Alaya gittim. O da git karakola, dedi. Orada da çouklarımı Diyarbakır'a götürdüklerini söylediler. Hiçbir sonuç alamadık. Kocam Naki Tanrıverdi 65 yaşında kafayı oynattı bu olaydan sonra. Onları götürdüklerinde çok merak etti. Ondan kafası sakat oldu.

Muharrem ve Mehmet'in nerede olduğunu öğrenmek için çok yer dolaştık. Son olarak oğullarımı istiyorum. Canlı istiyorum, cesetlerini bile istemiyorum. Bunları canlı versin. Bunların suçu varsa mahkemeye çıkarıp cezasını versinler, oğullarımı canlı istiyorum.

Oğlum her gece rüyalarıma giriyor.

Rüyamda, 'Ana bize kurban verin. ...

Asiye Aydemir

'Hükümet oğlumu canlı götürdü'

Oğlum Hüseyin Aydemir Kasım 95'te İstanbul'a gelmişti. Burada gözaltına alındı. Sonra köye bize telefon açıldı. Hüseyin gözaltında gel dediler bana.

Ben Diyarbakır'a bağlı Lice ilçesinin Yaprak köyünde oturuyordum. Köye baskın düzenlediler. Ahırları da yaktılar. Hayvanların yarısı yandı. Yarısı da kurtlandı. 3 yıl önce oldu bu olay. Bizim tonlarca buğdayımızı da alıp döktüler. Köyde 9-10 kişiyi de kocamla birlikte işkenceye attılar. Biz de Diyarbakır'a göç ettik. Şimdi oradan kalkıp geldik. Hüseyin'i soruşturduk hiçbir sonuç alamadık. Heryere dilekçe verdim. Karakolun adını bilmiyorum. Bana 'Senin oğlun dağa kaçtı' dedi polisler. Hiçbir sonuç yok hala.

Hükümet oğlumu canlı götürdü, canlı istiyoruz.

Adnan Orhan

'14 yaşındayım, 10 nüfusa bakıyorum'

Ben Diyarbakır'ın Kulp ilçesinin Çağlayan köyündenim. 14 yaşındayım. 10 nüfusa bakıyorum. Lice Yatılı Bölge Okulu'nda okuyordum. Terkettim okulu. Babam kaybedildi. Benden büyük erkek abim yok. Çalışmaya mecbur kaldım. Okulu bıraktım. Biz 10 kişiyiz dedemle, nenemle beraber. Dedem 95 yaşında.

'94 yılının 5'inci ayının 24'ünde operasyon geldi köye. Sabah 7-8 sıralarında Çağlayan köyüne geldiler. Önce evleri yaktılar. Babam Mehmet Selim Orhan, amcam Hasan Orhan ve amcam oğlu Cezayir Orhan'ın kimliklerini topladılar. Onları ...
götüreceklerini, son...
söylediler. Sonra al...
götürmüşler. İki gün...
O esnada Kulp'ta g...
bir kişi babamı Kulp...
karakolda gördüğün...
Kulp'tan da Lice'ye ...

40 gün Lice'deki...
kalmışlar, işkence g...

Sonra aramaya...
'operasyonu yapan...
dediler. Bolu'dan D...
operasyon gelmiş!

Son aldığımız h...
gözaltında babamı g...
gelen haber oldu. B...
Kulp'ta, Lice'de sav...
Bize hiçbir sonuç ve...
yapmışsa, Bolu ask...
dediler.

Bu devlet kimi y...
götürüp, kaybediyor...
gidiyorlar.

Kürt olduğumuz...
yapıyorlar, bilmiyoru...
bizim insanları ezip...
istiyorlar da, yani ya...

nlatacak bir
ıştu.
öportaja
leri o
mut olarak
HD'den
yutkunarak

mızı

y'daki
ınden
nce yağan
'un
ayrıntı, bir
Yağmurdan
e
plamak
Anne,
ki
Sanki
daha
lardı o
ırken"

rin biri
idiyordu. Bu
ç etmek
Kürtler de
bul'da
edilen Türk
da
İlk kez
nlar onlarla
Üstelik
ık ilgiyle

en
lakikalarca

neden en
an
Fakat yaşlı
ecilere
anlayan
klarını
aynen şöyle
u; "Et
rsanız
unumuzu
ğumuzu
elim size.

yemeyin!"
eminin
i gün birçok

gazete haberi vermişti. Topluca alındı bütün gazeteler. Kayıplarla ilgili haber çıkan gazete sayfalarını anında kapışıyorlardı. Bir ana gazeteye bakmış ve ağlamaklı olmuştu. Gazetede fotoğrafı çıkmamıştı. Kucağında kaybının fotoğrafıyla resminin çıkmaması şu anlama geliyordu; resmi çıkanların çocukları bulunacak, diğerlerinin bulunmayacak!

"Burada hiç polis yok, niye?" En çok bu soruyu soruyorlardı. Neden? "Çünkü hepsini bizim oraya göndermişler, hiç polis kalmamış!" sözü İstanbullu muhalifleri, sosyalistleri şaşırtmıştı.

Makineye yazılanları buluyorlarmış!

İnsanlara ürkerek ve güvensiz bakıyorlardı. Az da olsa Kürtçe bilen birine hemen sarılıp öpüyorlar, "kendilerinden" sayıyorlardı.

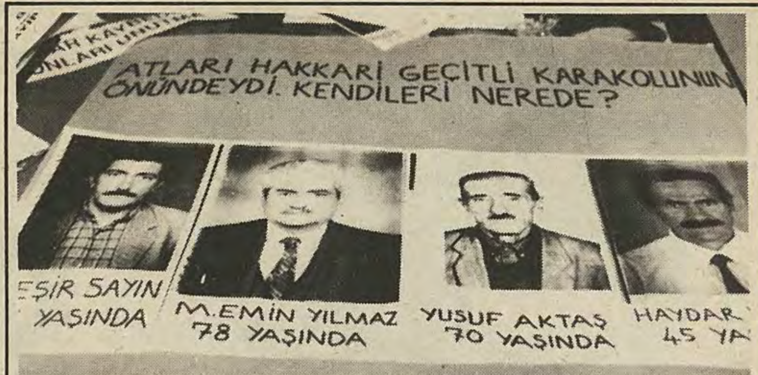
Kayıplar Komisyonu kayıp yakınlarıyla tek tek görüşüp not alıyordu. "Adı, soyadı, yaşı, nasıl kayboldu" gibi soruların yanıtları önce karalama olarak kağıtlara yazılıyordu. Sonra bilgisayara geçiriliyordu. Kayıplar Komisyonu'ndan Mukaddes iki kadının aralarında şöyle konuştuğunu duymuştu; "Benimkini karalamaya aldılar, bilgisayara geçirmediler!" Okuma - yazma bilmeyen, hayatında ilk defa bilgisayarla karşılaşan kadınlarından bazıları şöyle düşünüyordu; "Makineye yazılanları buluyorlarmış!"

Mukaddes'in yanına yaklaşan kadın Kürtçe mırıldandı. Sözleri Türkçeye çevrildiğinde Mukaddes şok olmuştu. "Ne olur oğlumun adını makineye yazın!" Mukaddes çok etkilenmişti; "Onu da geçirdik diyoruz. Karalama kağıdını gösterip, 'önce böyle yazıp sonra geçiriyoruz' diyoruz. İnanmıyordu. Yine sağımızda - solumuzda dolanıyordu. 'Geçirsenize oraya' diyordu işaretlerle. Sanki bilgisayara geçirilirse daha çok yaklaşacaktı çocuğuna. Sonra açtık bilgisayarı. Okuma yazma da bilmiyordu. Bak dedik. Yine işaretlerle, bu senin a-dın, bu oğ-lu-nun a-dı.. Bak bu-ra-da ya-zı-yor.' Başını sallayıp 'tamam' dedi. Bize sarıldı. Gözünden yaşlar indi."

Sinem'in babası kayıptı. On yaşındaydı ve hiç okula gitmemişti. Türkçeyi az buçuk konuşuyordu Sinem. Ne zaman gideceksin diye sordu Neriman. "Gitmeyeceğim" dedi. Annesinin yanına götürdü Neriman'ı. O daha iyi anlatırdı. Ve şunları duydu küçük kızın annesinden; "Babası kayıp. 4 tane daha çocuğum var. Nasıl okutayım." Biz bu çocuğun bütün masraflarını karşılayalım sözlerini duyduğunda da şöyle demişti; "Yine gidemez. Çünkü ben mevsimlik işçi olarak çalışıyorum. Mevsimlik çalıştığım zaman çocuğumu da yanımda getiriyorum. Onu kimseye bırakamam, çünkü benim çocuklarımı kaybederler!"

Liceli bir kadının bebeği hastaydı. Onu doktora götürdü Neriman. "Teşhis, zatürre başlangıcı ve dengesiz beslenmeydi. İlaçlarını aldık." Bu İstanbul'da yaşayan biri için dehşet verici bir durumdu; "Eyvah ne olacak" sorusuna yanıt olarak bir Diyarbakırlı kadın "Orada bütün çocuklar zatürre" diyordu.

Tam 18 kişinin kısa öyküleri kayıp dosyasına geçmişti. Son noktada ölüme kavuşmayı dilemiyordu kimse. Hepsini devlet sağ almıştı onlardan. "Canlı" istiyorlardı. Yoksa.. "ya ölüsünü, o da yoksa kemiklerini versinler" diyen sakallı, sarıklı baba, bütün gazetelere bu sözü yazdırmayı başarmıştı. Oğlu ve iki torunu gözaltında yitmişti.

Salih Sayın

1700 koyun ve 4 insan...

Van'ın Başkale ilçesi Aydemir köyündenim. 1995'te, onuncu ayın 15'inde köyün yaylasından 1700 koyunumuz kaçırıldı. Önce taradılar koyunları. Koyunların çobanı Mustafa Yılmaz benim amcamın oğlu. O da koyunun içindeyken helikopter taradı, onu orada öldürdü. 30-40 tane de koyun öldü. Sonra çektiler, gittiler. Ben olayı duydum. Aydemir'in köyünün karakoluna gittim. 'Bu koyun nereye gidiyor, kim götürüyor' dedim. Dediler 'PKK götürmüştür'. 'Orada 30 kadar PKK'li var' dediler. PKK götürdüyse gidin, alın koyunu dedim. 30 kişi 1700 koyunu kaptıysa, götürüyorsa 5 tane kobra helikopter 200 tane asker, 30 tane korucu niye önünü kesmiyor, almıyor dedim. Ben orada farkına vardım ki PKK götürmemiş, PKK'nin hiçbir ilgi alakası yoktur. Hakkari Geçitli Dağ Komando, Orak hududundaki Beşt Dağ Komando.. Bu iki yer götürdü 1700 koyunu kesti, yedi.

Bu olayın üzerine düştüm. Jandarma Komutanlığı'na gittim. Efendim bize bir belge, bir izin kağıdı, resmi bir kağıt verin, bu koyunun üzerine biz gideceğiz, dedim. İzin kağıdını alınca benim 78 yaşındaki amcam Emin Yılmaz'la beraber amca oğullarım Mustafa Yılmaz, Haydar Yılmaz'la öz kardeşim Beşir Sayın koyunun peşine gittiler. Onlar koyunu ararken oradaki dağ komandoları onları yakalıyor, götürüyor.

Hakkari Dağ Komando'dan bizim köydeki karakol komutanlığına haber gelmiş. Sizin köyden şu şu şahısları yakalamışız diye. O da beni çağırdı. Sizin köylüler ne arıyordu orada dedi. Onları yakaladık dedi. Koyunları aramak için izin kağıdı veren sensin kumandan dedim. Ben karışamam, yarbay karışır, ben başçavuşum. Siz kendiniz gidin sorun dedi. Biz kalktık Hakkari Geçitli Karakolu'na gittik. Karakolun kapısında amcaoğullarımın 4 tane atı bağlıydı. Sordum. Biz almadık dediler. Nerededir bunlar. Yok, biz görmemişiz. O zaman atlarımızı verin götürelim dedim. Gidin, yarın gelin alın. Yarın gittik. Atlar yoktu. Gelik denilen bir dağ var. Oraya götürmüşler onları taramışlar. Hakkari Valisi'ne çıktık. Yok. Hakkari Alay Kumandanı'na çıktım. Yok. Van Valisi'ne çıktım. Yok Van Alay Komutanı'na çıkıyorum, yok. Van vilayeti bize izin kağıdı veriyor, gidin diyor koyununuzu arayın. Hakkari vilayetinin komandoları öldürüyor.

Bu olayları İnsan Hakları Derneği'nin kanalıyla Başbakan'a bildirmişim. İnsan Hakları Bakanlığı'na bildirmişim. İçişleri Bakanlığı'na bildirmişim. Dışişleri Bakanlığı'na bildirmişim. Genelkurmay Başkanlığı'na bildirmişim. Hiç ses seda yok. Yok diyorlar. 'Biz soruşturduk. Hakkari Dağ Komando Komutanlığı'na sorduk. Yok dediler bize.

Çok kişi olayı görmüştür. Çok tanık var. Tanıklar yakaladıklarını, nereye götürdüklerini, hangi helikoptere bindirdiklerini görmüşler. Yok diyorlar. Yok, ne ölü, ne diri yok...

Seyran Algan

'Onun bir suçu yoktur'

Oğlum Bedri Algan Diyarbakır'da kahvede çalışıyordu. Kahvenin yanında pasaj vardı. Pasajda olay çıktı. Olayda bir kişi yaralandı ve oraya polisler geldi. Bedri'yle beraber 6 kişiyi de gözaltına almışlar. Oğlum 26 yaşında. 4 çocuğum daha var. Emel 9 yaşında. Engin 6 yaşında. Biz de önceden köydeydik. Sonra Hazro'ya geldik, oradan da Diyarbakır'a. Bu olay oldu, oğlumu götürdüler, bir daha dönmedi. Her yere başvurduk. Alay komutanlığına, karakol komutanlığına. Gözaltına aldıktan sonra Diyarbakır Emniyet Sarayı'na götürmüşler. Ben oğlumu devletten sağ istiyorum ve onlar canlı almışlar, canlı versinler. Onun bir suçu yoktur.

bırakacaklarını
Kulp'a
ulp'ta kaldılar.
altında bulunan
ki askeri
söyledi.
türmüşler.
arakolda
müşler.
ktık. Bize
Bolu askeri'
rbakır'a

er, o
en kişiden
peşine düştük.
ığa başvurduk.
nediler. Ne
yapmıştır,

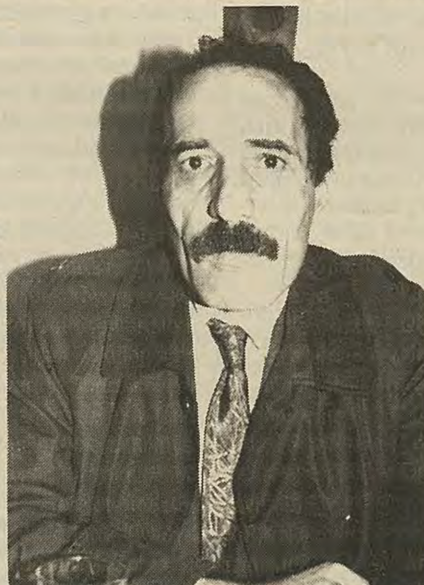
aladıysa
Kaybolup,

n mi
. Genellikle
ybetmek
amıyorlar.
rlar iste.

Kemal Gündem

'Evden aldılar, yok diyorlar'

Ben Diyarbakır Hazro'ya bağlı Sarıerik köyündeyim. Benim adım Kemal Gündem. (Takım elbiselerini giymiş. Tütün sarıyor. Dişleri dökülmüş.) Benim abim İbrahim Gündem 25 Eylül '91'de evden alındı. Abim 46 yaşındaydı. Evliydi ve 9 çocuğun babasıydı. 25 Eylül gecesi Hazro jandarma karakolundan üsteğmen Kenan Şahin yanında askerlerle birlikte Sarıerik köyüne geldiler. Abimi evden aldılar. Askerlerle beraber iki sivil de vardı. Karakola kadar götürüyoruz sabah bırakacağız dediler. Sonra sabah oldu, gelmedi. Ben ve babam sabah gelmeyince karakola gittik. Üsteğmen, 'Sen git, ben yarın geliyorum diye' bizi eve gönderdi. Ertesi gün köye geldi. 'Niye köy korucu olmuyor. Köy korucu olursa bırakırız. Köy korucu olmazsa bırakmam' dedi. Daha önce bize köy korucusu olun demişlerdi. Biz olmamıştık.. Abimi de

bırakmadı. O zaman seçim dolayısıyla Mehmet Kahraman oradaydı. O zaman İnsan Hakları Bakanı değildi. Biz ona haber verdik. O gitti valinin yanına Diyarbakır'a. Bize telefon açtı. Gözünüz aydın hiç korkmayın. emniyettedir dedi. 25 gün geçti. Ha bugün mahkemeye çıkarıyoruz. Ha yarın mahkemeye çıkarıyoruz, diye bırakmadılar. Sonra biz savcılığa gittik. Savcılık inkar etti. Karakol 'hergün hergün niye geliyorsunuz' dedi. Üsteğmen de köye hep gelip, bizi tehdit etti; 'Niye köy korucusu olmuyorsunuz. Bunların peşine geziyorsunuz. Gezmeyin. Bu vatan hainidir' dedi. Şimdiye kadar hiç haber alamadık.

Sonra bir gece yine geldiler. Köyümüzü yaktılar, evimizi yaktılar. Üç evi yaktılar. Diğerlerini yıktılar. Abimden şimdiye kadar da bir haber alamıyoruz. Bunların peşinde geziyoruz. Başka hiçbir iş, bir şey yapmıyoruz.

Beş sene oldu arıyoruz. Hiçbir yerde haber yok. Evde hepimizin gözünün önünde, köyün önünde geldiler, aldılar. Ama yok diyorlar. Evlerimiz yanınca köyden ayrıldık. Onlar kovdu. Şu an korucu olan köyde yaşıyor. Olmayanları köyden kovdular. Onlar göç ettiler.

Devlet adamı olanlar, devletten yana olanlar, bunlara yardım edenler şimdi köyde yaşıyor. Ortada olanlar, yani karışmayanlar, onların hepsini köyden kovdular. Sen PKK'cisin, çünkü korucu olmadın dediler. Bize hem köyü, hem kazayı yasak ettiler. Biz oradan Diyarbakır'a göç ettik. Benim bir amcamın oğlu vardı; Mehmet Gündem. Taksiciydi Diyarbakır'da. Bir gece müşteri alarak Hazro yakınında bir köye gitti. Arabasını yaktılar. Onu da öldürdüler. Üç sene önce oldu. 25 yaşındaydı. Onun ölüsünü aldık! Abim devletin elindedir. Devlet açıklasın bunu.

Derneğe başvurduk. Uluslararası'na başvurduk. Ankara'ya başvurduk. o zaman Cumhurbaşkanı Turgut Özal'dı, onun yanına gittik. Sonra Demirel cumhurbaşkanı oldu. Başbakan yardımcısı Erdal İnönü'ydü. Demirel o zaman Diyarbakır'a geldi. Ben kendi elimle dilekçeyi ona verdim. 'Ağbim kayboldu' dedim. 'Tamam bir şey olmaz, biz gider Ankara'ya bunu hallederiz' dedi. Ama o dilekçeyi hiçbir gün gündeme getirmedi. Bir gün konuşmadı. Hala Demirel diyor ki, ben babayım! Hani nasıldır baba, nasıldır. Baba evladı öldürüyor! Hani korkmuyorum. Benim içim acıyor. Her şeyi söylüyorum yani. Ben babayım diyor, baba evladı boş boş öldürüyor!

Daha korkusundan buraya gelemeyen vardır. Çok kaybı olan var. Korkuyorlar!

Sosyal güvenlik, mezarda emeklilik, sosyal devlet...

Cahit ÖNCEL

Demirel, henüz başbakan olduğu sırada yaptığı bir açıklamada, bütçe açığının ve dolayısıyla bütçe açığından kaynaklanan bütün ekonomik sorunların altında beş kara deliğin yattığını ilan etmişti. Bu beş kara deliğin en büyüğü KİT'lerse, KİT'lerin hemen ardından gelen de sosyal güvenlik kurumları ve özellikle de SSK'ydı.

Sosyal güvenlik kurumlarının bütçelerindeki açık devlet bütçesinden yapılan transferlerle kapatılıyor, bu transferler ise devlet bütçesinin açık vermesine neden oluyordu. Öte yandan, devlet bütçesindeki açık yüksek faiz, yüksek enflasyon, düşük yatırım hızı, aniden patlak veren krizler vb. her türlü musibetin altında yatan nedendi. Dolayısıyla, 'ülkenin ileriye atılmasının önündeki engel', devlet bütçesinde açığa neden olan diğer dört kara delikle birlikte, sosyal güvenlik kurumları ve bunlar içinde en başta da SSK'ydı.

Sosyal güvenlik kurumları, o zamandan bugüne, KİT'lerden daha büyük bir 'kara deliğe'dönüştüler.

Bu yıl SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'na bütçeden toplam 344 trilyon 6 yüz milyar lira aktarılması öngörülüyor, ki bunun 2 yüz bir trilyon üç yüz milyar lirası SSK'ya gidecek. Yapılan hesaplara göre, böyle giderse, sosyal güvenlik harcamalarındaki açığın 2005 yılına kadar GSMH'nın yüzde 5'ini bulacağı tahmin ediliyor.

Böylesi büyük bir miktar parayı, sosyal amaçlarla, işçilere ve emekçilere vermek, tahmin edilebileceği gibi, burjuvazinin işine pek gelmiyor. Bu nedenle, önünde duran bu sorunu çözebilmiş haklarına azimle saldırıyor.

Aslına bakılacak olursa, ne bu sorun, ne de bu saldırı Türkiye'ye özgü değil. Bütün dünyada, gerek burjuvazinin, gerekse devletin işçilerin sosyal güvenliği için yaptıkları harcamaların kısılması amacıyla, işçi sınıfının kazanılmış haklarına topyekün bir saldırı var.

Geçen Aralık ayında Fransa'da patlak veren ve bütün Avrupa'yı sarsan işçi eylemlerinin nedeni hükümetin sosyal güvenlik kurumlarında yapmayı planladığı "reformlar"dı ve bu sözde reformların merkezinde emekli olmak için asgari çalışma süresini 37.5 yıldan 40 yıla çıkararak emeklilik yaşının artırılması yer alıyordu.

Emeklilik yaşının artırılması[1] Türkiye burjuvazisinin de temel taleplerinden biridir ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasında, önümüzdeki dönemin en şiddetli mücadele konularından birini oluşturacaktır.

Bu konuda burjuvazinin iddiası şöyle:

Türkiye'de emeklilik yaşında bugünkü uygulama, SSK'yı darboğaza iten sorunlardan biridir. Dünyada 7 çalışanın 1 emekliyi finanse ettiği sistem en sağlıklı sistemdir. 4 çalışanın bir emekliyi finanse ettiği sistem, alarm zillerinin çaldığı sistem demektir. Türkiye'de bugün 4 milyon 300 bin çalışan, 2 milyon 300 bin emekli var. Dolayısıyla, 1.87 çalışan 1 emekliyi finanse ediyor.

Emekli başına düşen çalışan sayısındaki bu azalışın, diğer bir deyişle çalışan başına düşen emekli sayısındaki bu artışın sebebi erken emeklilik vb. düzenlemelerle işçilere verilen seçim rüşvetleridir. Halbuki, emeklilere yeterli maaş ve kaliteli sağlık hizmeti verilebilmesi için, çalışe, emeklilik yaşını artırmaktan geçiyor.

Bu iddia kendi içinde üç tez içeriyor:

1) Yaşlı işçilerin yaşamaları için gerekli olan finansman, çalışmakta olan işçilerin sorumluluğu ve sorunudur.

2) Geçmiş hükümetler emeklilik yaşı için bir sınırlama getirmediği gibi, işçilere seçim rüşveti vermek için erken emeklilik yasalarını çıkarmış ve böylece yaklaşık iki çalışanı, bir emekliyi finanse etmek zorunda bırakmıştır.

3) Sorunun çözümü ve SSK'nın darboğazdan çıkması için emekli başına düşen çalışan sayısının 7 olması gerekiyor. Bunun için ise, emeklilik yaşı için bir alt sınır getirerek emekli sayısındaki artış hızını yavaşlatmak gerekiyor.

Oysa, sadece birkaç olguyu ve rakamı gözden geçirmek bile, bu iddianın ve içerdiği tezlerin gerçekdışılığını, imkansızlığını ve hangi sınıfın çıkarları tarafından sınırlandırılmış bir aklın ürünü olduğunu gözler önüne sermeye yetiyor.

Her şeyden önce, yaşlı işçilerin yaşamlarını idame ettirmeleri için gereken finansmanın nereden bulunacağı siyasal bir sorundur ve devletin niteliğini belirleyen şeylerden biri de bu sorunu nasıl çözdüğüdür.

Sosyal devlet nosyonunun olduğu her yerde devlet bu finansmana katkıda bulunur. Zaten, bu nedenle sosyal devlet adını alır. Dünya ortalamalarına göre devletin sosyal sigortalara katkı payı yüzde 35 civarındadır. Ülkemize gelince işverenin katkısı yüzde 58, işçinin katkısı yüzde 42, devletin katkısı ise yüzde sıfırdır. Yaşlanan ve emekli olan işçilerin yaşamlarını çalışmakta olan genç bir ilgisi yoktur.

Öte yandan, ister sosyal devlet anlayışının geçerli olduğu ve işçi ile işverenin yanı sıra devletin de sosyal sigortaların finansmanına katıldığı ülkeler söz konusu olsun, isterse kul sahibi devlet anlayışının geçerli olduğu ve devletin yaşlı işçilerin yaşamı ile ilgili olarak "bana ne"ci bir tavır aldığı ülkemiz söz konusu olsun, işçi sınıfının sosyal güvenliğinin gerçekte ve son bağlamda kim tarafından finanse edildiği ayrı bir sorundur.

Çünkü, devletin sosyal sigortaların finansmanına katıldığını söylemekle yetinir ve bu finansmanın kaynağı olan vergilerin kimlerden alındığını araştırmazsak yalnızca yüzeyde duranı görürüz, ama altta yatan gerçeklerin farkında olamayız.

Türkiye'de vergi yükünün ücretlilerin omuzlarında olduğu artık hiç kimse için bir sır değil. Sermaye kesiminden alınan vergilerin toplam vergi gelirlerine oranı yüzde 6-7 arasındadır. Gelir vergisinin ücretlilerden alınan bölümü dışında kalan kısmını da sermayenin ödediği vergi içine katsak bile oran ancak yüzde 20 civarına çıkmaktadır. Vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde sekseni ise, dolaysız ve dolaylı vergiler biçiminde, işçi ve emekçi kesim tarafından ödenmektedir.

Dahası, kamu harcamaları ile hafifletilen net veya yansımayı da içeren gerçek vergi yükleri hesaplanabilseydi, muhtemelen, ücret dışı gelir sahipleri açısından sıfıra yakın veya negatif vergi yükleri bulunacaktı. Yani, sermayenin ödediği vergiyi çeşitli yollarla geri aldığı ve sonuçta net bir vergi ödemediği ortaya çıkacaktı.

Vergi yükü çalışanın omzunda

Toplam verginin hemen hemen bütün yükü gene ücretlilerin omuzunda olduğu müddetçe, devletin sosyal sigortaların finansmanına katılımı, sosyal sigortaların yükünü prim kesintisi değil de, vergi kesintisi yoluyla işçilerin üzerine yıkması anlamına gelir.

Öte yandan, işverenin sigorta primine yaptığı katkı için de aynı şeyler geçerlidir. Sosyal güvenlik vergileri başta olmak üzere, ücretlilerin kaynakta kesilen gelir vergilerinin işletmeler açısından birer maliyet unsuru olarak kabul edilip, kısmen veya tamamen, mal fiyatları yoluyla ileriye veya faktör fiyatları yoluyla (ücretler gibi) geriye yansıtılması, büyük ölçüde yaygınlaşan bir eğilim olmuştur. Türkiye gibi, tekelci yapıların ekonomiye hakim olduğu ülkelerde bu eğilim oldukça güçlü olarak ortaya çıkmaktadır.

Sermaye sahipleri, çalıştırdıkları işçiler için SSK'ya yatırdıkları sigorta primini maliyet kabul ederek üretilen malın fiyatına eklemekte ve böylece bu malı tüketici olan işçilere ve emekçilere sattıklarında SSK'ya yatırdıkları primi onlardan gerisin geriye tahsil etmektedirler. Bu durumda, sermaye sahiplerinin ödediği primler de, fiyatlar yoluyla büyük ölçüde işçi ve emekçilere ödetilmektedir.

Devletin sosyal sigortalara yaptığı katkıyı vergiler yoluyla işçilere ve emekçilere yıktığı, burjuvazinin de kendi katkısını satılan malların fiyatlarına yansıtmasından bahsedilemez.

Sosyal devlet, bütün zenginliği üreten işçilerin ve emekçilerin yaşlandıklarında, emekliye ayrıldıklarında ve çalışamayacak duruma geldiklerinde yaşamaları için gerekli finansmanın kaynağını onların ürettikleri bu zenginlikleri sahiplenenlerde gören devlettir. İşçilerin çalışmalarının karşılığını, yaşamlarını idame ettirmeleri için gerekli olan bugünkü ücretle, yaşlanıp emekliye ayrıldıklarında yaşamlarını idame ettirmek için gerekli olan emeklilik ücretinin toplamı olarak gören devlettir.

Dolayısıyla, bir yandan, mevcut vergi sisteminde köklü değişiklikler yaparak sermaye sınıfının ödediği net verginin toplam vergi içindeki oranını GSMH'dan aldıkları paya eşitlemeden ve bu vergilerle sosyal sigortaların finansmanına katılmadan, diğer yandan da sermaye sınıfının sigorta kesintileri vb. ödemeleri, fiyatlara yansıtarak ya da bu ödemeler vesilesiyle ücretleri düşürerek, gene işçi ve emekçilerin sırtına yıkmalarına engel olmadan gerçek anlamıyla sosyal devletten bahsetmek mümkün olamaz.

Çalışan/emekli oranının sürekli düşmesinin nedeninin, emeklilik yaşı için yasal bir alt sınır olmaması ve geçmişteki bazı hükümetlerin çıkardıkları erken emeklilik vb. yasalar olduğu tezine gelince, sanıyorum ki, gerçeklerin bu denli korkunç bir biçimde tahrifatını tanımlamak için en uygun kavram "yalan" olmalı.

Burjuvazinin çıkarları doğrultusunda düşünenlerin ileri sürdükleri bu "yalan"ın işlevi, gelecekteki bir hükümetin emeklilik yaşına alt sınır getiren bir yasayla bu oranı kalıcı bir biçimde yükseltebileceği ve böylece SSK'nın bugünkü sorunlarının aşılabileceği, emeklilere yeterli bir maaş ve bütün sigortalılara kaliteli bir sağlık hizmeti verilebileceği inancını yerleştirerek emeklilik yaşı için yasal bir alt sınır getirilmesi konusunda işçileri ikna etmektir.

Eğer sağlıklı bir SSK bütçesi için emeklinin 7 katı çalışan olması gerekiyorsa ve bugünkü emekli sayısı 2 milyon 300 bin ise, bundan sonra hiçbir işçi emekli edilmese bile, çalışan/emekli oranını yediye çıkarmak için sigortalı sayısını 16 milyon 100 bine çıkarmak gerekecektir. Bu rakam ise mevcut işçi sayısının üzerindedir ve tüm kaynakları ranta gittiği için yatırım yapamayan, bu nedenle de istihdam yaratamayan bir ekonomide önümüzdeki yıllarda da işçi sayısının üzerinde olacaktır.

Fakat, bırakalım çalışan/emekli oranını 7'ye çıkartmayı, bir puan artırıp 2.87'ye çıkartmak için bile sigortalı çalışan sayısını 6 milyon 600 bine çıkartmak gerekecektir. Bu ise 2 milyon 300 bin yeni sigortalı demektir. Kapitalist üretim biçiminin önümüzdeki on yıl boyunca böyle bir istihdam yaratması pek mümkün görünmüyor.

Ancak, kaçak olarak çalıştırılan işçilerin sigortalandırılması konusunda şimdiye kadar olduğundan çok daha etkin davranarak, istihdamı olmasa bile sigortalı işçilerin sayısını hızla artırabilir. Bugün yaklaşık 4 milyon işçinin kaçak olarak, yani sigortasız çalıştırıldığı tahmin ediliyor.

Onların sağlığı devletin umurunda değil...

da sigortasız işçi çalıştırılmasına göz yummak yerine, işverenlerin çalıştırdıkları işçilerin tümünü sigortalı yapmaları konusunda etkin önlemler alsa ve böylece o 4 milyon işçi de sigortalı olsa bile, söz konusu oran 3.6'ya çıkıyor ki, çalan alarm zillerini susturmaya yetmiyor.

Öte yandan, çalışan/emekli oranının şu veya bu biçimde yediye çıkarıldığını farzetsek bile, daha sonra bu oranın korunabilmesi mümkün görünmüyor. Çünkü, çalışan/emekli oranındaki düşüş, bir yandan demografik bir olay iken, diğer yandan da aynen yedek sanayi ordusu gibi, kapitalist üretim biçiminin yapısal özelliklerinin sonucudur.

Bu oranın ve emeklilikle ilgili yasal düzenlemelerin son 45 yıllık gelişimine şöyle kabaca bir bakmak bile düşüşün gerçek kökenleri konusunda yeterli açıklığı sağlıyor.

Yıl	*Çalışan/Emekli*
1950	110.00
1955	43.50
1960	24.30
1965	16.88
1970	9.03
1975	6.29
1980	3.47
1985	2.44
1990	2.16
1995	1.87

Görüldüğü gibi, çalışan/emekli oranı başından itibaren düşüyor ve ne denli yüksekse, düşüş hızı da o denli büyük oluyor. Düşüşün en yüksek olduğu dönem ilk onbeş yıl. İlk onbeş yılın sonu ile başı arasında çalışan/emekli oranındaki fark 6.5 katı buluyor.

Oysa bu yıllarda emeklilikte bir yaş sınırı mevcut. 1950 yılında çıkarılan "İhtiyarlık Sigortası Kanunu" ile kadın ve erkekte emeklilik yaşı 60 olarak belirleniyor ve bu yaş sınırı 1965 yılına kadar değişmiyor.

1965 yılında bir değişiklik yapılıyor ve kadınlarda emeklilik yaşı 55'e düşürülüyor. Daha sonra, 1 Mart 1969'da çıkarılan yeni bir kanunla, emeklilikte yaş sınırlaması kaldırılıyor. Onun yerine, hem erkeklerde hem de kadınlarda sigortaya girişle çıkış arasında 25 yıl geçmesi ve bu süre içinde 5 bin işgünü prim ödenmesi şartı getiriliyor. 1976 yılında ise sigortalılık süresi kadınlarda 20 yıla indiriliyor.

Emeklilik yaşını küçülten yasal düzenlemelerin yer aldığı bu onbeş yıl boyunca söz konusu oran emeklilikte 60 yaşı sınır kabul eden bir önceki onbeş yıldan daha yavaş düşüyor. Onbeş yılın sonu ile başı arasında çalışan/emekli oranındaki fark 4.86 katı buluyor. Fakat yine de, göreli olarak hızlı bir düşüş söz konusu. Sonraki onbeş yıl boyunca ise, oranın oldukça düşmüş olmasına da bağlı olarak düşüş hızı iyice yavaşlıyor (3.36 kat), ama belirgin ve sürekli bir biçimde devam ediyor.

Bu gelişim çizgisi, çalışan/emekli oranındaki düşüşün altında yatan nedenin emeklilik yaşında bir alt sınırın eksikliği olmadığını gösteriyor. Böyle bir alt sınırın olmayışı, mevcut olan bu düşüş eğilimini hızlandırmaktan başka bir şey yapmıyor.

Dolayısıyla, emeklilik yaşına bir alt sınır getirilmesi ilk anda söz konusu oranın yükselmesine yol açsa bile, bu oran daha sonraki yıllarda yeniden düşmeye başlayacaktır. Böyle olunca da, çalışan/emekli oranını yükseltmenin yolu olarak emeklilik yaşının artırılması bir kere kabul edildi mi, sürekli düşme eğilimi gösteren bu oranı belirli aralıklar içinde tutabilmek için emeklilik yaşının belirli aralıklarla artırılması gerekecektir. Ta ki, ortalama yaşam süresine ya da ölüm yaşına yakın bir yaşa, diğer bir deyişle mezara kadar.

Çünkü, çalışan/emekli oranı, şu veya bu şekilde, kabul edilebilir bir seviyeye çekilse bile, o seviyenin sürekli olarak korunabilmesi için, çalışan sayısındaki artışın emekli sayısındaki artıştan söz konusu seviye kadar daha fazla olması gerekiyor.

Sermaye sınıfının iddiasına göre söz konusu seviye 7 ile 4 arasında (sağlıklı bir sigorta ile alarm zillerinin çaldığı bir sigorta arasında) olmalı. Bu ise, bugünkünden çok daha yüksek bir hızda ve düzenli olarak yeni istihdamın yaratılması anlamına geliyor. Halbuki, kapitalizmin SSK'ya "sağlıklı bir yapı" kazandıracak ve işçilere asgari bir "sosyal güvence" sağlayacak böyle bir yatırım ve istihdam olanağından yoksun olduğu açıktır.

Yapısal engeller

Kapitalizmin içerdiği yapısal sınırlamaları aşmayı başardığını ve istihdamı söz konusu oranı korumak için gerekli olan bir hızda artırabildiğini bir an için varsayalım. Bu durumda, toplumsal farklılaşma ilerledikçe ve tam istihdama yaklaşıldıkça artış hızı yavaşlayacak ve toplumsal farklılaşma belli bir doygunluğa ulaşıp da tam istihdam ortaya çıktığında, istihdamdaki artış hızı, en iyi ihtimalle, çalışabilir yaş nüfusundaki artış hızı kadar olacak. Dolayısıyla, çalışan/emekli oranının korunmasının demografik engellerle karşılaşacak. Ne var ki bu oran, henüz demografik engellerle başbaşa kalmadan çok önce, kapitalizmin karakterinden kaynaklanan yapısal engellerle karşılaşıyor. Krizler ve işsizlikteki artış eğilimini besleyen rekabet istihdamdaki artışı sınırlıyor.

Sonuçta, çalışanların sayısındaki artış hızındaki düşüş, devleti iki ihtimalle karşı karşıya bırakıyor: Ya emekli sayısındaki artış hızını düşürmek için emeklilik yaşını yükseltecek ve çalışan/emekli oranını koruyacak; ya da oranın düşüşüne göz yumarak emekli yaşını koruyacak ve sosyal sigortaların finansmanına daha büyük oranda katılacak.

Eğer birinci yol seçilir ve emeklilik yaşının yükseltilmesi politika olarak kabul edilirse, bunun belirli aralıklarla tekrarlanması gerekeceği açıktır. Çalışan sayısındaki artış hızında görülen yavaşlama, bir müddet sonra, bu oranın burjuvazi tarafından tahammül edilemez bir seviyeye düşmesine yol açacak ve emeklilik yaşının yeniden yükseltilmesi gerekecektir. Böylece, emeklilik yaşı giderek ölüm yaşına yaklaşacak ve bir süre sonra içiçe geçecektir. [2]

Sermaye sınıfının medyadaki sözcülerinin, SSK'yı içine girdiği krizden çıkarmak için emekli yaşına bir alt sınır getirilmesinin zorunlu olduğunu ve bunun tamamen teknik bir sorun olduğunu avaz avaz haykırmalarına rağmen, bu iki değişkenden hangisinin korunacağı tamamen siyasal bir sorundur ve bu sorunu çözüm şekli devletin niteliğini belirler. [3]

Anayasa'da TC'nin bir sosyal devlet olduğu yazar. Bununla birlikte, gayet iyi biliyoruz ki, Anayasa'da yazmakla olmuyor. Olması, Anayasa'da verdiği sözü yasalarda ve pratikte tutması için devletin zorlanmasına bağlı. Bu ise siyasal bir mücadele demektir. Özel olarak emeklilik yaşı sorunu ve genel olarak sosyal güvenlik sorunu, TİSK Genel Sekreteri'nin de itiraf ettiği gibi, bir "siyasal tercih" olduğuna göre, devletin tercihini kimden yana kullanacağını siyasal mücadele belirleyecektir.

Anayasa ile verilen sosyal devlet sözünün yasalarda ve pratikte tutulması için, devleti gerçek bir sosyal devlet kılmak için, yürütülmesi gereken bu siyasal mücadelenin sosyal güvenlikle ilgili somut hedeflerini, ifadelerdeki muğlaklık ve eksikliğe rağmen, ÖDP'nin programında bulmak mümkün:

"Ev işlerini, eğitimi, sağlığı, sosyal yardımı, emeklilik ve işsizlik sigortasını da içeren ücretsiz ve herkesi kapsayan bir sosyal güvenlik sistemi kurulmalı ve emekçilerin yönetim ve denetimine bırakılmalıdır." [4]

Ayrıca artan oranlı ve serveti de içeren bir vergilendirme gerçekleştirilmelidir. Sermayeye tanınan vergi bağışıklıkları, fon uygulamaları kaldırılmalıdır. Temel tüketim malları ve asgari bir geçim düzeyi vergilendirme dışı bırakılmalıdır. [5]

Emekçilerin çalışma alanlarındaki mal ve hizmetlerin üretiminin düzenlenmesine katılmaları, üretim faaliyetlerinin bilgisini edinmeleri, ürettikleri mal ve hizmetlerin kullanımı konusunda söz ve karar sahibi olmaları için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır." [6]

---

(1) Türkiye'de emeklilikte yaş sınırı uygulaması yok. Ne var ki, emekli olabilmek için erkeklerde 25 yıl, kadınlarda ise 20 yıl çalışma şartı aranıyor. Böylece, çalışmaya başlama yaşını 18 kabul edecek olursak, erkekler 43 ve kadınlar ise 38 yaşında emekli olabiliyorlar. Bu hesapla burjuvazi, emeklilik yaşının, pratikte, erkeklerde 43, kadınlarda ise 38 olduğunu ileri sürüyor.

(2) S = Mevcut sigortalı sayısı; E = Mevcut emekli sayısı; s = Sigorta kapsamına yeni girenler;

e = Emekliye ayrılanlar; ö = ölüm, vb. nedenlerle sigorta dışına çıkanlar; n = Çalışan/Emekli oranı.

S/E = n ise,

(S+s-e) / (E+e-ö) = n olması için,

(S+s-e) / (E+e-ö) = S/E ; (S+s-e) / S = (E+e-ö) / E ; S/S + (s-e)/S = E/E + (e-ö)/E ;

1 + (s-e)/S = 1 + (e-ö)/E ; (s-e)/S = (e-ö)/E ; (s-e)/(e-ö) = S/E ;

(s-e) / (e-ö) = n olmalı.

Toplumsal farklılaşmanın belli bir doygunluğa eriştiği ve sigortasız işçi çalıştırılmayan bir durumda sigorta kapsamına yeni katılanların sayısı yaratılan yeni istihdama bağlıdır. Ölüm gibi nedenlerle sigorta kapsamı dışına çıkanların sayısı da verilidir. Bu durumda, çalışan/emekli oranını korumak için, e'nin küçültülerek ö'ye yaklaştırılması, yani emekliye ayrılanlar sayısının ölenlerin sayısına yaklaştırılması gerekecektir. Bu ise, emeklilik yaşının ölüm yaşına yaklaştırılması anlamına gelir.

(3) Geçenlerde, TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar'ın bir açıklaması gazetelerde yer aldı:

Emeklilik yaşını belirlemenin siyasi bir tercih olduğunu kaydeden Atasayar esas sorunun emeklinin maaşını karşılayacak primin toplanması olduğunu belirterek "Teknik olarak, sosyal sigortacılık her yaşta insanı emekli edebilir. Yeter ki karşılığını alabilsin. Yani bir ülkenin şartları 50 yaşında emekliliği gerektiriyorsa, emekli etmek için de ne kadar prim alman gerekiyorsa, onu ortaya koyarsın."

Yeni Yüzyıl, 15/2/1996, S. 15

(4) ÖDP, Program ve Tüzük, S. 17

(5) ÖDP, Program ve Tüzük, S. 16

(6) ÖDP, Program ve Tüzük, S. 18

Mal ve hizmetlerin kullanımı konusunda söz ve karar sahibiî olmanın mal ve hizmetlerin fiyatları konusunda söz ve karar

Ayazın sözcükleri

'İncelenmemiş bir yaşam, yaşanmaya değmez'*

Filiz ÖZDEM

Kimi dönemler, donup kalmış düşünselliğimiz, eylemliliğimiz, düş gücümüz, yüz ifademiz, bedenimiz, cinselliğimiz ve yaşamımızla maskelerin ya da kalıpların arkasından hayatı edilgin biçimde seyrederek ve hayata kendi bütünselliğimizle katılmadan ya da yaralanmış, parçalanmış, eksik bir bütünlükle katılarak yaşarız.

Bu dönemler çoğunlukla gizlendiğimiz, kaçtığımız, bir şeylerin üstünü örttüğümüz dönemlerdir. Örtülü yaşamak ilerleyememektir. Biz takılıp kalsak da yaşam ilerlemektedir (klinik bir çılgınlık söz konusu değilse), biz de kaçınılmaz olarak ilerlemeye çalışırız. Bu durumda giysimizin bir ucu oturduğumuz koltuktan fırlamış bir çiviye takılmış gibi, biz yürüyüp gitmeye çalıştıkça gerilir durur. Geri dönüp giysiyi çividen kurtarmadığımız ve gelecekteki olası takılmaları göz önünde bulundurarak çiviyi evine yerleştirmediğimizde ve bu haldeyken inatla ilerlemeye çalıştığımızda, çiviyle kumaş arasındaki gerilim yırtılmayla son bulacak; sonuçta bir çözüm değil, daha büyük ve derin bir sorunla karşı karşıya kalacağızdır. Biz takılıp kalsak da yaşam ilerlemektedir (ve gerçeklikle olan bağımızı tümden yitirmedikse), kaçınılmaz olarak ilerlemeye çalışırız.

Yaşantı içeriklerimizi kuran, dolduran olumlu pek çok öğenin yanı sıra, bazan bize yaşamın karşı kıyısı gibi görünen, onulmaz sandığımız bazı duygu ve durumların etkisi altında kalırız: Yalnızlık, anlaşılmamışlık, toplumsal itilmişlik, ölüm korkusu, sevdiğimiz birini yitirme, şiddete maruz kalma, bireysel ya da toplumsal olarak kendini ifade edememe, bu konuda siyasal, ahlaksal, psikolojik baskı görme, sömürülme ve aşağılanma, başarısızlık, intihar eğilimi, oburluk, cinsel bastırılmışlık ya da aşırılık vb. korkular, açmazlar ve sorunların ortasında debelenip dururuz.

Kuşkusuz bütün bunlar insani durumlardır ve hemen hemen hepimizin öznel dünyasında, bazan yanıbaşımızdaki insanların bile habersiz olduğu, kimbilir ne fırtınalar esmektedir.

Sorun ve çözüm, bu fırtınalarla yüzleşmek; yaşantımızı,oluşumumuzu inceleyerek kendi dünyamızın üstüne eğilip katlanarak onu gerçekten yaşanır kılmak, "temel insanlık kaygılarını" su yüzüne çıkartmaktır.

Her ne kadar şair "Yalnızdır herkes yeryüzünün yüreğinde/ yaralanmış canevinden güneşin ışınıyla:/ ve birden akşam. (S. Quasimodo)" dese de, "İnsanın zehrini insan alır" sözünü de kulakardı etmemek gerekir.

* *Irvin D. Yalom, Aşkın Celladı.*

Yolda

Fehmi BAYRAKTAROĞLU

Taşınırken toplanmaya neden hep kitaplardan başlanır? Onları toplamak diğerlerinden farklı bir şey. Kitaplar ve tüm yazı malzemeniz yaşadığınız her şeyi sizinle paylaşmışlardır; onları toplamak, kendinizi bir yeri terketmeye moral olarak da hazırlamaktır çünkü...

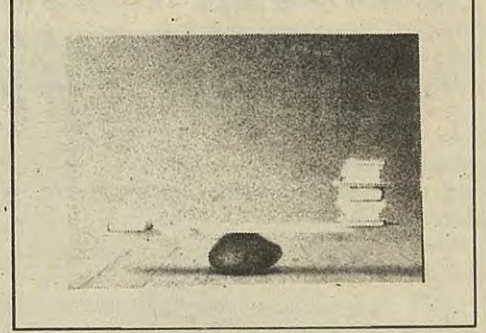
Önce üst raftakiler. En az el attıklarınız. Ciltlerin yukarı bakan kısımları tozlanıp, kararmış. Rafların tozunu alırken, kitapları indirip, elden geçirmemiştiniz ki... Bazılarının içinde alındıkları tarihler var. Kiminin satırları çizilip, içlerinde notlar. Anıların ayrıntıları nasıl da sökün ediyor birden!..

Sıkıyönetim vardı. Koca şehirde tüm evleri tek tek arıyor, kitapları cemselere doldurup yakmaya götürüyorlardı. Bizimkileri bavullara doldurup apartmanın kömürlüğüne götürmüştük hani. Kömürlüğe de bakarlar diye, yazıları kitapların yanına koymamıştık da; babaanne verin bana deyip, uzun paçalı donunun içine doldurarak battaniyesine sarınıp divana yerleşmişti.

Askerler geldiğinde ev aranırken başlarındaki muvazzaf teğmene, "oğlum ayakta bekleme, gel otur da sana bir çay versinler" dediydi, kımıldadığında kağıtlar haşırdayacak diye yüreğimiz hoplarken...

İşte Beşikçi'nin Doğu Anadolu'nun Düzeni'nin ilk baskısı. Ne çok hapis yattı. O zamanlar bazen hapiste olduğunu bile unutuyorduk. Ansiklopedinin içinden de Deniz'lerin asıldığı günkü gazetenin küpürü çıktı. Yağmur vardı o gün. Merkez binanın avlusunda, mırıldanarak konuşup bir süre dolanmış; sonra birden üçümüz diğerlerinden ayrılıp odaya gitmiştik. Yağmur hep yağdı, sen kırmızı şemsiyenle çamların arasında önden yürüyordun. Biz arkadan sana bakıp, o sessizlikte gene mırıldanarak konuşuyorduk...

.... Gittiğiniz yerde, yayılarak yerleşip,

etrafı dağıtarak yaşamaya başlamışsanız, hala göçebe hissedersiniz kendinizi. Yerleşmek, yatağı, masayı dağınık bırakabilmektir çünkü.

Çok konup göçenler, "ölü" evlerde nefes alamaz. Bir mekan ve içindeki eşyalar; onlarla kurulan ilişkiye ve o kadar, canlı ve ölüdürler. Yakınınızda oldukları için, kendinizi yalnız ve umarsız hissetmenize engel olan eşyalar vardır. Onları seviyorum. Ötede beride, kullandığınız şeylerin öylesine durduğu yerler ve o şeyler, sizin için yabancıdır. Yaşadığınız alanda, sizi içeriden kuşatırlar. "Ölü" evler ve eşyalar, yaşamın üstüne üstüne yürürler, üstelik giderek kendilerini çoğaltırlar, daha çok kuşatırlar sizi, bildiniz mi?

Yola çıkmadan önce de böyle olmuştu, ta oturma odasına kadar gelmişlerdi. Akvaryumu da sardılar, balıkları bile öldürmeye başlamışlardı da; son kalan dişi Japon'u gitmeden önce karşı komşumuza verdim.

Tamam size yabancılaşanları, sizi kuşatmaya çalışanları siz oradan çıkıp giderken hayatınızdan çıkarın. Ama artık, eskimiş de olsa, kırılıp–dökülmüş de olsa; yaşamınızı paylaşanlara, size omuz vermişlere, şu içi boş gümüş işleme çerçeveye, kırılıp yapıştırılmış fincana, duvarın dibindeki çakıl dolu kavanozların üzerinde duran tahta rafa, elektrik düğmesine takılı sararmış kağıttaki dört satır şiire bunu nasıl yapabilirsin ki?

İnsan, saksısındaki solmuş çiçekleri neden kolay kolay söküp atamaz?..

SAHAF GÜNCESİ —— Oğuz ÖZDEM

benim bir doğum anlayışım olmalı

hayat eksik. hayat yarı yoldan başlıyor, yolun başını bilmiyoruz.

ben, yeni bir tanrı istiyorum. bana, annemi, babamı, ülkemi seçtirecek bir tanrı. aynı annemi, babamı istiyorum diyebileceğim bir tanrı.

aynı annemi gelinlikle gösterebilecek bir tanrı

aynı babamı diriltebilecek bir tanrı.

her kimsem o değilim ben.

bütün yakıştırmaları kovuyorum bedenimden

nereden başladığımı bilmek istiyorum yolculuğa

hangi kış günüydü, hangi köyün yolları kapanmıştı kardan.

yetişmeye çalışırken atların çektiği bir uzağa–doğmuşum–

biliyorum kar yiyerek öleceğim gene bir gün, okul yokuşunu tırmanırken, zatüryem aşılı olduğu halde.

bilmek istiyorum; telefon tellerinin ağırlık merkezini, sarı bir ovanın sözdizimini, en zayıf mahlûklarını, serçelerini, her fırtınada kopan hurda tellerini

bilmek istiyorum; hangi köyün öğretmeniydi babam.

hangi köyün baharında, hangi badem ağacının dallarını tutmuştu annem.

hangi terziden alınmıştı;

annemle meryem arasındaki farkı bilmek istiyorum

babamla muhammet arasındaki farkı bilmek istiyorum

yazdıklarımın esiri değilim ben

bir doğum anlayışım olmalı benim.

bir ölüm anlayışım olmalı benim

bir morga göndermeyin beni

haberimi polisler getirmesin

bedenimdeki kurşunlar çıkarılmasın

bir ölüm anlayışım olsun benim

ellerimi tutsun oğlum, daha yolun başındayım desin, bak annemi getirdim desin.

yetiştirdiğim çiçekler açmış olsun. "sigara içtiğini bildiğimi" yüzüne vurayım oğlumun. türkan şoray'ı çok sevmiştim diyeyim, yılmaz güney diye bir çirkin kral

kaçak sevişmeleri yıldızlar diyeyim. baktığı gibi bak bana ölümün, bu ölüm senin gözlerinin içinde yavaşça dirilen diyeyim. bedenimin acısını geçti ruhumun acısı diyeyim. ülkenin nüfusunu unut, yalnız olduğuna inan diyeyim. haritalardaki sınır çizgilerine inanma diyeyim, insan olan her yerde hayat vardır diyeyim. hangi ceviz ağacına kalp resmi çizdiğimi anlatayım.

diyeyim.

benim bir aşk anlayışım olmalı; yalnızlıktan damıtarak çıkardığım, doğumla ölüm arasında filizlenen bir karanfil tohumu, pencereden pencereye bakışımlı, aşktan aşka gidişimli, elden ele bir mayıs coşkusu.

benim bir aşk anlayışım olmalı; ahmed arif desenli, "yavuklu yerine çıplak mavzere sarıldık", " gül memeler değil/domdom kurşunu paramparça ağzımdaki"

benim bir aşk anlayışım olmalı; bir tek tanrımız yok, yalnızlık kadar sıcak göğsümüz

benim bir aşk anlayışım olmalı; seviştik seviştik gemiler geçti gözlerimizin denizinden

benim bir aşk anlayışım olmalı; iki kez bakmadım saate, bir kez aşk bir kez ölüm, böyle parçaladım zamanı, böyle çalıştı zaman, bütün saatleri kırdım, bütün saatleri kurdum.

benim bir aşk anlayışım olmalı; bunu nar bilmez, soğuk bilir, hayat yanıldı, şen şakrak ansızın duran bir sabah

benim bir aşk anlayışım olmalı; fotoğrafları hüzne boyayan, kalp çarpıntılarını duyabileceğim, gözleri basınç, elleri hüner

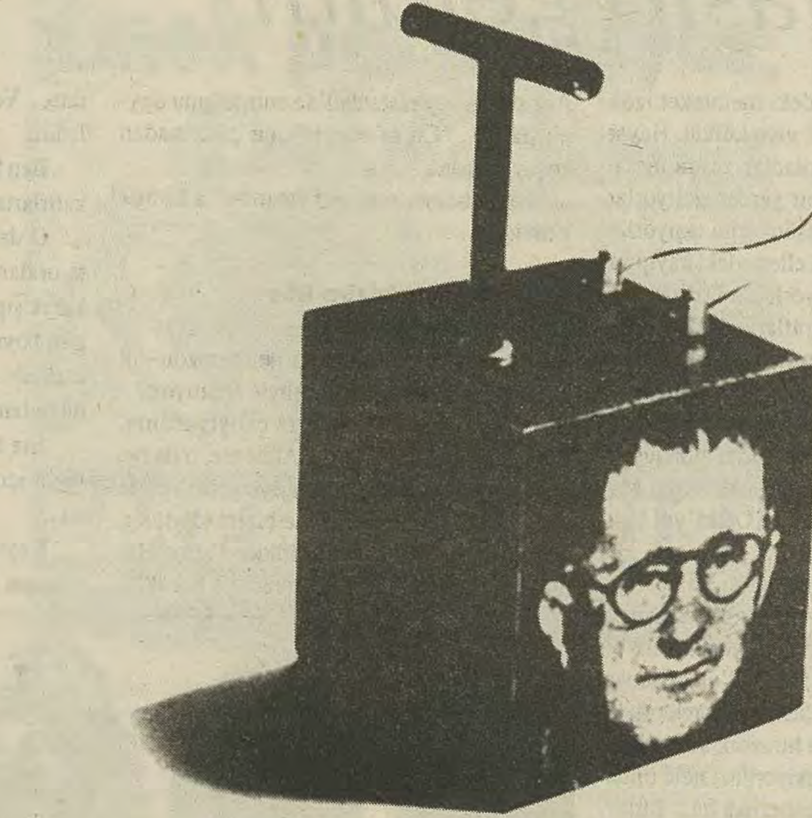
benim bir aşk anlayışım olmalı; başkasından bana ne

benim bir aşk anlayışım olmalı; yalnızlık değilse bu,

Brecht, kendi tiyatrosunda, postmodern bir çöküşün içinde hala modern..

Milyonlarca sinek yanılıyor

Yiğit TUNCAY

"Kimi filozoflar, acaba bir yaşam nasıl olmalı ki, her an belirleyici bir durumda kendini en yeninin yönetimine bıraksın diye soruyorlar. İyi bir yaşam elimizde olsaydı gerçekten ne büyük nedenlere, ne de erdemli öğütlere gereksinmemiz olurdu. Ve bütün bu seçimler sona ererdi." (Bay Keuner'in Öyküleri. BRECHT)

Bellek, insanda bir bütün olarak hareket eder. Unutan insan, sadece anlıkçılığa saplanmış insan geleceği göremiyor. Tarih bilimini, yalnızca geride bıraktıklarımız ve anın yorumlanması olarak algılayan insan beyni, neden–sonuç ilişkisinin ötesine geçemiyor. Öyleyse, gelecek, geçmişten günümüze kadar akan zamanın çıkardığı görüntünün arkasında yatıyor ve o da akışını sürdürüyor. Uzunca bir zamandır insanlık, gelecek hayallerini hep bir büyüme anlayışı üzerinden teorize etti. Bildiğimiz gibi modern toplumlar sanayi toplumlarıdır. Böylelikle modern toplumları tanımlarken, "büyümüş ve büyümekte olan" toplumlar terimlerinin zorunluluğunu hissederiz. Ancak, büyüme–gelişme diyalektiğini göz önüne alacak olursak, büyüyen toplumların gelişmesi de gerekiyor. Bu diyalektik anlayış üzerinden baktığımız zaman, büyümüş modern toplumların eşitlikçi bir düzen içinde sınıfsal çelişkilerinden sıyrılmış olması lazım. Peki o zaman, niye modern toplumlar eşitsiz gelişmeyi gün geçtikçe daha fazla derinleştiriyor? Bütün bu soruların yanı sıra, daha ciddi sorular sormak gerekliliği doğuyor. Modernist çağ hangi ideolojik hegemonya altında süregeliyor? İnsanlığın gelişmesinin önemli bir göstergesi olan bilim, hangi ideolojinin etkisinde kendini üretmiştir? Bilimin ve modern tekniğin kapitalist ideolojinin egemenliğinde biçimi bozulmuş bir rasyonelliğe dönüşerek, saf bir üretici gücün masumiyetini gaspettiği aşikardır.

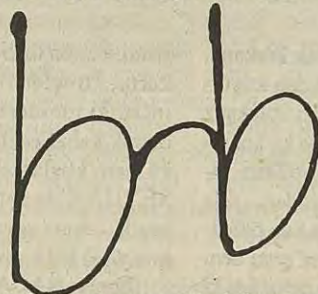
Modern toplum teorisi

Marks'ın "tarih sınıf mücadeleleri tarihidir" tespiti, dünya tarihinde burjuva demokratik devrimler sürecini hazırlayan aydınlanmanın ardından gelen yeni bir ışık olmuştur. Burjuva sınıfının aristokrasiyi devirerek iktidarı ele geçirmesinin ideolojik gelişmesini sağlamıştır aydınlanma çağı. Eski düzene ait siyaset genetiğinin birikimlerini referans alan yeni burjuva devlet, bu yukarıdan rasyonelleştirme sürecinde, teknik ve bilimi insan ihtiyaçları doğrultusunda doğal güçlere boyun eğdiren bir anlayıştan çok, sınıfsal tahakkümün aracı haline getirmiştir. Burjuva diktatörlüğünün ideolojisi olan kapitalizm, kendi düzenlediği ekonomik büyümeyi kurumlaştıran bir üretim tarzıdır. Oysa ki, burjuva demokratik devrim ilk çıkışında politik iktidardır. Bu politik iktidar, kendini iktidar düzeninde değil pazarın rasyonelliğinde, takas toplumunun ideolojisinde meşrulaştırır. Özel mülkiyetlilerin mallarını ve buna bağlı olarak mülksüzlerin mal olarak kendi işgüçlerini takas ettikleri pazar kurumu, takas ilişkilerinde eşdeğerliliğin adilliğini vaat eder. Bu vaatleri, demokrasi, fırsat eşitliği, insanlığın, bilimin ve tekniğin gelişmesidir diyerek; önce bir endüstriyalizm oluşturmuş, sonra bu endüstriyalizm burjuva demokratik devletle birlikte kurumsallaşan sermayenin mekanizmalarına bağlanmıştır. Artık iktidar sistemi üretim ilişkileri üzerinden dolaysız olarak eleştirilemez. Fakat devletçe düzenlenen kapitalizmdeki politik iktidar, açık sınıfsal uzlaşmaz çelişkinin yarattığı sisteme yönelik tehlikelere bir tepkiden doğmuştur. Burjuva demokratik hukuk çerçevesinde adil takasa dayalı kapitalizm, sınıf çatışmasını yatıştırır. Bu sınıf çelişkilerinin ortadan kaldırılması değil, gizlenmesi anlamına gelmektedir. Kimileri bunu kazanım olarak algılar ve savunur. Kimileri ise, "devlet ekonomik büyümeye engel olmakta, ona düşen sadece sermayeye, topluma trafik memuru olmaktır" der ve özgür takası savunur. Her iki biçimde de iktisat siyasallaşmıştır. Gerek adil takasa, gerekse özgür takasa dayalı bir model eşitsiz gelişmeye ve hatta eşitsiz büyümeye tekabül eden, ücretli çalışma ilişkisinin temelinde yatan iktisadi, toplumsal şiddeti meşru kılar. Kapitalist büyümenin dinamiği, burjuva ideolojileriyle örülmüş modern bir toplum teorisidir.

Bay Keuner diyor ki: "Öyle görünüyor ki, sanki gelişimde sonsuzluğu göz önünde tutuyor. Fil danadan daha büyük diye, filin büyümesini herhangi bir biçimde sınırlamaya kim yeltenebilir ki? Kuşkusuz fil danadan daha büyük olacaktır, ama fil, filden daha büyük olamaz."

Erken doğmuş post-modern

Kapitalizm parçalı çözümlerle kendini yeniden üretebilmenin yollarını arıyor. Önce büyümeye dayalı bir dünyayı öneriyor. Bu çağa "modernleşme çağı" diyor. Böylelikle burjuvazi, sınıfsal iktidarında, geçmiş tüm kuşakalarının toplamından daha kütlesel ve daha devasa üretici güçler yaratmış oluyor. Şimdi ise üretici

güçlerin oluşum sürecini tamamladığını söyleyerek, düşünsel planda "sanayileşme sonrası toplumları" formülasyonuyla postmodernizm ilüzyonunu yaratıyor. Bu ilüzyon iletişime dayandırılarak, aslında burjuva üretim-tüketim ilişkileri ve temel ekonomik kategorileri insanların zihnine çok çabuk yansır. Kapitalist sistemin süreçlerinin kendi başına otonommuş gibi göründükleri dönemlerde (yani geçiş ilüzyonlarını), insanların sistemi çözülüm halinde bir olgu olarak algılamalarına neden olur. Artık toplumlar, yukarıdan yapılan dikey müdahalelerle tarihi parçalı olarak algılarlar. Tabii ki bu parçalılık, bir neden-sonuç ilişkisine dayandırılır. Tarihe baktığımızda, varoluş-yokoluş, kesintisiz akışı görebiliriz. Bu anlamda, postmodern modernin içinde gözüküyor. Yaşadığımız dünyanın tarihsel akışını parçalayarak yapılan kurguyla, yüzeyde görülen ilişkiler arası reel kopmaları tasvir etmek yıkıcılık oluyor. Bu nedenle de, yüzeydeki çatlaklardan görülen değişim rüzgarları, yıkım ile dekadansı birbirine karıştırmaktan başka bir şey değildir. Modernizmi sürekli bir yeniye geçiş olarak algılıyoruz tarihte. Bu düşünce, bir şeyin modern olabilmesi için önce postmodern olması gerekliliğini ortaya koyuyor. Ayrıca, burjuva devriminin aydınlanma süreci iflas etmiş ve tarihsizlik süreci başlamış ise, o zaman Karl Marx erken doğmuş bir postmoderndir. Çünkü, Marx'ın dediği gibi tarih yeni başlamaktadır; bu tarih ki sınıfsız bir topluma hareketlenmiş proletaryanın tarihidir.

Avrupa'ya turneye gittiğimde, belleğim bir bütün olarak hareketini sürdürüyordu. Modernlik paradigmasını tamamlamış olarak gösterilen kentler ve toplumlar. Belleğimde yığınla şey birikmiş bu kentlere ilişkin. Ürettiklerinden tanıyorum bu kentleri. Bu modernlik içinde, 1. Dünya Savaşı, 2. Dünya Savaşı Auschwitz, Gulak, soykırımları, atom bombası, hepsi belleğimden beni buluyor. Berlin'e gittiğimde, yıkılan duvarın ardından gelişenlerin neler olduğunu merak ediyordum. Doğu Berlin'in yıkımları hala sürmekte. Batı, doğuyu kendine benzeterek yeniden inşa etmeye çalışıyor. Sonuçta ortaya çıkacak olan, batıya ait büyük bir Berlin. Bir tiyatro sanatçısı olarak, Berlin'de ilk aklıma gelen Brecht'in tiyatrosu Berliner Ensemble oldu. Arkadaşlarım beni oyun seyretmeye götürdüler. "Bay Puntila ile Uşağı Matti". Brecht deyince aklıma önce, modernizmin içinde yeni olan Einstein, Meyerhold, Eisenstein ve Piscator geliyor. Brecht'in çizgisinde önemli temeller oluyor bu insanlar. Bilindiği gibi, kübizmle birlikte modern sanat ve modern bilim 19. yüzyıl pozitivizminden kurtularak birbirine yaklaştı. Durağan olgusallığa bir başkaldırının çizgileridir bunlar. Bu çizgiler, Marksizm'in II. Enternasyonal'ini etkilemiş olan evrimci parlamentarizmini bile sarsmıştır. Brecht de böyle bir dönemin içinde sanat adına önemli bir çözüm oluyor. Belli bir dönem için diyorum, çünkü Brecht'i gerisine düşülmemesi, ama mutlaka önüne geçilmesi gereken bir çıta olarak algılıyorum. Berliner Ensemble'ı seyrettiğimde, çıtanın düştüğünü gördüm. Çıta öylesine düşmüş ki, neredeyse Dionysos Şenlikleri'ne kadar gitmiş. Modern olarak Brecht, kendi tiyatrosunda postmodern bir çöküşün içinde hala modern olarak duruyor şimdi.

Ne yazık ki...

Bir burjuva ideolojisi olan kapitalizm, diğer yönüyle en popülist sistemdir. Çünkü, takas mantığı çerçevesinde kendi ürettiği ve tükettiğini yedirir insanlara. Hem de bu malları güzel ambalajlayarak yedirir. Elde edilen değer, sistemin metabolizmasında eridikten sonra, kalan artık gaita olur. Bu artık gaitaya üşüşür sinekler. Sinekler beğenir güzel ambalajlı gaitayı, evet "milyonlarca sinek yanılıyor olamaz." Ne yazık ki, milyonlarca sinek yanılıyor.

"Kendisiyle ilgilenmeyen kişi, kendisiyle ilgilenecek birini bulur. O bir uşak ya da bir efendidir. Bir uşak ya da efendi birbirinden farklı değildir, bu ayırım salt uşak ve efendi için vardır."

"Peki öyleyse kendisiyle ilgilenen doğrusunu mu yapmış oluyor?"

"Salt kendisiyle ilgilenen, hiçbir şeyle ilgilenmemiş sayılır. O Hiç'liğin uşağıdır ve hiçbir şeyin efendisi değildir."

"Öyleyse kendisiyle ilgilenmeyen mi doğrusunu yapmış oluyor?"

"Evet, eğer başkalarının onunla ilgilenmesine neden üretmiyorsa, bu da hiçbir şeyle ilgilenmemek ve Hiç'liğe hizmet etmek anlamına gelir, ki bunlar hiçbir şey değildirler ya da Hiç'liğe efendilik etmek, bunlar da hiçbir şeydirler" dedi düşünür Bay Keuner, gülerek

'Bahçemdeki dut ağacıyla vedalaşıp geldim'

Her zamanki oturmalardan farklı bir gün... Yine kuşların olduğu/oturduğu yerdeyiz. İsimlerini duyduğumuz, parça parça öykülerini okuduğumuz kayıp aileleri geliyorlardı...

İsimlerinin, coğrafyalarının imlaları ve imaları başkaydı...

Yaklaşık bir aydır "Cumartesi Oturmaları"nı zorunlu ihmal eden Gülcemal, gecikmeli olarak "Cumartesi Anaları'nın" toprağına yaklaştığında ilk gözlerine çarpan; devlet, kuşlar ve yumak olmuş "cumartesi sempatizanları" oldu. Devlet pürtelaş arşivleme çalışmaları içindeydi. Okuma yazması olmayan, bu nedenle ora'da olup bitenleri "okumaktan yoksun" olan devlet, olup bitenleri tek tek not yazıyordu. (Oysa aylar önce Tunceli'den göçmüş bir Kürt bana, "devlet okuryazardır ama neden cahil gibi davranıyor" demişti...)

Tramvayın ve telgrafın tellerine konan evsahibi kuşlar ise merakla, aşağıda olanları düşbakışı izliyordu.

"Cumartesi Anaları" ve muhalifler pürtelaş bir halde yüreklerini kontrol ediyordu. Herkes birbirinin yüreğine dokunuyordu.

Diyarbakır'dan geliyorlardı... HABİTAT reklamlarındaki gibi, "6 Milyon dünyalı İstanbul'a gelmiyor"du... Milyonlarca Kürt, kayıp ailelerinin şahsında İstanbul'a geliyordu..

Onları ilk bakışta çekingen halleri, kaçamak bakışları, yüzlerindeki memleket izdüşümü ifadelerle tanımak mümkündü. Hayatları ve hayalleri apayrı olanlar, resmi masalların/şiirlerin dışından bir yerden geliyorlardı. Kaybedilenlerin izdüşümlerini taşıyorlardı edalarında. Arada bir, ellerindeki kayıp yakınının fotoğrafına bakıyorlardı. Dahası, ceplerinde taşıdıkları fotoğrafların asıllarını okşuyorlardı, kimsenin görmediği parmaklarıyla...

Ora'dan geliyorlardı, ayrı bir düşleri, gülüşleri ve meydana doğru apayrı süzülüşleri vardı. Diyarbakır, İstanbul'a geliyordu. Muhaliflere konuk geliyorlardı. Öteki'ydi bunlar... Çekingendiler...

Bir kısım "Diyarbakır Ana"sı, kalabalığın en uzağına, gurbet bir yere sıkıla sıkıla ilişiyordu. Oturanların ta en kenarına, sessiz bir isyan olarak ilişiyordu. İstanbul'un "Cumartesi Kadınları" onların ellerine ilişerek ortalara bir yere getirdiğinde birazcık sıkılmışlar mıydı ne? Anlamak gerekiyordu. Öteki olmanın, yabancıla(ş)manın halleriydi bu... Birbirleriyle hep yan yana oturmak, yürümek istiyorlardı belli ki... Gurbetteydiler belli ki ve Kürtçe sözcüklerin her temasında, birbirlerine her dokunuşta sılayı hissediyorlardı... Birbirlerine dokunduklarında, sanki Karacadağ'a, sanki Zozan'a, ora'ların bütün dağlarına, bütün şarkılarına dokunuyorlardı... Dokunmak var olmak ve hissetmekti...

Diyarbakır yumak olmuştu 'Kuşların Oturduğu Yer'de...

Dicle ve Fırat suluyordu yüzlerini... Dicle ve Fırat da, ta talkıp ora'lardan, kadınların yüzlerinde yolculuk yaparak gelmişti...

Resmi olmayan İstanbul'un, muhaliflerin konuğuydular...

Bir Kürt kadın; "evimle, hatta bahçemdeki dut ağacıyla ısmarlaşıp geldim" diyordu...

Geldikleri yerde Devlet çoktu. Bu nedenle bir ana, "devlet burada neden az" diyordu usulca. Devletin Ankara'da veya İstanbul'da oturduğunu duymuşlardı... "Çıt sesleriyle", çıt çıkarmadan koşuyorlardı...

Diyarbakır, muhalif İstanbul'a konuk gelmişti...

'O da ne kız, bizim köy ta buralara gelmiş'

Hatice Kadın, –hatıralar tanığımızdır– ol hikayeyi hilafsız–yalansız şöyle anlatıyor:

"Ben dalgınca mutfakta çalışıyordum. Bir ara başımı kaldırdım... Anneeee, o da ne, bizim köylüler kapıdan içeriye girmiyorlar mı? Başörtüleri, giysileriyle bizim köylüler, ta buralara gelmiş... Sevincimden Fatma Hanım'ı ve Makbule Hanım'ı oracıkta kucakladım... Ve gittim tümünü, köylülerimi kucakladım.

Ben Elazığlıyım, biz Diyarbakır'a atlarla, katırlarla pazara giderdik."

O da duygularını böyle yaşıyordu. Köyü ta oralardan kalkıp gelmişti. Giysilerine bakarak şıp diye ta uzaktan tanımıştı onları. Üç gün boyunca bir heyecan bir heyecan Hatice kadında... Bütün dualar kavuşturana... Köyünü ta buralara getiren sağolsundu...

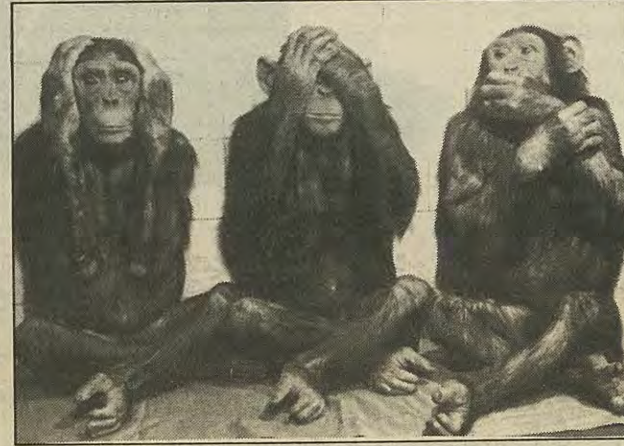
İşte tam da burası, gündelik yaşamın sevinci içinde dramatik bir ironinin yaşandığı an...

Kayıplarını arayanların birbirlerini bulmasının hikayesidir bu...

■ Polisler! İlk hedefiniz talebelerdir ileri!

■ Hatatürk'ün sevmediği şarkı: YÖK'yüzünde yalnız gezen yıldızlar...

■ AĞAR, AĞAR çıkacaksın bu merdivenlerden (solmohikan)

Bu maymunlar kimi taklit ediyor

Kuşlara, kayıplara, cumartesilere, öteki'ne kıymayın...

Oturma'dan sonra, İHD'ye doğru birlikte yürüyoruz. Biz kalkıp, kuşlar oturmaya kalmadan, oturmalardan da tanıdığımız bir grup arkadaş "gördükleri lüzum üzerine" öne geçti. Daha önceki oturmalarda, "kimse bağımsız hareket etmesin, oturmaların mantığına uygun davranalım" diyen ÇASOD'lu bir arkadaşın sesini duydum; "Atılımcılar buraya!" Ve her zamanki gibi, arkadaşlar "Atılım'ın kapatılmasına" ilişkin özel propaganda–ajitasyonlarla "öncümüz" olarak yürümeye başladılar. Böylece o saat, "onlar kadro, biz cumartesi oturmacıları ve Kürt kadınlar, erkekler, çocuklar kitle olduk!"

"Sevgili arkadaşlar ayıptır, günahtır; bu, cumartesi oturmalarının mantığına ve pratiğine uygun değil... Siyaset şu anlama gelir, nezaketen şu anlama gelir" dediysek de... "Halden bilmez ne fayda"... Öğrenci eylemlerinde, cumartesi oturmalarında, ortak tüm pratiklerin hikayesi bu...

Cumartesi oturmaları, öteki'nin acılarını, tarihini, var oluşunu anlama, ilişkilenme yeri. Bu alanı, buradaki muhalifleri araç gibi gören ve ilişkilerimizi yabancılaştıran bu "solo" davranışları herkes istediği mekanda yapabilir. Ama... Hassaten rica ediyoruz; kuşlara, kayıplara, cumartesilere, öteki'ne kıymayın... Siyaseten yanlış, nezaketen ayıptır...

voltanot

Sevgili Gülcemal Vapuru, Kaptanı ve taifesi,

Kızmakta haklı bir öfke bana küsmüş. Sanırım vapur yanaştırmaz kıyılarda tutsak. Ve yine sanırım "denizleri aş da gel kurbanın olam" şarkısını söylüyor. Üstüme alındım abi... Tamam da, bizim kayık duvar delemiyor ki... Betonda yüzemiyor ki garibim. Ama söz, çıktığımda Gülcemal'e taife yazılacağım. Neyse... Gülcemal vapuru şileplerden korkmaz. Bi kafa atarsa, hepsi çift bıçaklı permatik olur alimallah. Öyle di'mi?...

Haa, unutmadan... Gerçi kaptanın eski mekanıdır ya, Gülcemal (c)eza evlerine de uğrarsa, biz de "mısır ekmeği görmüş, gibi" sevinirdik valla. Eee, aslan görmek de sizi sevindirir herhalde.

Görüşür müyüz, bilmem... ama tarafımdan öpüldünüz!..

Selamlarımla...

Bursa, 25 Mart '96

Zeki YAŞ

Özel Tip Cezaevi L-Blok

Bu kaçıncı gelmeyişindir...

"dum di dum/ duridum dubida
kendi kalbimle kendi zamanım arasındaki sarkaç
püskürtüyor beni dünyaya" (İ. ÖZEL)

Hep önde olmak kıskanç, topallayarak ardından koştuğumuz zaman... Bizi soluksuz bırakan zaman... Ola ki, soluklandım; koşulmuş yolların bize yetişen mevsiminden... Ola ki avucumdaki son kuş ölüsünün Burt Lanchester'ıyım ben. Alkatraz'la Bursa arasındaki sarkaç "püskürtüyor beni dünyaya." İki tak bir tik!... (Eee, bu arada, iki adet "çın" da Heval Lenin'in kulaklarına.)

Ve ben soluklanarak, en beyaz dişlerimi geçirdim yasak bahçesinin tuzak elmasına zamanın... O yüzden, günahkarıyım bu günün. Koşullanmış yolların mevsimiyle soluklanmak zamanıdır şimdi. Ve akrebi NACAR, yelkovanı SEİKO bir saate aittir hükmüm. izinli, bugün özürlü bir günahkarın, kireçlendirerek dilini, incittiği renklere özeleştirisi olarak kabul edebilirsin. Çünkü ben, kuşlarken bir idamı, SEYHAN'da rehin bıraktım yeşili... Ama sevdam, sen daima yeşil kal e mi!

Evet... NACAR'la SEİKO arasındaki açı, yedisi "resmi" on yılı gösterirken, hükmüm kesilecek. "Cumartesi Anaları" şahidimdir... Sesimi ve yüreğimi, yavrusunu mavi canavar kapmış annenin çığlığına verdim ben: "O daha çocuk, O daha çocuk..." Pankartlar da şahidimdir... Kapıdan baktıran Mart'ın sehpasında, boynumu ve son sözlerimi verdim ipe bildirilerde: "Adları Adımız, Adları Onurumuzdur!.." Oysa nehir, gözlerinde dinlenir. bir rehinedir.

İşte bu yüzden suçum, "teamüden sevda incitmek..." İşte yine bu yüzden akrep, yelkovan ve bir avuç nehir serinliği tek celsede hükmüm verecek.

Peki ya ben? "Yaşasın AŞK, Yaşasın DEVRİM"le her şeyi yeniden derliyorsunuzken, ben, hala deste deste mi derliyorum güllerimi?.. Yeni Dünya dedikleri Malta eriği değilmiş meğer. (Koltuk olmayan koltukta, şimdiki santral "kamu emekçimiz" öööle söylüyor!...) Tamam... Çünkü, "Yeni Dünya" dedikleri Malta eriği ise eğer, "reel" sevdalarda hala, memelerdeki yorgun öpüşlerin sarkık dudaklarının hükmü sürer.

Peki ya sen? Her problem çözümünü kendi içinde taşı- toplumsal proje" olarak insanlığın kurtuluşunu yeniden tanımlamak gerektiği gibi, yedi "resmi" yılda eskiyen ve aşınan parametrelerimizi yeniden kurarken, sormak ayıp olur mu, "sıla ordinata mı düşer usta, sevda apsise mi?" Şimdi sen, hangi fonksiyonun parametresindesin?.. Tamam aralığında beni tanımlayabilir misin? PARA–METRE... Öyleyse, parayla metrenin bu uzun sevişmesi neden? Hüznü kaç metredir özlemin? Parası metre metre midir ki, bu uzun sevişmesi neden? Bursa–Samsun kaç para? Kaç kilometredir?

Ve bu senin kaçıncı gelmeyişindir?...

Zeki YAŞ,

Bir ibret belgesi..

Ya baş olacaksın, ya baş olacaksın!

Erdoğan TATLAV

Emek Partisi Girişimi Sözcüsü Nedim Köroğlu ile Blok ve ÖDP üzerine bir önceki Söz'de yayınlanan röportajı okurkenki söylenmelerimi içime atmaya kıyamadım. Röportaj, bir özgünlük taşımak anlamında değersiz, ama '70'lerde solun birbirini boğazlamasına, emeğin sermayeye karşı, bırakalım iktidar seçeneği oluşturmayı, etkili bir savunma mevzisi örmesine bile engel olan o dargurupçu ve kendi dışında herkese saldıran tarzın '96'daki tekrarı, yani karikatürü, belki de ibret belgesi olması anlamında çarpıcıydı.

Barış, blok ve proleter devrimcilik...

HADEP'le seçim ittifakında ve Blok'ta yer almadık, alamazdık diyor Köroğlu; çünkü EP'nin "tek bir bakış ekseni" varmış, o da emeğin çıkarlarıymış! Buna karşın Blok, emekçilerin ve Kürt yoksullarının taleplerini "fazlaca" savunmuyor, genel bir Kürt sorunu etrafında dönüyor, emekçilerin taleplerini diğer sınıfların talepleri içinde "adeta" eritiyormuş! Bu iddiaların kanıtı olmak gerekmez mi? Yok! Bir an öyle olduğunu varsayalım, peki ama niye böyle? Bunun da yanıtı yok! Hem kendi emekçileriyle etkili bir güç oluşturamayan, hem de Kürt sorununu yok varsayan, kendi dışında gelişince de onu sadece eleştiren, şimdi de onunla ittifakta bile nazlanan Türk solunun bunda payı yok mu? Tıss!

Peki ama savaş, dolayısıyla ateşkes temel bir problem değil mi?

"Aklıselim sahibi insan, hele devrimciler her türlü savaşa ... insanları özgürleştiren, kurtuluşa götüren savaşa karşı olmazlar"mış! Çok somut bir soruya işte böyle teorik hamasetle yanıt alıyorsunuz. Ama ilginçtir, bu arada süregelen savaşın özgürleştirici, kurtuluşa götürücü olduğu da itiraf ediliyor; oysa bu anlam Köroğlu'ların görüşünün tam zıttı. Kürt hareketine demedik şey bırakmamanın şampiyonluğunu yaptılar bugüne kadar. Bunu anımsamaktan mı ne, bir dizi laf bulamacı dinliyoruz ardından: Bir yandan "kan üzerinden politika yapmanın basiretsizliğinden" dem vuruyor, ardından da, "kimse güçsüzken barış masasına oturmaz" deyip Kürt savaşına kaynaklık eden taleplere ulaşılmadığı bugün, Kürtlerin barış talebini kabul edilemez ilan ediyor. Oturduğu yerden akıl veriyor hazret, "kan üzerinden politika yapmanın basiretsizliği" dediği başka bir şey mi acep? Üstelik burada söz konusu olan başkalarının kanı olduğundan bir de ahlaki problemle karşı karşıyayız.

Seçim döneminde, "oradaki çığlıkları duymuyor musunuz?" sorularıyla karşılaştıklarını söylüyor Köroğlu. Ama "proleter devrimci" olmak kolay mı, "hepsini yüreğinde duymasına" rağmen duygularla hareket etmemiş, "doğruları görmekten ve eleştirmekten geriye itecek manevi baskılara izin" vermemişler!

"Şu an ateşkes istenmesi yan-

lik: Ateşkes, "ileride kullanabilecekleri olanakları tüketerek sorunu açmaza sürüklüyor"muş! Peki ama bu durumda sormazlar mı adama, madem ki bu konjonktürde savaşı sürdürmek gerekiyor, bunu başkalarının sırtına yüklemeye kimin hakkı var? Bu sözler üzerine dağların yolunu göstermiyor mu vicdanı?

"Yani barışa karşı mısınız" sorusuna, "hayır" diyor Köroğlu, barışa karşı değillermiş, ama aması var: "Neyin üzerine barış"?! Kürt sorunu "Ortadoğu ve dünya sorunu halini aldığından oradan koparatarak ele alınamaz"mış. Sonra bir bakmak lazımmış, "bu barış emekçilerin hangi taleplerine" karşılık düşüyormuş (adam belli ki enflasyonu, tıkanmış bir savaşta iki taraftan emekçi çocuklarının ölüp durmasını, yanan köyleri ve zorla göç ettirilmeyi, şovenizm dalgasının azmasını emekçilerin sorunlarından saymıyor, veya belki de bu vahşet denizinden devrim çıkacağını düşünüyor!). Bu sorular yanıtlanmadan "barışa karşı mısınız sorusu anlamlı olmaz"mış! "Manevi baskı altında" bırakan sorulara göre değil, barışın taleplerine göre cevap verirmiş!

Barış "soyut bir kavram değil"miş, oysa gerek barış, gerek ateşkes şimdi "soyut"muş onlar açısından (el insaf, başka gezegende yaşıyor anlaşılan; kavramları iğdiş etmesi de cabası), "önce somuta büründürülmesi gerekir"miş, ki o zaman ne biçim "sağlam" cevaplar verirmiş Köroğlu. Bunun dışındaki sorular "tarafları zora sokar" mış! "Katılan taraflar başka türlü düşünebilirmiş, ama onlar öyle düşünüyorlar"mış!

Blok'a sıcak bakmıyormuş, ama demokrasi ve özgürlük sorunlarında onlarla yan yana gelebilirlermiş (eh, buna da şükür), ama içinde asla! Peki ama bu kararlılık neden, Blok "düzeniçi mi, reformist mi" acaba? diye soruluyor. "Tabii" diyor Köroğlu, ama bu kadarı yetmiyor, daha büyük bir suçlama yapmalı ki zevahiri kurtarsın; Blok, "yeni dünya düzeninin barış platformudur" buyuruyor!

Eh artık akan sular durur bu yanıt karşısında. İyi de sormazlar mı adama, proletaryanın mümtaz tem-

rış platformu" ile nasıl "yan yana" gelir peki? Sonra bu ne biçim yeni dünya düzeni ki özgürlük ve demokrasi mücadelesi veriyor, üstüne üstlük barış istedikleri için de suçlanıyorlar?.. Anladık, Köroğlu ağzına geleni söylüyor, ama bir sınırı yok mu bu işin?..

"Blokla temas var mı, olacak mı?" sorusunun yanıtı ise dam üstünde saksağan misali: "Sadece Kürt sorunuyla ülkenin gündeminin meşgul edilmesi doğru olmaz... Terör sadece Kürt illerinde yok"muş ki! Soruyla yanıtın arasında ilgi kurabilen beri gelsin. Ortada bir algı sorunu mu var, yoksa demagoji mi yapılıyor, ben anlayamadım şahsen.

"Blok da Türkiye'nin gündeminin çoğulluğu noktasında sizinle hemfikir, bu yüzden emek barış özgürlük deniliyor" sorusuna yanıt, daha da ilginç. Önce bir yemek kültürü dersi: "Sofrada bir başyemek vardır bir de yanında garnitür, biz garnitür olmayız"! Tabii "biz", "işçiler emekçiler" oluyor, vekalet almış! Hani bir espri vardır; "oynamak istemeyen gelin yerim dar dermiş", Köroğlu'nunki o hesap.

Eee, kolay mı "proletaryanın temsilcisi" olmak, ya baş olacaksın ya baş olacaksın! İttifaklara eşit haklı veya küçük parça olarak katılmanın karşılığı "garnitür" oluyor adamın anlayışında. Tabii bu arada kendine dair ettiğin o koca lafların gerçekte doğru olmadığı da itiraf edilmiş olunuyor. Bunun ötesi, mücadeledeki gerçek çapını gizleme telaşının kılıfı... Onca iddianın ardından seçim sonuçlarını saklamak için yazılanları anımsamamak mümkün mü?

İnandırıcılıktan uzaklığın rahatsızlığıyla önce, "emekçi sorunları eşit sorunlar olarak gündeme alınsın istiyoruz" diyor; ama bu da yetmiyor, ne olmaz ne olmaz, birileri, "tamam anlaştık, hadi Blok'u bu duyarlılıkla oluşturalım" önerisi ile gelebilir; "Kürt sorununun da konulduğu biçimde bir platformda tartışılmasını doğru bulmuyoruz" diye kapatıyor sınırlarını. Sonra bildik sosyal şoven garnitürler, Kürt ağaları, Amerikan emperyalizmi, vs. vs...

Peki öneriniz olacak mı? sorusunun yanıtı daha da ilginç: "Tabii

çözüm önerilerimiz üzerinden tartışacağız... başkasının ortaya attığı bir şeyi tartışır duruma girmeyeceğiz"..

"Proleter devrimci siyaset" böyle bir şey oluyor anlaşılan!..

ÖDP'ye ilişkin İnciler..

ÖDP'ye ilişkin söylenenlere gelince, her şey daha da ifrada varıyor. Köroğlu'nun ölçüsüz dilinde, zaaf ve olanaklarıyla ÖDP gerçeği gidiyor, yerine iler tutar yanı olmayan bir şey geliyor. Röportajı bitirince merak ettim doğrusu, ettiği lafları okuyunca yüzü nasıl oldu acaba diye.. Üstüne üstlük böyle bir röportajın Söz'de yayınlanması onu düşündürmedi mi? Ben düşündüm, bir devrimciyi, ölçü ve nesnellikten bu kadar uzaklaştırabilen şey ne olabilir diye? Üstelik onca aşağılama özgüvensizlikten başka bir anlam taşıyabilir mi? Doğru olduğundan yana rahat olanın bunca saldırgan ve uzlaşmaz olması mümkün mü?

Öncelikle ÖDP'nin, "kitlelerin değil, birilerinin ihtiyacı üzerinden geldiğini" öğreniyoruz Köroğlu'ndan! Peh! Hem zaten ÖDP'yi oluşturan güçlerin birleşmelerini de abartmamak lazımmış, ne de olsa sınıfla işi olmayanların bir araya gelmesi çok zor değilmiş! (sahi, tam da tersini öğrenmemiş miydik ustalardan?). Sonra "İşçi sınıfı yolu düzlüyor"muş, ÖDP de "bu yoldan yürüyebileceğini zannediyor"muş (sınıfın sahibi olarak Köroğlu kardeşimiz izin vermeyecek anlaşılan)! Zaten "sınıf mücadelesinde klasman dışına düşmüş" bile (Allahaşkına, edilecek laf mı bu?); dolayısıyla "bir rolleri olsa da bu olumsuz olacak"mış! "Özyönetimi keşfetmişler", ama kaçar mı Köroğlu'ndan, "40 yıl önce Tito uyguladı, sonuçları da ortada"ymış (diğer uygulamaların sonucunu sormazlar mı adama)!

"Düzeniçi midir elbette ki düzeniçidir, tasfiyecilik midir, evet tasfiyeciliktir". Bu kadar kesin! Ama allah razı olsun Köroğlu'ndan, ÖDP'yi yalnız bırakmamış bu "tasfiyecilik" deryasında. EP hariç diğer sosyalist güçleri de "tasfiyeci" ilan etmiş; hem de nasıl oluyorsa "maddi temelleri üzerinden"! Tasfiyecilik eksperi mübarek... Sonra "ÖDP de geleneksel solun bir versiyonudur" deyip kendilerini ayırması... İnsan bilmediği kavramları kulanmanın cazibesine kapılmamalı böyle...

Ve en "beylik cümle": ÖDP "yeni dünya düzeninin sol platformudur"; bilmeyen bilsin, duymayan duysun! "Döneklik gibi iri kıyım cümlelerle konuşmak istemiyor"muş adamcağız, ama ne yapsın "gerçek" böyle işte! İnsanın midesi kalkıyor doğrusu. Siyaseti, dışındaki sola çamur atmak zannediyor hala birileri...

Özlü bir sözdür; "olgun başaklar eğilir". Çünkü kendinden yana rahatlığın özgüveniyle doludur. Özgüven, başkalarını, kendine uyguladığı standartlarla anlamayı sağlar; olgulardan hareket etmeyi, öznelliğe prim vermemeyi, ajitasyona itibar etmemeyi, her türden ajitatif iddianın geliştirmeyip köreltttiğinin bilincinde davranmayı... Kendinden yana rahat olanlar dostla düşmanı birbirine karıştırmaz, diğer sol hareketlerle nesnel olarak dost olduğunun bilinciyle davranır, dostluklarını geliştirmeye çalışır. Blok ve ÖDP'yi, "yeni dünya düzeninin platformları" olmakla suçlamak gibi olsa olsa kendini komik duruma düşüren, bu güçler karşısında duyduğu paniği dışa vuran absürd tepkiler sergilemez...

Araştırmacı, yazar

Türk Sanat Müziği Aşıkları

ruhunuzu bu keyiften mahrum etmeyin

Her hafta Salı geceleri
Saat: 21.30
İSMAİL HAKKI

Grup Göçebe

Şenol Morgül, Ali İhsan Özkök ve arkadaşları

Cuma ve Cumartesi geceleri
Saat: 22.00

İ.F.M.C Lokali
Restaurant & Bar

Cumhuriyet Cad. Ceylan Ap. No:27/6 Taksim Rez: 0212 256 93 18

GRUPLARA İNDİRİMLİ FIX FİYATLAR

Japon Kiyoteru'nun veya Kızılderili Tsali'nin öyküsü

Salih MERCAN

Yeni Dünya Düzeni her yaptığı işte, insanların zengin olmasını sağlayacakmış imajını sağlamaya çalışmakta ve büyük ölçüde de bu imajın karşılığını almaktadır. '70'li yıllarda insanlar sınıf atlamacı özlemlerini, olsa dahi utancından dile getiremezken, günümüzde bırakın bu özlemleri dile getirmeyi, çok liberal bir üslupla hırsızlığın savunusunu yapabilmektedirler. Çünkü liberal ideolojide risk almak ve her ne yöntemle olursa olsun işi başarmak anlayışı egemendir. Hırsız da risk almış ve yakalanmadığı zaman "helal olsun" olmuştur.

Yeni Dünya Düzeni'nin yaratıcısı ABD, Amerika'da toprakların tümünü ele geçirebilmek için yıllarca Kızılderili soykırımı yapmıştır. Bize de, Kızılderililer kötü; beyaz adam iyi imajını dayatmıştır. Amerikan tarihinde insanların altın peşinde koşmaları tam bir traji-komedidir. Emperyalizm kaynaklı çizgi romanlarda insanların öldürülmesi sevimli bir hale getirilmiştir. Öldürülenler de ne tesadüftür ki hep kötü ve öldürülmesi vacip olan insanlardır.

Yeni Dünya Düzeni ve çürüme

YDD'nin yaratmış olduğu bu çürüme ve yozlaşma ideolojisine karşı her zamankinden çok daha fazla savaşım verme gereksinimi vardır. Ve bu savaşım, kanımca ideolojik savaşımın en önemli boyutunu oluşturur. Çünkü basit bir anlatımla biz sosyalistler, insanlar ne kadar çok dayanışır, ne kadar çok örgütlü ve kolektif davranırsa ve birbirlerini sömürme gibi emeller beslemezse, o denli mutlu ve zengin bir toplum yaratılabileceğini savunmaktayız. Emperyalist YDD'ciler ise önünde duran insanlardan kaç tanesini temizlersen o kadar da zengin olma şansınız olduğu tezini ileri sürer. Bu konuda Avrupa ve Amerika'dan örnek vermeye gerek bile yoktur sanırım! Hepsinden daha temiz gibi görünen o çalışkan Japon toplumunda da yaşanan mafya tipi örnekler hiç de az değil. Bunlardan biri de 13 yaşındaki Kiyoteru Okochi'nin başına gelenler: Kiyoteru Okochi okul çeteleri tarafından sıkıştırılarak100 milyon yen (1 milyon dolar) vermeye zorlanıyor. Zorlama biçimi her gün dayak ve işkence şeklinde yapılıyor. Kiyoteru, kalpazanların elinden kurtulamayacağını anlayınca, söz konusu parayı bulabilmek için kitaplarını, bilgisayar oyunlarını satmış ve tüm harçlıklarını bu kalpazanlara vermiş, ayrıca anne ve babasından hırsızlığa başlamış ve bu yolla 10 bin dolar kadar bir parayı ödemiştir. Ancak bu çabalarına rağmen kurtulamayacağını anlayınca intihar etmiştir. Üstelik işin en can alıcı noktası, intihar olayı gerçekleşmeden önce, Kiyoteru'nun anne ve babası defalarca okul yönetimine başvurmasına

Örnek ülke Japonya'da yok et ve mutlu ol felsefesi!

Bir örnek daha vermek gerekirse, bize hep tok olduğu halde öldüren tek canlının insan olduğu öğretisi dayatıldı bugüne kadar. Bu öğreti ilk bakışta doğru gibi görünmekle birlikte, içerisinde çok önemli bir yanlışı barındırmaktadır. Tok olduğu zaman öldürebilen tek canlı insan, insan ama, bu insan, nasıl bir insan? Elbette ki sınıflı toplumun insanı!

Beyazlar Amerika'da sadece Kızılderililer'e karşı değil, aynı zamanda orada yaşayan hayvanlara karşı da uygar (!) vahşetlerini uygularken sınıfsız toplumun insanları olan Kızılderililer şaşkınlık içinde kalıyorlar. Kiowalar'ın reisi Satanta şu sözleri söylemek zorunda kalıyor:

"Bu askerler benim ağaçlarımı kesiyorlar, benim yaban sığırlarımı öldürüyorlar; bütün bunları görünce yüreğim parçalanıyor, üzüntümden ne edeceğimi bilemiyorum. Yoksa beyazlar etini yemeyecekleri bir hayvanı öldürecek kadar çocuklaştı mı? Kızılderililer av avlıyorlar, ama bunu hayatlarını sürdürmek, aç kalmamak için yapıyorlar."(2)

Amerika'da toprakları Kızılderililer'den alıp, kendi mülkleri yapmak isteyen ve bu uğurda binlerce Kızılderili kanı döken İngiliz, Fransız, İspanyol, bütün Avrupalıların ortak bir başka özelliği de vardı. Hepsi de toprağın "sahip olunması gereken bir mal varlığı" olduğuna inanıyorlardı. Bir insanın toplum içindeki değeri ve zenginliği, elinde tuttuğu arazi dönümleriyle ölçülebiliyordu. Toprak, bir Avrupalının kişisel malıydı. O, ona sahipti. Onu satın alabilir ve satabilirdi, çocuklarına verebilir ya da miras olarak bırakabilir ve çocuklar da, sırası geldiğinde, kendi çocuklarına devredebilirdi.

'Uygar' beyazlar ve altın

Avrupalıların bu toprak sahipliği kavramını bütün Kızılderililer çok acayip bulduğundan, onlara göre bu kavram, sözcüğün tam anlamıyla, anlaşılmazdı. Toprak, işte orada, diyorlardı, önemli olan da buydu. Her kabile ya da köy, kendi mısır tarlalarının ve avlanma bölgelerinin sınırlarını biliyordu. Ama Kızılderililer sınırları, kendi kullandıkları alanları, komşularının gereksinimi olan yerlerden ayırt ederek biliyorlardı. Kızılderili toplulukları arasındaki sınırlar, birbirlerinden kıskanarak etrafına çitler geçirilmiş özel topraklar değildi.(3)

İşte bu uygar beyazlar yalnızca toprak peşinde de değillerdi. Yukarıda da değindiğimiz gibi, Kızılderili topraklarında altın diye bir maden kaşfetmişlerdi. Bu konuda da biri misyoner, diğeri tüccar iki uygar insanın bir Kızılderili ile olan ilişkisini anlatmak iki ayrı felsefeyi ortaya koyacaktır.

Altını kastederek, "Tamam, onu işte!" diye bağırmış misyoner, "Nerede buldun onu? Nasıl buldun onu? Daha çok bulabilirsen zengin olursun."

"Senin de dediğin gibi, nehirlerin içinde buluyoruz diye yanıtlamış Kızılderili Ksali. "Tacire götürmek üzere gereksinmemiz olduğu kadar topluyoruz. Bundan şimdi bende var, çünkü birkaç gün içinde, karımın yeni elbisesini süslemek için birkaç parça kordele almak üzere aşağıya, vadiye ineceğim."

"Onu nerede bulduğunu göster bana" diye yalvarmış misyoner, "Hepimiz zengin olabiliriz. Beni ortak edersen, ben de seni öbür beyaz adamlardan korurum."

Tsali'nin mutluluğu

"Hayır, ortak etmesem daha iyi olur" demiş Tsali düşünceli bir biçimde. "Eskiden babamın ortağı bendim, benim de şimdi ortaklarım, oğullarımdır. Başka ortağa gereksinmemiz yok ve eski sincap silahlarımız olduğu sürece korunmaya gereksinmemiz de yok. Teşekkürler sana, ama sen yoluna devam edebilirsin. Olabildiğimiz kadar uzak olalım birbirimizden."

Daha sonra ticaret merkezine gitme vakti gelmiş. Tsali dükkana girdiği zaman, "Ooo, Şef, seni gördüğüme sevindim. Senin artık zengin olduğunu duyuyorum bugünlerde" demiş tacir ona.

"Ben her zaman zengin oldum" diye yanıtlamış Tsali. "Ailem var ve hepimizin sağlığı da iyi. Ekip biçecek toprağımız, içinde oturacak evlerimiz, masalarımızda yiyeceklerimiz ve kendimize yetecek elbiselerimiz var. Hepsinden de önemlisi, yüreklerimizde birbirimiz ve dostlarımız için sevgimiz var. Doğru söylüyorsun elbette. Çok zenginiz biz."(4)

Elbette öykümüz burada bitmiyor. Beyazların gelip, bu mutlu insanları topraklarından edişi ve onları sistemli bir şekilde yok edişi var öykümüzün nihayetinde. Bir yanda kendi aç gözlülükleri için, insanları yok eden anlayış, diğer yanda gereksindiği kadarını alan ve dostluk ve barış içinde yaşayan insanlar. Tabi ki Yeni Dünya Düzeni'nin müstakbel yaratıcıları gelinceye kadar!

KAYNAKLAR

(1) Newsweek, Aralık 18, 1994

(2) Brown, Dee, Kalbimi Vatanıma Gömün, s. 222

(3) Meriot, Alice; K. Rahlin, Carol, Kızılderili Mitolojisi, s. 22, Mayıs 1995 İmge Kitabevi Yayınları

(4) Age, s. 209

Teorinin grisinden yaşamın yeşiline: ÖDP

Mahmut BALPETEK

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin ön yapılanma-inşa döneminden bugüne değin partinin nasıl yapılanacağı, politika yapma tarzının nasıl biçimleneceği sorunsalı üye ve yandaşlarının tartışma gündemini oluşturdu. Yürüyen tartışmalar söz konusu kesim içinde birden fazla eğilimin biçimlenmesine neden olmuştur. Eğilimlerden her birinin kendilerini nesnelliğin bir boyutu üzerine inşa ettiklerini gözardı etmeden, önümüzde duran çeliğin bu eğilimlerden bir sentez çıkartmak olduğu gerçeğini görmeliyiz. Oysa bu eğilimler eski alışkanlıklara dayalı politika yapma tarzını yeniden üretecek nüveleri içlerinde taşımaktadırlar.

21 Ocak 1996 tarihinde kurulan ÖDP, daha kurulduğu günden başlayarak toplumun farklı kesimlerinin ilgi odağı haline geldi. Bu verili durumun parti üzerinde oluşturduğu toplumsal basıncı hareket noktası olarak alan düşünsel nüveler, partiyi bir an önce yapılanma siyasal arenadaki "yerini" almaya doğru itmektedirler. Kanımca bu itkinin gücü, geleneksel politikanın kendini üretme riskiyle doğru orantılıdır. ÖDP'nin ilgi odağı haline gelmesinin ana nedeni tek başına onu oluşturanların sol-devrimci-sosyalist olmalarında değil, aynı zamanda tıkanan-kirlenen politik atmosfere karşı ortaya attığı mesajlarda aranmalıdır. Dolayısıyla partinin politik arenadaki konumlanışı, söyleminin altının doldurulması ile yakından ilgilidir. Yoksa geleneksel politik arena düzleminde bir boşluk ufukta görülmemektedir. Zaten ÖDP'nin de buna talip olduğunu sanmıyorum.

Geleneksel partiler topluma yabancı

Yeni bir politik yapılanma oluşturmaya çalışırken bütün eksikliklerimiz ve net olmayan duruşumuza rağmen, programatik düzeyde genel bir yaklaşıma sahip olduğumuz söylenebilir. Hayatın karmaşıklığı içinde bu yaklaşımı her alanda derinleştirmek, her yönde zenginleştirmek, ... olacaktır. Ne var ki, burada hangi yaklaşımları temel alacağımız, eski politik anlayışlarımızdaki hangi belirlenmişliklerden arınacağımız ve bir bütün olarak politikalarımızda hangi anlayışa varacağımız daha bugünden belirginleşmeye muhtaçtır.

Bugün soldan sağa bütün partilerin ortak paydası, üye ve yandaşları başta olmak üzere, topluma yabancılaşmış olmalarıdır. Bir avuç profesyonelin yürütmeye çalıştığı buyurgan-dikte edici politik tarz, toplumun apolitikleşmesinin nedenlerinden birini teşkil ettiği gibi, parti içinde de bürokrat kastları beslemektedir. ÖDP'yi oluşturan grup veya bireylerin içinden geldiği geçmiş monolitik yapılar dikkate alındığında, yukarıda sözü edilen tarzın kulvarından çok da uzak olunmadığı görülecektir. Kaldı ki, örgütün yapılanma tartışmalarını yürüttüğü, görünürde hiçbir katılım aracının olmadığı bugünkü koşullarda Parti Meclisi'nin aldığı siyasal ... yakınlığa tipik bir örnek oluşturuyor.

Söylemin ironiye dönüşme tehlikesi

Politikada bireyin rolü sorusuna vereceğimiz yanıt, nasıl bir politika tarzı sorusuna vereceğimiz yanıta karşılık gelecektir. Geleneksel politik tarzın kendi devinimine yarattığı; "yönetenyönetilen", "egemen-edilgen", "tavan-taban" ilişkilerinin diyalektiği, bireyi politikanın nesnesi haline getirmektedir. Bu ilişki sistemleri ile aslında karşı olduğumuz düzenin küçük bir modelini - üstelik de muhaliflik adına- biz gerçekleştirmiş oluyoruz. Zira handikap burada başveriyor.

ÖDP'nin kuruluşundan başlayarak ifadelendirdiği "partide bütün üyeler eşittir", "geleneksel politika yapmayacağız", "parti olmayan parti" vb. söylemler, her bireyde bir umut yeşertti. Ancak söylemin ironiye dönüşme tehlikesi ortadan kalkmış değildir. Şimdi söylemi eylemle buluşturmak, teorinin grisinden yaşamın yeşiline devindirmek zamanıdır. Parti içinde katılım araçlarını oluşturmak, bu mekanizmaları işlevlendirmek, geçersizliği yaşamın kendisi tarafından kanıtlanmış geleneksel politika tarzından kopuşun ilk adımını oluşturmaktadır.

Bireyin politik kurumlara katılımı "kolektiflik" adına kendi iradesini bir kast iradesine bağlaması koşulu ile gerçekleştiğinde kendi özgür düşüncesini doğrudan ifade edememektedir. Bu durum, bireyin politikadan kendi 'özgürlüğü' adına uzak durmasına neden olmaktadır. ÖDP, tüm bunları göz önünde tutarak yapılanmasını parti içi yaşamda bireyin yaratıcılığına engel olacak hiçbir aidiyetin kurumsallaşmasına izin vermeyecek biçimde tamamlamak zorundadır. Aksi takdirde, partinin ilgi odağı haline gelmesini sağlayan - kuruluş davetiyesi, program ve medya aracılığı ile aktardığı- söylem, yaşamdaki karşılıklarını üretemeyecektir.

ÖDP üzerine birkaç düşünce...

Kadir AKIN

Türkiye sosyalist hareketinin bu kadar çok parçalı hale gelmesinin tarihi 1970'li yılların başı ve ondan sonrasıdır. Biliniyor ki, sosyalist hareket '60'lı yılların başlarında 27 Mayıs Anayasası'nın görece de olsa sağladığı demokratik hak ve özgürlükleri de kullanarak örgütlenmiş Türkiye İşçi Partisi ile popüler hale gelmiş, belirli periyodlarla darbeler yiyen sınırlı sayıda komünistin sürdürdüğü bir mücadele olmaktan çıkarak, kitleler içinde ve özellikle de işçiler içinde karşılık bulabilmiştir.

Sosyalist fikirlerin bu denli halkın içine girebildiği, gençliğin çok büyük kesiminin bu fikirlerden etkilendiği bu momentte, farklı olanların birbirine katlanamadığını, ayrılığın boy verdiğini, sonuçta TİP'ten kopmaların başladığını, giderek özellikle gençlik içinde başlayan tartışmaların '71 yenilgisiyle son bulan süreçte ortaya 6-7 örgütü çıkarttığı herkesin malumu... '71 yenilgisi sonrası kısa sürede toparlanan sosyalist hareket, '71 direnişinin temiz ve o günkü koşullarda olumlu mirasının üzerinden hızla kitleselleşerek ciddi bir güç haline geldi. Geldi ama, '75 sonrası tam bir mitoz bölünme özelliği gösteren bu süreç 12 Eylül'le noktalandığında 40'tan fazla örgüt olarak!

Ortada ne bu kadar sınıf vardı, ne de bu parçalanmışlık ciddi bir tartışmaya tekabül ediyordu. Ama her birinin kendinden menkul devrim iddiaları vardı, her biri en doğruyu temsil ediyordu ve yanlışı savunanların kendi doğruları karşısında dize geleceğini düşünüyordu... Hatta her biri kendini diğerine göre tarifler olmuştu. En kötüsü de, kendi örgütleri içindeki sapmayı keşfedenlerin durumuydu. Aynı aidiyet içinde farklı düşünenlerin bulunduğunu öğrenenler, koynunda yılan beslemiş olmanın soğukluğu ve aldatılmışlığıyla en şiddetli çarpışmaları yürüttü.

Sol bu kadar parçalanmayabilir miydi? Elbette bu soruya yanıt verenler, eğer yanıtı kitabın orta yerinden ve yaşanmış sosyalizmin reelliği içinden verirlerse bu kadar parçalanmışlığın ne kadar isabetli olduğu sonucuna vardıkları gibi, yeni bölünmeler bile yaratabilirler. Kuşkusuz kimi ayrılıkların sağmalığı konusunda da hemfikir olunabilir, ama bunlar soruna kaynaklık eden esas nedenleri karartır.

Bugün ülkemizde sosyalizm mücadelesinin yürütücüsü konumundaki kadroların prototipi, hakim olan sosyalizm anlayışının içinde, parçalanmış solun herhangi bir parçasıyla değişik faktörlerin etkisiyle ilişki kurdu ve aidiyet ilişkisiyle niye diğerlerinden ayrı kalmak gerektiğini hemen her gün yeniden üreterek kendini var etti. Sosyalizme dair öğrendiği bütün argümanlar, mevcut durumu realize eden yanlı bir tarih bilgisini de zaten içermekteydi. Dolayısıyla sahip olunan sosyalizm anlayışı ve demokrasi konusundaki zaaf, birliği değil ayrılmayı ve parçalanmayı meşru kılıyordu. Sadece ayrılıp kendi grubunu kuranlar değil, merkezde duranlar da bu parçalanmadan aynı ölçüde sorumluydular.

Bugün, yeniden yapılanmadan söz ediyorsak ve bu şansı ÖDP ile yakaladığımızı düşünüyorsak, bütün çevrelerin katılımı olmasa da ve bütünüyle tüketilmese de sosyalizm anlayışına dair sürdürülen bir tartışmanın gelinen noktayı bize hazırladığını unutmamamız gerekiyor. Eğitim çalışması olarak niteleyebileceğimiz bu süreci, mayınlara basmadan ÖDP içinde de sürdürmek gerekiyor. Bu aynı zamanda eskiye ait ilkelliklerden tümüyle de vazgeçmemizi sağlayacak yollardan birisi olarak da düşünülmelidir. Tartışmanın eksenine demokrasiyi koyduğumuzda yaptığımız ve yapmaya devam edeceğimiz işi daha iyi anlayacağımız kanaatindeyim.

Kuşkusuz ÖDP projesi, birçok ihtiyacın kesiştiği noktada bu ihtiyaçlara güçlü bir yanıt olarak doğdu ve beklenenlerin ötesinde karşılık buldu. Farklı neden ve kaygularla kendisini ÖDP'li olarak tanımlayanların bu denli çokluğu, olumlulukları ve olumsuzlukları da içinde barındırmaktadır. Ne var ki, kimi yanları eleştirilse de ÖDP programı ve esas olarak da sokakta, yaşamın içinde ÖDP'yi kurmak ve onu devrimci bir parti olarak var etmektir önemli olan. Sınıfın, kent yoksullarının, gençliğin, kadınların ve diğer sistem dışı odakların mücadelelerinin içinde ÖDP kendisini var edebildiği sürece ve aşil topuğu Kürtlerin mücadelesinin yanında olduğunu gösterebildiği ve bu sorunun çözümüne katkı sunabildiği ölçüde kimi olumsuzluklardan daha az söz edilecektir.

Uzun yıllar sosyalist politikanın dışında kalmış çok fazla sayıda insanın, ÖDP ile yeniden politika yapıyor olmasından kaynaklanan kaotik ortamı da anlaşılır bulmak lazım. Bu sonuçtan bu insanların sorumlu olmadıklarını bilerek yaklaşmak, ama parti hukuku ve işleyişinden tavizler vermeyerek yürümek en makulüdür.

Bütünüyle yeni bir şeyler yapma söylemine duyulan ihtiyaç belki de geçmişin olumsuzluğuna tepki olarak gelişen ve psikolojik, sosyolojik yanları da içinde barındıran reflekslerdir. Hiç kuşkusuz ÖDP ile gerçekten yeni şeyler yapılmaktadır, ama eskiden de hayata geçen ve şimdi de sürdüreceğimiz anlayışlarımız da olacaktır. Herkesin kendine göre yenisi ve eskisi olabilir. Eski ve yeni, içleri doldurulmadığı müddetçe son derece relalif kavramlardır. Sosyalizmin özüne dönüp, Paris Komünü'nden Lenin'e kadar uzanan sürecin analiz edilmesi, bize, dün sahip olunan sosyalizm anlayışının dışında başka bir sosyalizm anlayışının varlığını da gösterecektir. Bunun bilince çıkartılması ile yeni şeyler yapacağımız gibi, dün yaptıklarımızı yapmaya da devam edeceğiz.

Elbette çok seslilik, farklılıkları farklı olarak tanıyıp aynı yapı içerisinde eylem birliği temelinde bir araya gelme, dogmatik ve sekter bir sosyalizm anlayışından kopma, bu projeyi hemen herkesin kendini yeniden sınayacağı ve göstereceği bir alan olarak kavrama yeni şeylerdir ve belki de bu projenin esas dokusunu oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, ÖDP'yi ÖDP'nin ortaya koyacağı performans ve yaşamın içindeki konumlanışı en iyi anlatacaktır. Umutlu olmamız için çok fazla nedenin olduğu ortada değil mi? ÖDP'nin farklı bir zamanda ve geçmişin ciddi deneylerini de taşıyarak 1. TİP'e benzetilmesinin yerinde olduğu kanaatindeyim. Üstelik bu kez neleri yapmamamız gerektiğinin bilinciyle...

EP'in ipini İP'e kaptırmak...

Koray DOĞAN

SÖZ'ün 57. sayısında Emek Partisi Merkez Girişimi sözcüsü Nedim Köroğlu ile yapılan bir söyleşi yayınlandı. Sorulara verilen yanıtlarla ilgili bazı düşüncelerimi de belirterek, Sayın Vehbi Ersan'ın eksik bıraktığını düşündüğüm birkaç soru da ben sormak istiyorum. Umarım Nedim Köroğlu bu soruları da samimiyetle yanıtlar.

1- Sayın Köroğlu, adınızın geçtiği her yerde siz MERKEZ GİRİŞİMİ Sözcüsü olarak anılıyorsunuz. Emek Partisi işçiler tarafından (tabandan) kuruluyorsa bu MERKEZ ne demek oluyor?

2- HADEP ile ilgili yanıtınız çok ilginç. Neden HADEP Kürt halkının yasal alandaki temsilcisidir diyemiyorsunuz? Yoksa bu düzenin temsilcileri, DEP'lileri 'Kürt halkını yeterince temsil etmiyorsunuz', diye mi Meclis'ten attı?

3- Bugünkü barış taleplerini, "ilk çıkılan günden bu güne ne kaldı?" diyerek eleştiriyorsunuz, belirttiğiniz taleplerle ortaya çıktığında bu hareketi desteklediniz mi?

4- 'Kürt halkının çektiği acıları biliyoruz, ama bu bizi eleştirmekten alıkoymamalı' diyorsunuz, bugüne kadar defalarca eleştirmenin dışında somut olarak ne yaptınız?

5- Emek- Barış- Özgürlük Bloku hakkında çok haksız suçlamalarda bulunuyorsunuz. Bu bloku bir devlet, bir de siz desteklemediniz, vicdanınız rahat mı? Haydi çok büyük bir hata ile bağımsız adaylarla seçimlere katıldınız, peki aday çıkarmadığınız yerlerdeki taraftarlarınıza Blok'a destek olun dediniz mi?

6- 'Biz başkasının ortaya attığı bir şeyi tartışır durumda olmayacağız' diyorsunuz. Peki başkası neden sizin ortaya attığınız bir şeyi tartışır durumda olsun. Bu benmerkezcilik değil miydi, devrimci hareketimizi yiyip bitiren, 12 Eylül karşısında devrimcileri güçsüz bırakan?

Bu grupçu anlayışınız yüzünden başka BİRLİK platformlarından kaçmıştınız. Dar grupçu zihniyetinizi değiştirdiğinizi söyleyerek Emek Partisi kurmaya girişmiştiniz. Yukarıdaki söyleminizden bu konuda bir arpa boyu yol alamadığınız anlaşılıyor. Blok ve ÖDP'ye ilişkin tavrınıza da bu tekkeci zihniyet doğrudan yansımaktadır.

7- ÖDP'yi tasfiyecilikle suçlarken onun neyi tasfiye edip, sizin neyi etmediğinizi söylemiyorsunuz. Benim tanıdığım önemli ölçüde taraftarınız sizin bir şeyleri tasfiye ettiğinizi ve etmeye devam edeceğinizi söylemekteler, ne dersiniz?

8- 'Bir örgüt haydi kuralım demekle kurulmaz, bir ihtiyacın ürünü olarak gündeme gelir' diyerek, doğru bir tespitte bulunuyorsunuz. ÖDP Türkiye devrimci hareketinin, işçi ve emekçi kitlelerin bir ihtiyacı olduğu için gündeme geldi. BİRLİK sorunu her zaman tabandaki devrimcilerin başta gelen bir sorunuydu, ilişkiye geçilen işçiler de her zaman devrimcilere, 'birleşin de gelin', hanginize inanacağımızı şaşırdık' diyorlardı.

İşte tabanın ve Türkiye emekçi sınıflarının bu daha fazla ertelememe ihtiyacını gören bazı basiretli önderler, bizim için son derece anlamlı olan bu oluşumu gerçekleştirdiler. Ancak siz böyle düşünmeyip birilerinin ihtiyacından doğdu diyerek, bıyık altından gülüyorsunuz. Peki sayın MERKEZ sözcüsü, EP kimin ihtiyacından doğdu? Siz açık parti yapınca kitlelerin ihtiyacı, başkaları yapınca birilerinin ihtiyacı mı oluyor?

Diyeceksiniz ki, 'İyi ama bu partiyi işçiler kuruyor', ben de o zaman bir daha soruyorum.

a) Bir yıldan fazla bir zamandır dergilerinde AÇIK parti propagandası yapanlar işçiler miydi, yoksa birileri mi?

b) EP'i kuran işçiler daha önceleri böyle bir ihtiyaçları olduğunun ayrımında değiller miydi, sayenizde mi uyandılar?

c) Türkiye'nin her yerinde işçiler var, neden EP işçiler tarafından kendiliğinden kurulmuyor da, kuruluş için belli bir görüşün taraftarları özellikle araştırılıyor?

9- 'Sosyal demokrasiye ödünç vermiş olduğumuz arkadaşları geri alacağız' sözünü de anlamamışsınız.

Geçmişteki beceriksiz, tekkeci, adı var, kendi yok yapılanmalar yüzünden insanlarımız sadece sosyal demokrat partilere değil, geri gelmesi mümkün olmayan çok başka yerlere de gitti. Bana kalırsa EP ihtiyacı da sizin hem kendinizi, hem de taraftarlarınızı eski yerine getiremediğinizden doğdu, öyle değil mi?

10- ÖDP'ye yönelttiğiniz 'yeni dünya düzencisi' suçlamasının patenti, ortaya çıktığı günden bu yana bütün işi devrimci hareketi yolundan saptırmak, türlü biçimlerde provoke etmek olan (bazılarının büyük bir yanılgıyla bizim aileden saydığı, bana göre kan davamız olan aileden) bir MERKEZ'e aittir.

Kulaklarınızı dayadığınız merkezin sesi kesilince gözlerinizi AYDINLIK bir merkeze çevirdiğiniz anlaşılıyor.

ÖDP'de özellikle göstermeye çalıştığınız olumsuzluklar olmayacak, devrimciler hep birlikte ve işçi muhalefeti başta olmak üzere, bütün muhalefet güçlerini birleştirerek emin adımlarla yoluna devam edecek.

Siz kendinize dikkat edin. Kitle kuyrukçuluğunu ilham aldığınız merkez sizden daha iyi yaptığı halde durumu ortada. Sizlerden takviye almazsa öyle de kalacak. Uyanık olun da EP'in ipini İP'e kaptırmayın; çünkü kılavuzu karga olanın burnu boktan kurtulmaz.

Talat Paşa 75 yıl önce Berlin'de öldürülmüştü

Suikastçi daima 'cezasını' bulur!

Corry GUTTSTADT

"Berlin 15 Mart 1921: Saat 12.00 sularında yaşlı, tıknaz bir kişi Hardenbergstr. 4 Numara'da bulunan evinden öğle gezintisine çıkar. Henüz birkaç adım yürüdükten sonra, düzgün giyimli ve yüz ifadesinden yabancı olduğu belli olan bir genç yaklaşıp, Türkçe hitap ettikten sonra, paltosunun cebinden tabancasını çıkarıp adamın üzerine ateş eder. Vurulan kişi yere düşer ve oracıkta hemen ölür. Bu kişi, iki yıldır "Salih Zeki Bey" ismiyle Berlin'de ikamet eden Türkiye'nin eski Dahiliye Nazırı ve Sadrazam Talat Paşa'dır.

Fail silahını yere bırakıp kaçmaya çalışır. Ama henüz birkaç metre koştuktan sonra olayı izleyen vatandaşlar tarafından yakalanır. Olay yerinde toplanan kalabalık, bu genci yumruk ve sopa yağmuruna tutar ve ancak çağrılan polis geldiğinde kendisini, hezeyan halindeki kalabalığın elinden ağır yaralı olarak kurtarır. (Alman vatandaşlarını koruculaştırmaya gerek yoktur, her Alman vatandaşı gönüllü biçimde polis olarak dünyaya gelir).

Talat Paşa'yı vuran Soromon Tehlerjan Ermeni bir öğrencidir.

Berlin'in günlük gazetesi Berliner Norgenpost olayı "siyasi bir intikam eylemi" olarak yorumlar.

1921'in 15 Mart günü Berlin'de bir sokakta Osmanlı'nın eski bir telgraf memuru öldürüldü. Ancak bu eski memur aynı zamanda Osmanlı'nın son sadrazamlarından ve İttihat ve Terakki'nin üç liderinden biri olan Talat Paşa idi, Katil zanlısı olarak yakalanan Soromon Tehlerjan ailesini 'tehcir' adı verilen olaylarda yitiren Erzincanlı bir Ermeni idi. Sonu beraatle biten mahkeme bir ceza davasından çok siyasi bir arenaya dönüştü. Yandaki fotoğrafta Tehlerjan,Belgrat'ta çocuklarıyla 40'ıncı yaşını kutlarken görülüyor.

1921 yılındayız.

Olayda vurulan Talat Paşa 1913–17 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Dahiliye Nazırı (İçişleri Bakanı) görevindeyken, 1915–1918 yılları arasında 1.5 milyon Ermeni'nin öldürüldüğü iddialarının muhatabı olarak tarihe geçen biridir. Ermenilerin toplanmasını ve sürgün edilmesini emreden talimatların altında onun imzası vardır. Talat Paşa, kurtulan öksüz Ermeni çocuklarını Türk ailelerin evlerine almasını bile idam cezası ile yasaklamış biridir.

Harp Nazırı Enver Paşa ile birlikte Jöntürkler içerisinde "Almancı akımı" temsil etmişler ve 1914 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun Alman/Avusturya safında 1. Dünya Savaşı'na katılmasına önayak olmuşlardır. O yüzden suikastten sonra Berlin basınında çıkan konuya ilişkin makaleler Jenosid faili Talat Paşa'yı "Türkiye'nin en ala/mümtaz şahsiyetlerinden biri" olarak onurlandırır ve "Son ana kadar Alman zaferine inanmış ve Enver ile birlikte nihai zaferi (Endsieg) sağlamak için elinden geleni yapmıştı."

Erzincanlı bir Ermeni...

Suikastçı Soromon Tehlerjan Erzincanlıydı.

1915'e kadar Erzincan'da nüfusun çoğunluğunu Ermeniler oluşturuyordu. Kürtler ve Türkler nüfus olarak daha azdılar. Soromon, jenosidin başlamasına kadar dört kardeşi ile birlikte babasıyla kalıyordu. Babası ticaretle uğraşan hali vakti yerinde biriydi. 1915 yılının ilkbaharında kızkardeşlerinden biri evlendiğinde Soromon 17 yaşındaydı ve sürgünler çoktan başlamıştı. Soromon iki gün boyunca baygın halde cesetlerin altında yattıktan sonra ailesinin tek ferdi olarak sağ kurtulur.

1921 Haziran ayında Berlin Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Talat Paşa'ya suikastten dolayı yargılandığında Erzincan'da yaşadığı sürgünü şöyle anlatıyordu Soromon:

"....1915'in Mayıs ayında bize, okulların kapatılacağına ve şehrin itibarlı kişilerinin ve öğretmenlerinin kampa gönderileceğine dair bir haber ulaştı... Ben korktum, evimizi terketmek istemedim. İlk kafile götürüldükten sonra, 'sürgün'e gönderilenlerin tümünün öldürüldüğüne dair rivayetler bize ulaştı. Daha sonra telgrafla, Erzincan'dan sürgüne gönderilenlerden sadece tek bir kişinin, Nartirosyan isimli şahsın yaşadığını öğrendik. (...) Haziran hazırlansın' diye emir verildi. Bize, 'para ve değerli eşyalarınızı devletin yetkili makamlarına teslim edebilirsiniz' diye bildirdiler. Üç gün sonra halk sabah erkenden şehir dışına götürülmeye başlandı..... Kervanlar, kafileler halinde yürüyorduk. Ancak yanımızda taşıyabileceğimiz kadar eşya götürebiliyorduk. Şehrin çıkışında, ilk gün annem ve babam öldürüldü."

Cesetlerden oluşan yığınlar..

Soromon Tehlerjan mahkeme heyetine, bütün ailesinin gözleri önünde katledildiğine, bir kız kardeşine sürüklenip tecavüz edildiğine, bir erkek kardeşinin ise kafasının balta ile parçalandığına tanık olduğunu anlatıyordu. Kendisi de başına vurulan bir darbe sonucu bayılmıştı. Soromon şöyle devam ediyordu:

"... kendime geldiğimde etrafım ceset doluydu, kervandaki herkes oracıkta öldürülmüştü. Orada cesetlerden oluşan yığınlar gördüm. Annemin cesedi yüzüstü yatıyordu, ağabeyimin cesedi ise üstümdeydi."

Kısa bir süre yakınlardaki Kürt köylerine sığınan Soromon, oradan da Türk–Rus sınırının diğer yanına, İran'a kaçar ve bir yıl bir köyde kalır. Daha sonra Rus ordusunun Erzincan'a girdiğini öğrenince ise memleketine geri döner. Ancak çocukluğunu geçirdiği evlerini harabe halinde bulur. 20 bin olan Ermeni nüfustan geriye sadece 20 kişi kalmıştır, bunlar; iki ailenin fertleridir.

Savaşın bitiminden sonra Soromon gazete ilanlarıyla kurtulanları ve yakınlarını arar, ama tek bir cevap alamaz. Tehlerjan kent kent, ülke ülke dolaşır. Tiflis, Selanik, Paris, Cenevre'de beyhude yere kurtulmuş olabileceğini düşündüğü akrabalarını arar. Okumak ister ama yaşadığı katliamın şoku onu engeller. Ne zaman ailesini, arkadaşlarını hatırlasa ve cesetler gözünün önüne gelse vücudu kasılır ve bayılır. Krizler zamanla daha da sıklaşır.

Aynı dönemde dünya kamuoyu Ermenilerin kaderini yine unutmuştur. Batılı devletler Ermeni sorununu ancak kendi emperyalist hedeflerine ulaşmak için değerlendirmektedir. Onlar şimdilik başka sorunlarla; komünizm tehlikesi, savaş sonrası istikrarsızlık gündemleriyle meşguldürler.

Ve beraat

Sevr Antlaşması, sağ kurtulan Ermeniler için özerk bir bölgenin oluşturulabileceği vaadinde bulunurken, henüz kurulmamış Türkiye Cumhuriyeti'nin ordusu Ermenilerin yaşadığı bölgeyi tekrar işgal eder ve bununla yetinmeyip Talat Paşa'nın muhatabı olduğu katliamı tamamlamak üzere çöken ve çözülen Rusya'nın Kafkasya'daki Ermeni Cumhuriyeti'ne girer. Sovyet kaynaklarına göre bu sefer sonucunda 2 yüzbin Ermeni öldürülür.

Böylece yeni doğan Türkiye

isteyenler devleti böyle kurar ve Ermeni halkın trajedisi uluslararası kamuoyunda unutulur. İşte tam da bu anda Tehlerjan'ın sanık olarak yargılandığı mahkeme jenoside karşı bir kürsüye dönüşür. Davanın izleyicisi Armin T. Wegner isimli bir gazeteci, "soykırımın sorumlusu olan Talat Paşa bu mahkemenin esas sanığıdır" diye yazar.

Mahkemeye Tehlerjan'ın ve avukatların isteğiyle, katliamlardan kurtulan Ermeniler ve bazı bilirkişiler tanık olarak çağrılır. Ve bunlar bu asrın birçok belgede iddia edildiği gibi ilk soykırımına dair başka verileri de mahkemede aktarırlar. Sadece iki duruşmadan sonra (2 ve 3 Haziran) mahkeme heyeti Ceza Yasası 51. Fıkra'ya göre (Verminderte Schuldfehigheit) Tehlerjan'ın beraatine karar verir.

Berliner Norgenspost kararın açıklanmasını ve sonrasını şöyle yazar:

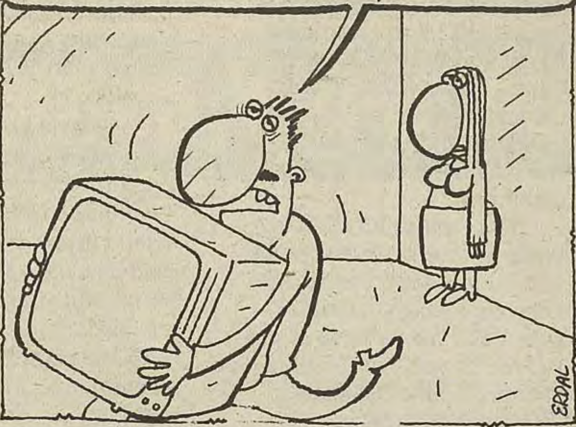
"Mahkemenin kararı salonda bulunan izleyiciler tarafından dakikalarca alkışlarla karşılandı... Beraat eden Soromon Tehlerjan yaklaşık bir saat sonra Moabit'ten, tutuklu olduğu cezaevinden çıkışında, sayıları yüzü aşkın bir kalabalık tarafından karşılanır ve çiçeklerle donatılmış bir arabayla yolcu edilir."

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Hastaneye gittim gelicem..

● Daha az TV vermek için habire fiyatına zam yapan Akşam gazetesi, bu fiyata da dayanıp hala gazeteyi alabilen okuyucalar için şimdi de 6 milyon verin TV'lerinizi hemen verelim kampanyası başlattı

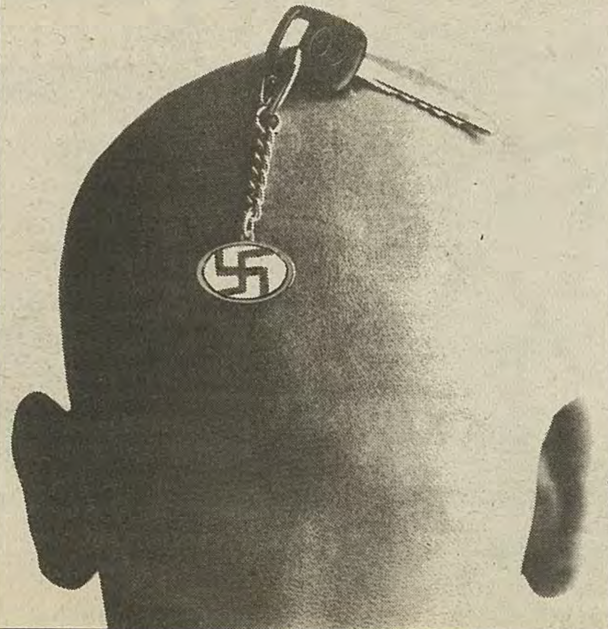

● Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Dev-Yol'un liderleri Oğuzhan Müftüoğlu ve Nasuh Mitap'ın yargılamaları 8.5 yıl sürdüğü için Türkiye'yi 2.8 milyar ödemeye mahkum etti

DÜŞÜNÜN! onlar şimdi iktidarda. Bir tanesinin döneminde iş bitiriciler donumuza kadar soymuştu bizi.. Hatırladınız mı? diğeri de çift anahtar vaad etmişti hani.. Düşünün onlar şimdi iktidarda savaşa giden trilyonlar, hak arayanlara kalkan joplar, aydınlara hapis cezaları.. Vaad edilen anahtarları düşünün...

DÜŞÜNÜN!

• Kapatılan DDP ile Türkiye partiler mezarlığı

Kanlı kalem İHD'ye karşı (bölüm 47)

Emin Çölaşan
Hürriyet

Bizde ise durum farklıdır. Çünkü bizdeki insan hakları kuruluşları böyle basit olaylarla ilgilenmez. Eğer ortada Kürtçülük vaziyetleri, devlete, millete sövme ortamı yoksa, onlar olup biteni görmez. Görmek işlerine gelmez.

Gavura tekme

Erman Toroğlu atv'deki kale arkası programında bi faul pozisyonu üzerine konuşurken aynen şöyle buyurdu:

"Oh be!.. Ne tekme... İnsan gavura böyle vurmaz ya!.."

"Özgürlükçü" Bakan

"Efendim, yanlış anlıyorsunuz. Ben düşünce özgürlüğüne karşı değilim. İfade özgürlüğüne karşıyım... Yoksa isteyen istediğini düşünür, bana ne?"

Agah Oktay Güner, *Kültür Bakanı*

Zina nedir?

"Zina'nın gerçekleşmesi, erkeğin uzvunun kadının uzvuna "haşafe" (sünnet yeri) miktarıyla girmesiyle gerçekleşir. Haddi mucip olan vat' (cezayı gerektiren cinsi münasebet olayı) haşefe'nin kadın fercinde kaybolduğu miktarındakidir. Bundan aşağı derecede olur ise, mesela uylukların birbirine değmesi, öpme gibi durumlarda had icap etmez"

Ali Rıza Kardüz, *Sabah*

Askerin üzüntüsü

"Dün konuştuğum üst düzey bir asker 'Ertuğrul Bey biz savaşa Allah Allah nidasıyla giden bir ordunun mensubuyuz. Ne demek din düşmanlığı' diyerek tepkisini dile getiriyor.

Ertuğrul Özkök, *Hürriyet*

• Muhalefetteyken Çekiç Güç'e karşı esip gürleyen partiler, iktidara gelince yelkenleri suya indirip "anında" Çekiç Güç'ün görev süresini uzatıveriyor... Şimdi de aynen böyle bi durum oldu... Ancak bi farkla kahraman ve "milliyetçi-muhafazakar" hükümetimiz, bu kez Çekiç Güç içinde etkin görev alıp uçuş kontrolu yapmaya karar verdi.

Bizim de 'dokumuz' uyuşmuyor

"Bazı zamanlar, bir kahraman olduğunuz için değil, sadece ve sadece insan olduğunuz için 'hayır' demek zorunda kalabilirsiniz. Ama bunun bedelini ne yazık ki çok pahalıya ödeyenler var. Aşağıdaki metni Çağdaş Gazeteciler Derneği Ankara Şube Kongresi'nde hem okuduk, hem de dağıttık.

Bizler gazeteciliğin "doğası gereği" muhalif bir meslek olduğunu düşünüyoruz. Gazeteci, bir "kamu ajanı" değildir, devlet görevlisi hiç değildir. Aksine, devletle ve her tür kamu iktidarıyla arasına mesafe koymak zorundadır.

Yasalarla korunması, ayrıcalık sağlanması gereken gazetecinin kendisi değil, haber ve haberleştirme sürecidir. Gazeteci, haberleşme ve ifade özgürlüğünün sağlanmsı için birtakım yasal düzenlemelerle gerçekleşen kurumlardan toplumun diğer fertleriyle birlikte yararlanmalıdır. Haber alışverişi dışında, gazetecinin kişiye bağlı tüm ayrıcalıkları, imkanları ya da kolaylıkları reddetmesi gerektiğini düşünüyoruz. Gazeteci haber alışverişi ve ifade özgürlüğü için, temel hak ve özgürlükler dışında, hiçbir iktidar ve sınıf (ulusal, yerel, politik, kültürel, etnik, ekonomik vs.) tanımamalıdır.

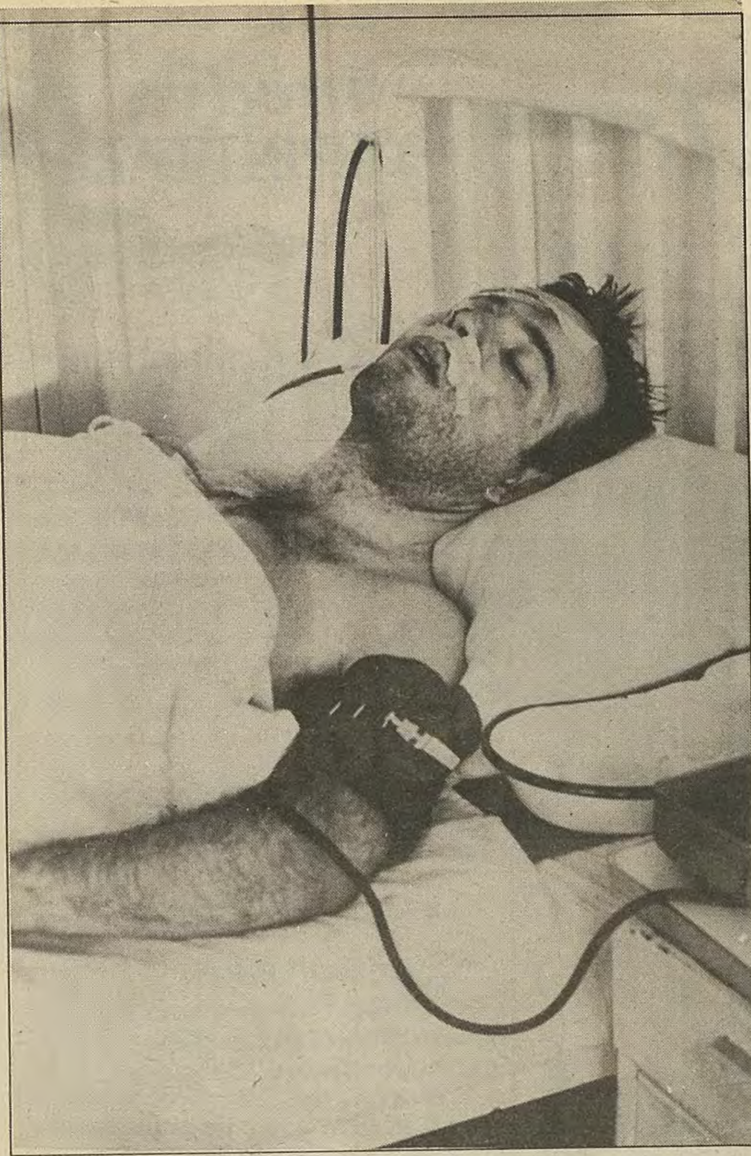
Haberin vatanı olmadığına inanıyoruz ve bu topraklar üzerinde gazetecilik yapıyorken, artık ölülerin arkasından değil, dirilerin önünden yürümemiz gerektiğine inanıyoruz. Cizre'de devlet tarafından öldürülen gazeteci İzzet Kezer için yapılan anma törenlerinde, onlarca gazetecinin öldürülmesinin sorumluluğunu taşıyan bakanların konuşma yapmasını aleni bir "ikiyüzlülük" olarak değerlendiriyoruz. Ayrıca Kezer'in katilleri kadar, onu kadrosuz ve sigortasız olarak çalıştıranların da açığa çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz. Kafamızdaki bütün soruları, bütün açıklığı ile tartışmak istiyoruz. Metin Göktepe'nin fotoğraflarında neden hep aynı kazakla olduğunu, neden yırtık ayakkabılarla dolaştığını, neden düşük ücret aldığını da merak ediyoruz. Bu soruların muhataplarını biliyoruz ve açıkça tartışılmasını istiyoruz.

Gazetecileri, düşük ücretle, kadrosuz ve sigortasız olarak çalıştıran, sigorta yapıldığında bordrodaki ücreti düşük gösteren, ikramiye, izin, fazla mesai ücreti gibi sosyal ve parasal hakları gaspeden, gazetecilerin maaşlarını geç ödeyen, hiç ödemeyen, onları tazminatsız olarak işten atan bütün kuruluşlar bizler için "patron"dur...

Mahkemelerde patron lehine yalancı tanıklık yapan yayın yönetmenlerini, gazeteden maaş alırken, partiden de danışman maaşını cebe indiren gazetecileri, gazetecileri işten çıkartan, cinsel tacizde bulunan "solcu yöneticileri", bir başka gazetecinin işini kaybedeceğini bilerek aynı işi kabul eden gazetecileri, çalıştığı basın kurumunun ideolojisini bukalemun gibi benimseyen ve bunu profesyonellik olarak açıklayan, takma isimle yazılar yazıp, sağa sola ima yoluyla çamur atan, asker ve bürokrat yalakalığı yapan "düşünce adamlarını" "gazeteci" olarak kabul etmiyoruz.

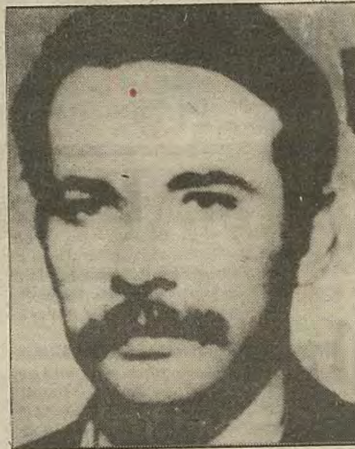
Genco Dönmez
Mustafa Hoş
F. Cengiz Erdinç

Kedilere ağladık, kuşların yasını tuttuk..

"HATIRLAMAK isteyen her modern bakışın taşıdığı bir risk var: Geçmişi hatırlayanın kurgusundan ibaret kılmak; dağılıp gitmiş bir geçmişe, bu günün ihtiyaçlarını karşılamak üzere, bugünün öznelliğinden bakmak. Belki de bu yüzden hatırlama çabalarının çoğu, hatırlayanın hülyalarına ayna tutacak bir köken arayışına dönüşür; bugünü anlamlı kılacak, sürekliliği olduğu düşünülen bir kültürün savunusuna, hatırlama çabasının kendisini savunmaya varır. Geçmişe bakmak, onun dönüp bize bakması demek değildir her zaman. Yüzümüzü geçmişe dönmek, onun yüzünü bize dönmesi anlamına gelmeyebilir."
(Nurdan GÜRBİLEK. Yer Değiştiren Gölge.)

"Bugün 1 Nisan... Bugün benim doğum günüm... Önümüzde denenmemiş acılarla dolu kimbilir kaç yıl kaldı... Hayatı kendim için yaşamıyorum. Ve korkmuyorum hiçbir şeyden... Başıma gelecekleri de biliyorum. Her şeye rağmen, düşmana inat yaşayacağız... Yarın bizim çünkü... Biz öleceğiz, ama çocuklarımız bırakacağımız mirası taşıyacaklar yüreklerinde... Ve onların yürekleri bizim altında ezildiğimiz korkuları tanımayacaklar... Korkular, acılar ve zulüm yenilecektir bir gün... İnsanoğlunun yıkılmaz inancı ezecektir vahşeti... Mutlaka ezecektir... İnsanları taşduvarlar, demir parmaklıklar arasında terbiye etmeyi, onların düşüncelerini önlemeyi düşünen anlayış yıkılacaktır... Taş duvarlar, kelepçeler, zincirler, demir kapılar yok olacaktır."
(1 Nisan 1973, Selimiye Askeri Cezaevi'nden Fatoş'a Mektup)

Sezai SARIOĞLU

Ölümün ve yaşamın ve hatırlamanın bilgisi... Öğrenecek ne çok şey var, fotoğraflarla, hatıralarla tekrar tanışmak; olanları değil, hiç olmamış şeyleri de hatırlamak işte Saatli Tarih Takvimi'nden düşen iki yaprak: 30 Mart... Kızıldere... Mahir Çayan ve arkadaşları; ölüm... Ve 1 Nisan; Yılmaz Güney; doğum...

Hatırlamak, siyah ve beyaz'dan ibaret bir gözkuşağı olabilir mi?

Bunu anlayabilmek için ölüler ülkesinin ve yaşayanlar ülkesinin işaretleri önemlidir. Dünyanın, insanın, tarihin anlamlarının kavranması "ben" ve "biz"in yeniden oluşumu için önemli. "Günlerden hatıra, yaşanmışlardan tarih, yaşanacaklardan düş" dediğimizde bir çırpıda ulaşamayız istediklerimize. Dahası, doğumun ve ölümün imgesini oluşturmak bile yüzeyde olup biten görüngülerden sıyrılmayı ve görünmeyene/öze yolculuğu gerektiriyor.

Belki de bu nedenle, sadece gelecek uzun sürmekle kalmaz, bugün kısa sürmektedir ve geçmiş, "göçmüş düşbazlar" tarihinden ibaret değildir. Dahası geçmiş üzerinde gezinmek, sadece siyasal bir sorun değil, aynı zamanda ahlaki ve insani bir sorundur da. "Bundan ibaretin reddi" bir yol ve yolculuk bilgisine sahip olmak gerekiyor...

Siyasal tarihler, insankızına ve insanoğluna, hatıraları gezmek şansını çoğu kez vermezler. Hatıraları, fotoğrafları ve hayatı siyasal yerlerinden, resmi harflerle okumak/yazmak ise yanıltıcıdır.

Çünkü hayat, siyasetten hele de reel siyasetten çok geniş bir toplamdır ve hatırlamak bilgisi/bilinci "ayinler için gerekli" ölü metinlere dönüştüğünde, eksilmeler başlamıştır bile...

Mahir iyi dans ederdi demek 'caymanın bilgisi' midir?

Mahir Çayan ve arkadaşları THKP–C'nin önderleri olarak bir tarihsel evreye damga vurmuşlardı. "Mahir çok yakışıklıydı ve iyi dans ederdi", demenin hala siyasal bir sorun olduğu politik kültürel ortam, onun vals, çaça, ya da rumba, twist bildiğini anlatmaya izin bile vermiyor. Çünkü, tek boyutlu hatırlamalar, ayrıntı gibi görünen, ama derinde yatan insanı unutturmaya yönelik bir yanılsama yaratıyor. Deniz'in parkasının öyküsünü yazmak, ya da en çok bilinen fotoğrafında İbrahim Kaypakkaya'nın başındaki kasketin serüvenini anlatmak, "işbu tarih bundan ibarettir" söylemleriyle çeliştiği için kabullenilemiyor.

THKP–C davasının sanığı olarak tutuklanan, yargılanan Yılmaz Güney, şöyle yazıyordu sevgilisine:

"... Hayat bize mutlu olma şansı vermedi sevgili. Biz, kendimizden başka herkesin üzüntüsünü üzüntümüz, acısını acımız yaptık çünkü. Dünyanın öbür ucunda, hiç tanımadığımız bir insanın gözyaşı bile içimizi parçaladı.

Kedilere ağladık, kuşların yasını tuttuk... Yüreğimizin yufkalığı kimi zaman hayat karşısında bizi zayıf yaptı. Aslında ne güzel şeydir insanın insana yanması sevgili... Ne güzeldir bilmediğimiz birinin derdine üzülebilmek ve çare aramak... Ben, bütün hayatımda, hep üzüldüm, hep yandım. Yaşamak ne güzeldir be sevgili...

Sevinerek, severek, sevilerek, düşünerek... Ve o vazgeçilmez sancılarını duyarak hayatın..."
(10 Temmuz 1972, Selimiye Askeri Cezaevi'nden Fatoş'a Mektup)

Belki de tüm bu nedenlerle de, "aşkın ve devrimin", niteliksel olarak değişip dönüştüren keyif verici serüveni içinde insanı, bir kez daha geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman içinde keşfetmek, anlamlandırmak gerekiyor.

İnsandan insana uzanan en kısa ve en uzun mesafenin de anlaşılması, öğrenilmesi ve savunulması için "sevgili" sözcüğünün içerdiği tüm halleri duyumsamamız gerekiyor...

Onlardan geriye kalan tek şey siyaset miydi? Peki ceplerinden çıkan, iki kişilik alınan, ama tek gidilen sinema biletinin koçanının anlamı... Peki, Kızıldere'de, –tercih edilmiş ya da edilmemiş– bir ölümün içinde duyumsananların, sonun ve ilkin, ölümün ve yaşamın o andaki bilgisini bize aktaramadan gidenlerin içinde kalan "ukde..."

"Bir sözcüğe ne kadar yakından bakarsanız, o kadar uzaktan bakacaktır size."

Fotoğrafların içinde gezinen insanlara, onların söyledikleri ve söylemedikleri sözcüklere bir de böyle baksak...

OTUZ Mart, BİR Nisan...

SÖZ HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

- Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK • Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
- Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
- İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
- Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
- Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

- Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
- Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
- İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
- İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Dağıtım: BBD